UCHWAŁA Nr XXXIV/225/17

RADY GMINY MIEŚCISKO

z dnia 27 grudnia 2017 roku

w sprawie przyjęcia Programu Rewitalizacji dla Gminy Mieścisko na lata 2017-2023.

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 6 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz.U. z 2017 r. poz. 1875), **Rada Gminy Mieścisko uchwala, co następuje:**

§ 1

Przyjmuje się Program Rewitalizacji dla Gminy Mieścisko na lata 2017-2023, stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2

Traci moc uchwała nr XXVII/177/17 Rady Gminy Mieścisko z dnia 28 czerwca 2017 r. w sprawie przyjęcia Programu Rewitalizacji dla Gminy Mieścisko na lata 2017-2023.

§ 3

Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Mieścisko.

§ 4

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

UZASADNIENIE

Uchwały Nr XXXIV/225/17

Rady Gminy Mieścisko z dnia 27 grudnia 2017 r.

Uchwałą Nr XXXI/201/17 Rady Gminy Mieścisko z dnia 27 października 2017r. w sprawie wyrażenia zgody na przystąpienie do aktualizacji Programu Rewitalizacji dla Gminy Mieścisko na lata 2017-2023 Gmina przystąpiła do prac nad aktualizacją Programu Rewitalizacji dla Gminy Mieścisko na lata 2017-2023, przyjętego uchwałą nr XXVII/177/17 Rady Gminy Mieścisko z dnia 28.06.2017r. w sprawie przyjęcia Programu Rewitalizacji dla Gminy Mieścisko na lata 2017-2023.

Praca nad nowym Programem Rewitalizacji dla Gminy Mieścisko na lata 2017 – 2023 wynikała z konieczności uzupełnienia listy podstawowych przedsięwzięć rewitalizacyjnych oraz uaktualnienia opisów wybranych przedsięwzięć ujętych w pierwotnym zakresie programu. Nowy Program Rewitalizacji uwzględnia następujące, dodatkowe przedsięwzięcia:

1. Zagospodarowanie terenu przy Szkole Podstawowej w Mieścisku oraz rewitalizacja boisk sportowych,
2. Dostosowanie wejścia do Ośrodka Zdrowia do potrzeb osób niepełnosprawnych,
3. Zagospodarowanie otoczenia zabytkowego kościoła i rewitalizacja zabytkowych kapliczek - Parafia Narodzenia NMP w Popowie Kościelnym,
4. Rewitalizacja zabytkowego dworu w Popowie Kościelnym.

Dodane przedsięwzięcia są bezpośrednią odpowiedzią na problemy zidentyfikowane w diagnozie Gminy Mieścisko. Ich zakres wpisuje się w kierunki działań określone w Programie przyczyniając się jednocześnie do realizacji założonych celów rewitalizacji. Ponadto dodane przedsięwzięcia zlokalizowane są w całości na obszarze Gminy wskazanym do rewitalizacji. Ich realizacja zaplanowana jest w ramach Wielkopolskiego Regionalnego Programu Operacyjnego, działania 9.2 Rewitalizacja obszarów problemowych. Warunkiem wnioskowania w ramach wskazanego działania jest umiejscowienie inwestycji na liście przedsięwzięć realizowanych w ramach Programu Rewitalizacji.

W nowym Programie doszło również do zmian w zakresie przedsięwzięć ujętych w pierwotnym Programie i dotyczyły one w szczególności zakresu realizowanych działań, szacowanej wartości przedsięwzięcia, źródeł finansowania i planowanego terminu realizacji. Ich wprowadzenie wynika z doprecyzowania możliwości i warunków wnioskowania w ramach działania 9.2 z Wielkopolskiego Regionalnego Programu Rewitalizacji oraz ustaleń z projektantami.

Wprowadzenie do Programu zmian było konsultowane z mieszkańcami Gminy. W dniu 6 listopada 2017r. w Popowie Kościelnym odbyły się konsultacje społeczne a do 15 listopada 2017r. przyjmowane były uwagi i sugestie za pomocą poczty elektronicznej.

Dodane i zmodyfikowane przedsięwzięcia, które znalazły się w Programie Rewitalizacji dla Gminy Mieścisko na lata 2017-2023 wpłyną pozytywnie na poprawę sytuacji społeczno-gospodarczej w Gminie.

Mając powyższe na uwadze powyższe, przyjęcie przedmiotowej uchwały należy uznać za zasadne.

Załącznik do Uchwały
Nr XXXIV/225/17
Rady Gminy Mieścisko
z dnia 27 grudnia 2017 r.

Program Rewitalizacji dla Gminy Mieścisko na lata 2017-2023

Niniejszy dokument sporządzono zgodnie z zasadą partnerstwa i partycypacji w ścisłym porozumieniu i przy współpracy z samorządem gminnym i przedstawicielami społeczności lokalnej.

Zamawiający:

Gmina Mieścisko

Plac Powstańców Wielkopolskich 13
62-290 Mieścisko

Wykonawca:

EU-Consult Sp. z o.o.

ul. Toruńska 18C, lokal D
80-747 Gdańsk

Utila Sp. z o.o.

ul. Targowa 42

03-733 Warszawa

Mieścisko, 2017 r.

Spis treści

1. WPROWADZENIE – CEL, ZAŁOŻENIA I ZAKRES OPRACOWANIA 6

2. OPIS POWIĄZAŃ PROGRAMU Z DOKUMENTAMI STRATEGICZNYMI I PLANISTYCZNYMI 9

2.1. Powiązanie z Programu Rewitalizacji Gminy Mieścisko z dokumentami krajowymi i europejskimi 9

2.2. Powiązanie z Programu Rewitalizacji Gminy Mieścisko z dokumentami regionalnymi 15

2.3. Powiązanie z Programu Rewitalizacji Gminy Mieścisko z dokumentami lokalnymi 17

3. METODOLOGIA WYZNACZENIA OBSZARU ZDEGRADOWANEGO I OBSZARU REWITALIZACJI 21

3.1. Podział gminy na jednostki analityczne 21

3.2. Lista wskaźników wykorzystanych w diagnozie 23

4. SFERA SPOŁECZNA 30

4.1. Struktura demograficzna Gminy 30

4.2. Oświata, opieka nad dziećmi 31

4.3. Pomoc społeczna 34

4.4. Stan i struktura bezrobocia 44

4.5. Kultura, sport i rekreacja 49

4.6. Aktywność społeczna 51

4.6.1. Organizacje pozarządowe 51

4.6.2. Frekwencja wyborcza 52

4.7. Bezpieczeństwo 52

4.8. Podsumowanie sfery społecznej 56

5. SFERA GOSPODARCZA 61

5.1. Liczba i struktura podmiotów gospodarczych 61

5.2. Podsumowanie sfery gospodarczej 64

6. SFERA ŚRODOWISKOWA 65

6.1. Występowanie pokryć azbestowych 65

6.2. Korzystanie z odnawialnych źródeł energii 67

6.3. Występowanie obszarów chronionych 68

6.4. Podsumowanie sfery środowiskowej 71

7. STRUKTURA PRZESTRZENNO-FUNKCJONALNA 73

7.1. Położenie Gminy Mieścisko 73

7.2. Służba zdrowia 75

7.3. Sieć gazowa, ciepłownicza i elektryczna 76

7.4. SIEĆ WODOCIĄGOWA I KANALIZACYJNA 80
7.5. PODSUMOWANIE SFERY PRZESTRZENNO-FUNKCJONALNEJ 84

8. SFERA TECHNICZNA 86

8.1. ZASOBY MIESZKANIOWE 86
8.2. ZABUDOWA TECHNICZNA 88
8.3. PODSUMOWANIE SFERY TECHNICZNEJ 89

9. WYZNACZENIE OBSZARU ZDEGRADOWANEGO NA TERENIE GMINY MIEŚCISKO 90

10. WYZNACZENIE OBSZARU REWITALIZACJI NA TERENIE GMINY MIEŚCISKO 95

10.1. METODOLOGIA WYZNACZENIA OBSZARU REWITALIZACJI 95
10.2. CHARAKTERYSTYKA OBSZARU REWITALIZACJI 98
10.2.1. Podobszar I 98
10.2.2. Podobszar II 102
10.2.3. Podobszar III 105

11. WIZJA STANU OBSZARU PO PRZEPROWADZENIU REWITALIZACJI 109

12. CELE REWITALIZACJI I KIERUNKI DZIAŁAŃ 111

13. PRZEDSIĘWZIĘCIA REWITALIZACYJNE 114

13.1. LISTA PODSTAWOWYCH PRZEDSIĘWZIĘĆ REWITALIZACYJNYCH 114
13.2. LISTA PRZEDSIĘWZIĘĆ UZUPEŁNIAJĄCYCH 135

14. MECHANIZMY ZAPEWNIANIA KOMPLEMENTARNOŚCI REWITALIZACJI 139

14.1. KOMPLEMENTARNOŚĆ PRZESTRZENNA 139
14.2. KOMPLEMENTARNOŚĆ PROBLEMOWA 145
14.3. KOMPLEMENTARNOŚĆ PROCEDURALNO-INSTYTUCJONALNA 149
14.4. KOMPLEMENTARNOŚĆ MIĘDZYOKRESOWA 149

15. RAMY FINANSOWE I KOMPLEMENTARNOŚĆ ŹRÓDEŁ FINANSOWANIA 155

16. PODSUMOWANIE STRATEGICZNEJ OCENY ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO 159

17. USPOŁECZNIENIE PROGRAMU REWITALIZACJI 159

17.1. NA ETAPIE TWORZENIA PROGRAMU REWITALIZACJI 160
17.2. NA ETAPIE AKTUALIZACJI PROGRAMU REWITALIZACJI 170
17.3. NA ETAPIE WDRAŻANIA, MONITOROWANIA I REALIZACJI PROGRAMU REWITALIZACJI 171
17.4. PROMOCJA PROGRAMU REWITALIZACJI 172

18. WSKAŹNIKI REALIZACJI 174

19. SYSTEM REALIZACJI (WDRAŻANIA) PR 181

19.1. SYSTEM MONITOROWANIA REWITALIZACJI 183

19.1.1. Monitoring 183

19.2. EWALUACJA 184

19.3. AKTUALIZACJA PR 186

20. SPIS TABEL, WYKRESÓW I RYSUNKÓW 188

20.1. SPIS TABEL 188

20.2. SPIS WYKRESÓW 189

20.3. SPIS RYSUNKÓW 190

1. Wprowadzenie – cel, założenia i zakres opracowania

Podstawą prawną do sporządzenia **Programu Rewitalizacji Gminy Mieścisko na lata 2017-2023** (zwanego dalej Programem Rewitalizacji, w skrócie PR) jest *Ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (na podst. Dz.U. z 1998 Nr 162 poz. 1126).*

Zgodnie z powyższym, **rewitalizacja** stanowi kompleksowy proces, którego celem jest wyprowadzanie ze stanu kryzysowego obszarów zdegradowanych poprzez działania całościowe, integrujące interwencje na rzecz społeczności lokalnej, przestrzeni i lokalnej gospodarki, skoncentrowane terytorialnie i prowadzone w sposób zaplanowany oraz zintegrowany poprzez programy rewitalizacji. Przez działania całościowe rozumie się wzajemnie powiązane przedsięwzięcia, które obejmują kwestie społeczne, gospodarcze lub przestrzenno-funkcjonalne lub techniczne lub środowiskowe. Poprzez prowadzone działania zakłada się optymalne wykorzystanie specyficznych uwarunkowań danego obszaru oraz wzmocnienie jego lokalnych potencjałów. Proces ten stanowi wieloletni okres, prowadzony przez interesariuszy wraz we współpracy ze społecznością lokalną. Dla prowadzenia rewitalizacji wymagane są:

- uwzględnienie rewitalizacji, jako istotnego elementu całościowej wizji rozwoju Gminy;
- pełna diagnoza służąca wyznaczeniu obszaru rewitalizacji oraz analizie dotykających go problemów; diagnoza obejmuje analizę kwestii społecznych, technicznych, gospodarczych, przestrzenno-funkcjonalnych i środowiskowych;
- ustalenie hierarchii potrzeb w zakresie działań rewitalizacyjnych;
- właściwy dobór narzędzi i interwencji do potrzeb i uwarunkowań danego obszaru;
- zsynchronizowanie działań w sferze społecznej, gospodarczej, przestrzenno-funkcjonalnej, technicznej, środowiskowej;
- koordynacja prowadzonych działań oraz monitorowanie i ewaluacja skuteczności rewitalizacji;
- realizacji wynikającej z art. 5 ust. 1 rozporządzenia ogólnego zasady partnerstwa polegającej na włączeniu partnerów w procesy programowania i realizacji projektów rewitalizacyjnych w ramach programów operacyjnych oraz konsekwentnego, otwartego i

trwałego dialogu z tymi podmiotami i grupami, których rezultaty rewitalizacji mają dotyczyć[1].

Obszar zdegradowany stanowi obszar, na którym zidentyfikowany został stan kryzysowy (tj. stan spowodowany koncentracją negatywnych zjawisk społecznych). Może być on podzielony na podobszary, w tym podobszary, które nie posiadają wspólnych granic (warunek – występowanie sytuacji kryzysowej na każdym podobszarze).

Obszar rewitalizacji jest to całość lub część obszaru zdegradowanego, na którym zamierza się prowadzić rewitalizację. Cechuje go koncentracja negatywnych zjawisk oraz znaczenie dla rozwoju lokalnego. Zgodnie z wymaganiami nie może on przekraczać 20% powierzchni Gminy oraz 30% liczby ludności. Gmina Mieścisko przystępując do opracowania *diagnozy służącej wyznaczeniu obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji* zobowiązuje się do jego określenia.

W związku z powyższym, jednym z najważniejszych elementów opracowania Programu Rewitalizacji jest diagnoza czynników i zjawisko kryzysowych, których analiza pozwoli na szczegółowe określenie miejsc wymagających rewitalizacji na terenie Gminy Mieścisko.

Niniejszy dokument został opracowany na podstawie analizy danych zastanych (ilościowych) i aktywnego udziału różnych grup interesariuszy. Przeprowadzone zostały konsultacje społeczne w postaci warsztatów przy udziale Koordynatora Projektu.

Na strukturę niniejszego dokumentu składa się część ogólna, obrazująca sytuację Gminy Mieścisko na tle województwa i kraju oraz szczegółowa analiza wskaźników dla sfer problemowych określonych *Wytycznymi w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020 (Warszawa, 2 sierpnia 2016r.)*. Każda ze sfer: społeczna, techniczna, gospodarcza, środowiskowa oraz przestrzenno–funkcjonalna, stanowi osobny rozdział. Każdy ze wskaźników został wyliczony z podziałem na jednostki urbanistyczne, według podziału panującego w Gminie.

[1] Wszystkie poniższe definicje w niniejszym podrozdziale pochodzą z dokumentu pn. Wytyczne w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020, Ministerstwo Infrastruktury i Rozwoju, Warszawa, 3 lipca 2015 r., s. 5-8.

Po szczegółowej analizie wskaźnikowej dokonano wyznaczenia obszarów przeznaczonych do rewitalizacji. Obszary zdegradowane stanowią sołectwa takie jak:

- Mieścisko,
- Miłosławice,
- Popowo Kościelne,
- Gołaszewo,
- Budziejewo,
- Gorzewo.

Sołectwa te zamieszkuje 3 766 mieszkańców, co stanowi 60,45% mieszkańców gminy.

Z uwagi na szczególną koncentrację zjawisk kryzysowych oraz potencjał wskazanych powyżej obszarów, jako **obszar rewitalizacji** wybrano **podobszary** poniższych sołectw[2]:

- Mieścisko,
- Popowo Kościelne,
- Gołaszewo.

Łącznie obszar rewitalizacji zajmuje 287,51 ha, co stanowi 2,2% powierzchni Gminy, a zamieszkuje go 1 838 mieszkańców, co stanowi 29,99% mieszkańców całej gminy[3].

[2] Szczegółowa metodologia wyboru przedstawiona została w rozdziale 9 i 10.

[3] Liczba mieszkańców w gminie w roku 2015 zameldowanych na pobyt stały i czasowy wynosi 6 129 (stan na 31.12.2015r.)

2. Opis powiązań programu z dokumentami strategicznymi i planistycznymi

Niniejszy dokument pt. *„Program Rewitalizacji Gminy Mieścisko na lata 2017-2023”* jest spójny z ustaleniami dokumentów strategicznych opracowanych na szczeblu krajowym, regionalnym i lokalnym.

2.1. Powiązanie z Programu Rewitalizacji Gminy Mieścisko z dokumentami krajowymi i europejskimi

Europa 2020 – Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu

Powiązanie z Programem Rewitalizacji obrazuje się w poniższych priorytetach i celach:

Priorytet III

Rozwój sprzyjający włączeniu społecznemu – wspieranie gospodarki o wysokim poziomie zatrudnienia, zapewniającej spójność społeczną i terytorialną.

- Cel 1 – Osiągnięcie wskaźnika zatrudnienia na poziomie 75% wśród kobiet i mężczyzn w wieku 20-64 lata.
- Cel 4 – Podniesienie poziomu wykształcenia, zwłaszcza poprzez dążenie do zmniejszenia odsetka osób zbyt wcześnie kończących naukę do poniżej 10% oraz poprzez zwiększenie do co najmniej 40% osób w wieku 30-34 lat mających wykształcenie wyższe lub równoważne.
- Cel 5 – Wspieranie włączenia społecznego, zwłaszcza przez ograniczanie ubóstwa, mając na celu wydźwignięcie z ubóstwa lub wykluczenia społecznego co najmniej 20 mln obywateli.

Polska 2030. *Trzecia fala nowoczesności. Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju – Obszar Konkurencyjności i innowacyjności gospodarki:*

Innowacyjność gospodarki i kreatywność indywidualna:

„Polska 2030. Trzecia fala nowoczesności. Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju" stanowi dokument wyznaczający podstawowe trendy, wyzwania oraz koncepcję rozwoju Polski w wymiarze długookresowym. Założenie główne Strategii Rozwoju to określenie i opisanie działań mające na celu poprawienie jakości życia Polaków i rozwoju kraju na tle Unii Europejskiej.

Jednym z nadrzędnych kierunków interwencji Strategii Rozwoju Kraju jest wzmocnienie rozwoju ośrodków lokalnych, poprzez wyrównanie poziomu cywilizacyjnego zamieszkiwania na różnych obszarach, rozwoju usług dobra publicznego, pełnego wykorzystania i rozwoju sieci teleinformatycznych, wyższej jakości i zróżnicowania szkół wyższych, rewitalizacji miast i miasteczek, wsparcia rozwoju obszarów wiejskich oraz poszerzenia udziału przedsiębiorców i kapitału prywatnego w finansowaniu badań i rozwoju.

W ramach rewitalizacji kraju, przytoczony kierunek interwencji, został uszczegółowiony przez cele strategiczne, którymi m.in. są:

- Cel 3 – Poprawa dostępności i jakości edukacji na wszystkich etapach oraz podniesienie konkurencyjności nauki; Kapitał Ludzki;
- Cel 6 – Rozwój kapitału ludzkiego poprzez wzrost zatrudnienia i stworzenie „*workfare state*"; Obszar Równoważenia potencjału rozwojowego regionów Polski: Rozwój regionalny;
- Cel 8 – Wzmocnienie mechanizmów terytorialnego równoważenia rozwoju dla rozwijania i pełnego wykorzystania potencjałów regionalnych; Obszar Efektywności i sprawności państwa: Kapitał społeczny;
- Cel 11 – Wzrost społecznego kapitału rozwoju.

Program Rewitalizacji wpisuje się w wymienione cele Strategii Długookresowej Kraju.

Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju jest kluczowym dokumentem państwa w obszarze średnio – i długofalowej polityki gospodarczej. Zorientowana na odpowiedzialny rozwój, stawia sobie za cel wyzwolenie przedsiębiorczości, wynalazczości i produktywności. Dodatkowo stanowi kompleksową odpowiedź zarówno na dotychczasowe błędy transformacji, jak i nowe wyzwania stojące przed szeroko definiowaną polityką społeczno-gospodarczą współczesnego państwa.

Głównym celem Strategii jest tworzenie warunków dla wzrostu dochodów mieszkańców Polski przy jednoczesnym wzroście spójności w wymiarze społecznym, ekonomicznym, środowiskowym i terytorialnym. Przyjęto zatem, że siłą napędową rozwoju i priorytetem publicznym jest spójność społeczna. Dokument podporządkowuje działania w sferze gospodarczej osiąganiu celów związanych z poziomem i jakością życia obywateli Polski.

Wspomniane działania w pierwszej kolejności dotyczą zwiększania konkurencyjności gospodarki poprzez innowacje, eksport i wzrost wartości kapitałów uruchamianych na inwestycje w sektorze przedsiębiorstw (cel szczegółowy I), pełniejsze wykorzystanie zasobów społecznych i terytorialnych (cel szczegółowy II) oraz przedsięwzięcia zwiększające efektywność funkcjonowania inkluzywnych instytucji państwa, służących przedsiębiorstwom i obywatelom (cel szczegółowy III). W ramach każdego celu aktywność państwa skupi się na wybranych obszarach, poniżej wypisano te, które są istotne z punktu widzenia działań rewitalizacyjnych na terenie miasta:

- Cel szczegółowy I – Trwały wzrost gospodarczy oparty coraz silniej o wiedzę, dane i doskonałość organizacyjną
  - Zwiększenie innowacyjności polskich przedsiębiorstw na rynku krajowym i rynkach zagranicznych,
  - Nowe formy działania i współpracy,
  - Nowoczesne instrumenty wsparcia,
  - Zwiększenie umiędzynarodowienia polskiej gospodarki,
  - Zwiększenie eksportu towarów zaawansowanych technologicznie,
- Cel szczegółowy II – Rozwój społecznie wrażliwy i terytorialnie zrównoważony

- Poprawa dostępności usług świadczonych w odpowiedzi na wyzwania demograficzne,
- Wzrost i poprawa wykorzystania potencjału kapitału ludzkiego na rynku pracy,
- Zrównoważony rozwój kraju wykorzystujący indywidualne potencjały endogeniczne poszczególnych terytoriów,
- Wzmacnianie regionalnych przewag konkurencyjnych w oparciu o specjalizacje gospodarcze i nowe nisze rynkowe,

➢ Cel szczegółowy III – Skuteczne państwo i instytucje służące wzrostowi oraz włączeniu społecznemu i gospodarczemu

- Budowa zintegrowanego systemu planowania społeczno-gospodarczego i przestrzennego,
- Cyfrowe państwo usługowe,
- Wykorzystanie środków z budżetu Unii Europejskiej w sposób przekładający się na trwałe efekty rozwojowe.

Wskazane działania będą uzupełniane przez realizację przedsięwzięć infrastrukturalnych i działań o charakterze regulacyjnym i instytucjonalnym, w tak kluczowych dziedzinach dla rozwoju gospodarczego i jakości życia jak rozwój kapitału ludzkiego i społecznego, w tym edukacji, kultury i zdrowia, w obszarze transportu, pozyskiwania i dystrybucji energii oraz zapewnienia trwałego dobrego stanu środowiska naturalnego zgodnego z koncepcją zrównoważonego rozwoju.

Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010-2020: Regiony, Gminy, Obszary wiejskie

---

KSRR 2010-2020 wyznacza średniookresowe działania odnoszące się do prowadzenia polityki rozwoju społeczno-gospodarczego kraju. Rolą polityki regionalnej jest jak najlepsze wykorzystanie zasobów terytoriów dla zrównoważonego rozwoju wszystkich regionów. Wyróżniają przede wszystkim takie cechy, jak: podejście terytorialne do zagadnień rozwojowych, czy też umiejscowienie planowania i realizacji na najbardziej adekwatnym do zadań poziomie zarządzania sferą publiczną (subsydiarność) – tam gdzie jest to możliwe i zasadne wzmacnianie tej władzy publicznej, która posiada pochodzącą z wyboru legitymację demokratyczną.

KSRR 2010-2020 wyznaczył wizję dla polskich regionów, które w 2020 roku mają charakteryzować się konkurencyjnością i innowacyjnością; spójnością gospodarczą, społeczną i terytorialną; skutecznością, efektywnością i partnerstwem w rewitalizacji celów rozwojowych; bezpieczeństwem ekologicznym, wysokim poziomem i skutecznością ochrony środowiska i zasobów przyrodniczych. Urzeczywistnienie niniejszej wizji ma nastąpić dzięki *„efektywnemu wykorzystywaniu specyficznych regionalnych i innych terytorialnych potencjałów rozwojowych dla osiągania celów rozwoju kraju – wzrostu, zatrudnienia i spójności w horyzoncie długookresowym”* (cel strategiczny) oraz *„budowaniu spójności terytorialnej i przeciwdziałaniu marginalizacji obszarów problemowych”* (cel 2).

Zaproponowane działania Programu Rewitalizacji wchodzą w zakres przytoczonych założeń polityki rozwoju regionalnego.

Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030

„Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030” stanowi najważniejszy dokument strategiczny w aspekcie zagospodarowania przestrzennego Polski. Sporządzono go w celu zapewnienia efektywnego wykorzystania przestrzeni państwa. Koncepcja wyznacza cele i kierunki działań planowania przestrzennego całego kraju, które przyczynią się do jego rozwoju społeczno-gospodarczego.

Realizacja Programu Rewitalizacji przyczyni się do spełnienia wizji przestrzennego zagospodarowania, przedstawiającą Polskę w roku 2030, jako *„kraj o ugruntowanych warunkach trwałego i zrównoważonego rozwoju, dobrze zagospodarowany, sprawnie zarządzany i bezpieczny”*. Niniejszy stan ma być rezultatem procesów gospodarczych, społecznych, przestrzennych i cywilizacyjnych. Co więcej, cechą Polski w 2030 roku ma być spójność społeczno-gospodarcza i terytorialna. Natomiast regionów – „siła”, których rozwój ma się opierać na endogenicznym potencjale i przewagach konkurencyjnych.

Ponadto, Program Rewitalizacji wpisuje się w cele polityki przestrzennego zagospodarowania kraju:

- Podwyższenie konkurencyjności głównych ośrodków miejskich Polski w przestrzeni europejskiej poprzez ich integrację funkcjonalną przy zachowaniu policentrycznej struktury systemu osadniczego sprzyjającego spójności.
- Poprawa spójności wewnętrznej i terytorialne równoważenie rozwoju kraju poprzez promowanie integracji funkcjonalnej, tworzenie warunków dla rozprzestrzeniania się czynników rozwoju, wielofunkcyjny rozwój obszarów wiejskich oraz wykorzystywanie potencjału wewnętrznego wszystkich terytoriów.
- Kształtowanie struktur przestrzennych wspierających osiągnięcie i utrzymanie wysokiej jakości środowiska przyrodniczego i walorów krajobrazowych Polski.
- Przywrócenie i utrwalanie ładu przestrzennego

Krajowy Program Rozwoju Turystyki do 2020 roku

Nadrzędnym zamierzeniem sporządzenia „Krajowego Programu Rozwoju Turystyki do 2020 roku" jest stworzenie zintegrowanego podejścia wspierania gospodarki turystycznej, jako źródła aktywizacji wokół produktów lub usług turystycznych, zarówno obszarów miejskich, jak i wiejskich. Niniejszy Program ma przyczynić się do rozwoju innowacyjności oraz kreatywności sektora turystyki, przy włączeniu przedstawicieli biznesu turystycznego (w tym przede wszystkim MŚP), JST oraz stowarzyszeń i organizacji sektora turystyki.

Działania Krajowego Programu Rozwoju Turystyki skoncentrowane są w następujących obszarach priorytetowych:

- konkurencyjna i innowacyjna turystyka,
- nowoczesny system zarządzania turystyką,
- kompetentne kadry dla turystyki,
- turystyka, jako czynnik rozwoju regionalnego i lokalnego, zwiększający spójność społeczną i gospodarczą regionów i kraju oraz poprawę jakości życia mieszkańców.

Celem głównym rozwoju turystyki do 2020 roku jest *„wzmocnienie rozwoju konkurencyjnej i innowacyjnej turystyki poprzez wspieranie przedsiębiorstw, organizacji i instytucji oraz inicjatyw sektora turystyki, z poszanowaniem zasad zrównoważonego rozwoju"*. Jego realizacja opiera się na czterech działaniach operacyjnych. Niemniej jednak, Program Rewitalizacji naj-

bardziej wpisuje się w zakres celu operacyjnego nr 4, który brzmi następująco: *„zagospodarowanie i modernizacja przestrzeni dla rozwoju turystyki i infrastruktury turystycznej, przy zachowaniu zasad zrównoważonego rozwoju i przepisów ochrony środowiska”*.

2.2. Powiązanie z Programu Rewitalizacji Gminy Mieścisko z dokumentami regionalnymi

Zaktualizowana Strategia Rozwoju Województwa Wielkopolskiego do 2020 roku. Wielkopolska 2020

W „Zaktualizowanej Strategii Rozwoju Województwa Wielkopolskiego do 2020 roku. Wielkopolska 2020” przyjęto wizję, która przedstawia pożądany stan województwa wielkopolskiego w przyszłości, a także stanowi odpowiedź na współczesne wyzwania rozwojowe. Niniejsza wizja głosi, iż wielkopolska ma być regionem inteligentnym, innowacyjnym i spójnym.

Osiągnięcie wizji regionu opiera się na realizacji celu generalnego *(„efektywne wykorzystanie potencjałów rozwojowych na rzecz wzrostu konkurencyjności województwa, służące poprawie jakości życia mieszkańców w warunkach zrównoważonego rozwoju”)* wspartego celami strategicznymi i operacyjnymi. Celami strategicznymi *„Zaktualizowanej Strategii Rozwoju Województwa Wielkopolskiego do 2020 roku”* są:

- Cel strategiczny 1. Poprawa dostępności i spójności komunikacyjnej regionu.
- Cel strategiczny 2. Poprawa stanu środowiska i racjonalne gospodarowanie jego zasobami.
- Cel strategiczny 3. Lepsze zarządzanie energią.
- Cel strategiczny 4. Zwiększanie konkurencyjności metropolii poznańskiej i innych ośrodków wzrostu w województwie.
- Cel strategiczny 5. Zwiększenie spójności województwa.
- Cel strategiczny 6. Wzmocnienie potencjału gospodarczego regionu.
- Cel strategiczny 7. Wzrost kompetencji mieszkańców i zatrudnienia.
- Cel strategiczny 8. Zwiększanie zasobów oraz wyrównywanie potencjałów społecznych województwa.
- Cel strategiczny 9. Wzrost bezpieczeństwa i sprawności zarządzania regionem.

Biorąc pod uwagę powyższe założenia Strategii, urzeczywistnienie proponowanych działań Programu Rewitalizacji przyczyni się do spełnienia wizji województwa wielkopolskiego.

Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Wielkopolskiego

Uchwałą nr XLVI/690/10 Sejmiku Województwa Wielkopolskiego z dnia 26 kwietnia 2010r. przyjęto zmianę Planu zagospodarowania przestrzennego województwa Wielkopolskiego. Celem ***planu jest zrównoważony rozwój przestrzenny regionu jako jedna z podstaw wzrostu poziomu życia mieszkańców.*** Działania ujęte w Planie przyczynią się do poprawy życia mieszkańców i będą stymulować rozwój społeczno-gospodarczy gminy.
Zgodnie z jego obecnym brzmieniem, w polityce przestrzennej PZWW Gmina Mieścisko znajduje się w zakresie realizacji kierunków zagospodarowania przestrzennego w strefie zróżnicowanej polityki przestrzennej województwa, dotyczącej:

- **Pasma dynamicznego rozwoju społeczno-gospodarczego,** zgodnie z czym potencjalne pasma rozwoju (oparte o autostradę A2, drogi ekspresowe i krajowe, międzynarodowe linie kolejowe), wyróżnione w Planie, zakładają rozwój oparty o obecne tendencje i zjawiska występujące w przestrzeni. Dynamika ich rozwoju zależeć będzie od wielu czynników, w tym czynników nie wynikających z planowania przestrzennego. Wykazane w Planie przesłanki i szanse rozwoju, wspomagane przez decyzje planistyczne, będą podstawą do wspierania możliwości rozwoju oraz lokalnych inicjatyw gospodarczych i społecznych.
- **Strefie wielofunkcyjnego rozwoju terenów otwartych,** zgodnie z czym wsparciem objęte zostaną tereny o warunkach niesprzyjających intensywnej produkcji rolnej, niekwalifikujące się dla rekreacji o ponadlokalnym znaczeniu, położone na uboczu głównych tras komunikacyjnych i tym samym o ograniczonych szansach na rozwój działalności gospodarczej. Bez wsparcia z zewnątrz gminy położone w tych strefach, nie są w stanie przełamać bariery opóźnienia cywilizacyjnego, gospodarczego i technicznej.

Strategia Rozwoju Powiatu Wągrowieckiego

Strategia rozwoju powiatu wągrowieckiego jest dokumentem określającym politykę władz – świadome i systemowe sterowanie długookresowym rozwojem powiatu. Przyszłość niniejszej

jednostki administracyjnej określona została w misji: *„powiat wągrowiecki obszarem trwałego rozwoju społeczno-gospodarczego zgodnego z wymogami ochrony środowiska przyrodniczego, dostosowanym do wyzwań cywilizacyjnych XXI wieku i wymogów unii europejskiej”*. Działania zamieszczone w Strategii głównie skierowane są na zaspokojenie potrzeb mieszkańców i dalszy rozwój gospodarczy powiatu.

Realizacji i spełnieniu misji samorządu powiatu służą wyznaczone cele strategiczne. Określono je w obrębie trzech priorytetów rozwojowych obejmujących podstawowe sfery życia i działalności mieszkańców:

- trwały rozwój lokalnego rynku pracy w sferze produkcji i usług komercyjnych oraz wspieranie działań na rzecz poprawy efektywności i konkurencyjności rolnictwa oraz wielofunkcyjnego rozwoju terenów wiejskich (strefa gospodarcza),
- stała poprawa poziomu jakości świadczonych usług społecznych w sferze edukacji, opieki medycznej, pomocy socjalnej oraz stanu bezpieczeństwa i porządku publicznego (strefa społeczna),
- zachowanie cennych zasobów i walorów środowiska przyrodniczego oraz osiągnięcie europejskich standardów jego stanu (sfera ekologiczna i przestrzenna).

Sformułowana misja i strategiczne cele rozwoju powiatu wągrowieckiego stanowią syntetyczną deklarację intencji władz samorządowych, co do kierunków przyszłego jego rozwoju. Efektem realizacji tych celów będzie poprawa jakości życia mieszkańców, wzrost jego atrakcyjności dla lokalizacji kapitału gospodarczego. Ponadto, intencją władz samorządowych jest dążenie do tego, aby rejon stawał się w coraz większym stopniu powiatem przedsiębiorczym, nowoczesnym i zamożniejszym oraz bezpiecznym ekologicznie, a także potrafiącym sprostać wymogom integracji z Unią Europejską.

2.3. Powiązanie z Programu Rewitalizacji Gminy Mieścisko z dokumentami lokalnymi

Strategia Rozwoju Gminy Mieścisko na lata 2015-2020

„Strategia Rozwoju Gminy Mieścisko na lata 2015-2020” stanowi nadrzędny plan długofalowych działań jednostki wiejskiej. Pożądany stan jednostki wiejskiej został wyrażony w wizji rozwoju, która zakłada m.in.:

Urząd i jednostki organizacyjne Gminy Mieścisko dążą do poprawy jakości życia mieszkańców korzystając z opinii i sugestii mieszkańców gminy na temat potrzebnych inwestycji i inicjatyw.

Gmina dba o osoby starsze zapewniając im wsparcie w radzeniu sobie z trudami życia codziennego.

W urzędzie są planowane, organizowane i wprowadzane programy promocji gminy w celu pozyskania inwestorów i funduszy unijnych.

Co więcej, Strategia określa cztery obszary strategiczne – tzw. perspektywy, na polu, których są realizowane cele strategiczne polityki rozwoju społeczno-gospodarczego prowadzonej na obszarze gminy wiejskiej. Wśród wyznaczonych obszarów działań strategicznych wyróżnia się: perspektywę rozwoju, perspektywę procesów administracyjnych, perspektywę relacji z otoczeniem, perspektywę finansową.

Realizacja wyznaczonych w Strategii celów, w dłuższej perspektywie czasu, powinna wpłynąć na poprawę jakości życia mieszkańców gminy. Zatem, można uznać, iż zakres projektów Programu Rewitalizacji wpisują się w niniejsze założenie Strategii i przyczynią się m.in. do rozwoju infrastruktury komunalnej, przedsiębiorczości i nowoczesnej edukacji w gminie.

Zmiana Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Mieścisko

---

Studium określa politykę przestrzenną gminy. Urzeczywistnienie niniejszej polityki opiera się na realizacji celów gospodarki przestrzennej. Efektem ich realizacji ma być uporządkowanie istniejącej struktury urbanistycznej, jak i wzbogacenie jej o nowe wartości. Co więcej, istotnym elementem polityki przestrzennej gminy jest formowanie tzw. „małych ojczyzn", tworzenie możliwości indywidualnego rozwoju poszczególnym mieszkańcom w zależności od ich aspiracji, wykształcenia czy aktywności tak, by nie było konieczności migracji do wielkich miast.

Nadrzędnym celem wyznaczonym w Studium jest: *„uczynienie gminy Mieścisko gminą o wysokim, europejskim poziomie rolnictwa oraz gminą oferującą tereny osadnicze i tereny turystyczne w bezpośrednim kontakcie z naturą".* Koncepcja ta opiera się na realizacji celów: przestrzennych i kulturowych, przyrodniczych, ekonomicznych i społecznych.

Sporządzony Program Rewitalizacji wpisuje się w kontekst działań zapisanych w Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Mieścisko.

Program usuwania wyrobów zawierających azbest
na terenie Gminy Mieścisko do roku 2032

Program stanowi długoterminowy plan likwidacji wyrobów zawierających azbest z terenu jednostki wiejskiej. Określa on nadrzędny cel – *„likwidacja skutków oddziaływania azbestu na środowisko i zdrowie mieszkańców Gminy”* oraz wyznacza warunki bezpiecznego i systematycznego usuwania wyrobów zawierających azbest.

Zaproponowane zadania Programu Rewitalizacji nie przeszkodzą spełnieniu wytyczonych działań Programu usuwania wyrobów zawierających azbest.

Program Ochrony Środowiska dla Gminy Mieścisko
na lata 2012-2015 z perspektywą na lata 2016-2019

Program Ochrony Środowiska (dalej zwany Programem) jest dokumentem, który wyznacza cele ekologiczne, priorytety ekologiczne, rodzaj i harmonogram działań proekologicznych, środki i mechanizmy niezbędne do osiągnięcia celów, w tym mechanizmów prawno-ekonomicznych i środków finansowych.

Program określa zasady polityki ochrony środowiska jednostki wiejskiej, a także w pełni odzwierciedla tendencje ogólnopolskiej i europejskiej polityki proekologicznej. Zadania określono w zakresie:

- ograniczenia emisji,
- ochrony zasobów przyrody,
- racjonalnego gospodarowania środowiskiem,
- edukacji ekologicznej.

Każde z powyższych zagadnień, dodatkowo zawiera zadania szczegółowe. Zaproponowane działania Programu Rewitalizacji w znacznym stopniu wpisują się w realizację zamierzeń Projektu Programu Ochrony Środowiska Gminy Mieścisko.

Strategia jest jednym z podstawowych narzędzi realizacji lokalnej polityki społecznej, która opiera się na realizacji spójnych, całościowych i perspektywicznych programach społecznych. W celu zapobiegania problemom społecznym występującym na terenie jednostki wiejskiej, w ramach Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych, wyznaczony został główny kierunek realizacji zadań instytucji i organizacji zajmujących się pomocą społeczną. Niniejszy cel główny brzmi następująco: *„poprawa warunków życia i aktywizacja mieszkańców Gminy Mieścisko zagrożonych wykluczeniem społecznym oraz ich integracja z pozostałymi mieszkańcami gminy".* Ułatwieniem realizacji celu nadrzędnego jest każdy z poniższych celów strategicznych:

- Cel strategiczny 1. Umacnianie rodzin z terenu Gminy Mieścisko w ich prawidłowym funkcjonowaniu.
- Cel strategiczny 2. Łagodzenie skutków bezrobocia na terenie Gminy Mieścisko.
- Cel strategiczny 3. Zahamowanie zjawiska uzależnienia oraz łagodzenie jego skutków.
- Cel strategiczny 4. Poprawa warunków społecznego funkcjonowania osób niepełnosprawnych w społeczności lokalnej.
- Cel strategiczny 5. Zapewnienie wsparcia osobom starszym i chorym oraz ich aktywizacja.
- Cel strategiczny 6. Przeciwdziałanie zjawisku przemocy w rodzinie i łagodzenie jego skutków.
- Cel strategiczny 7. Zapobieganie wykluczeniu społecznemu rodzin z terenu Gminy Mieścisko.

Działania procesu rewitalizacyjnego zaproponowane w ramach projektów miękkich Programu Rewitalizacji, wchodzą w zakres powyższych celów strategicznych.

3. Metodologia wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji

3.1. Podział gminy na jednostki analityczne

W celu przeprowadzenia *diagnozy służącej wyznaczeniu obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji,* a następnie w oparciu o nią *opracowania Programu Rewitalizacji* wykorzystano podział Gminy Mieścisko na jednostki pomocnicze[4], czyli sołectwa, będące panującym podziałem dla interesariuszy Programu Rewitalizacji. Podział ten odzwierciedla w sposób trafny problemy panujące w gminie.

Rysunek 1 Podział Gminy na jednostki analityczne

Źródło: opracowanie własne

[4] Na podstawie Uchwały Nr V/39/90 Rady Gminy w Mieścisku z dnia 1 grudnia 1990r. w sprawie zarządzenia wyborów do organów samorządu mieszkańców, a także Uchwały nr VI/45/2003 Rady Gminy Mieścisko z dnia 24 czerwca 2003r. w sprawie uchwalenia statutów sołectw Gminy Mieścisko

Organem uchwałodawczym w danym sołectwie jest zebranie wiejskie, natomiast organem wykonawczym – sołtys. Działalność sołtysa wspomaga jest przez radę sołecką. Sołtys oraz członkowie rady sołeckiej wybierani są w głosowaniu tajnym, bezpośrednim, spośród nieograniczonej liczby kandydatów, przez stałych mieszkańców sołectwa uprawnionych do głosowania.

Tabela 1. Jednostki pomocnicze – powierzchnia i liczba ludności Gminy Mieścisko

Sołectwo	Liczba mieszkańców[5]	Udział mieszkańców w ogólnej licznie mieszkańców Gminy[%]	Powierzchnia sołectwa [ha][6]	Udział powierzchni sołectwa w ogólnej powierzchni Gminy [%]
Budziejewko	25	0,41%	85,5	0,63%
Budziejewo	98	1,60%	435	3,21%
Gołaszewo	215	3,51%	927	6,84%
Gorzewo	130	2,12%	617	4,55%
Jaroszewo Pierwsze	123	2,01%	234	1,73%
Jaroszewo Drugie	57	0,93%	493	3,64%
Jaworówko	52	0,85%	535	3,95%
Kłodzin	183	2,99%	697	5,14%
Mieścisko	2448	39,94%	1238,5	9,13%
Miłosławice	170	2,77%	856	6,31%
Mirkowice	90	1,47%	590	4,35%
Nieświastowice	129	2,10%	601	4,43%
Piastowice	12	0,20%	299	2,21%
Pląskowo	86	1,40%	314	2,32%
Podlesie Kościelne	200	3,26%	464	3,42%
Podlesie Wysokie	155	2,53%	631	4,65%
Popowo Kościelne	784	12,79%	1225	9,03%
Sarbia	292	4,76%	767	5,66%
Wiela	191	3,12%	534	3,94%
Zakrzewo	111	1,81%	765	5,64%
Zbietka	254	4,14%	535	3,95%
Żabiczyn	324	5,29%	717	5,29%
Razem	**6129**	**100%**	**13560**	**100,00%**

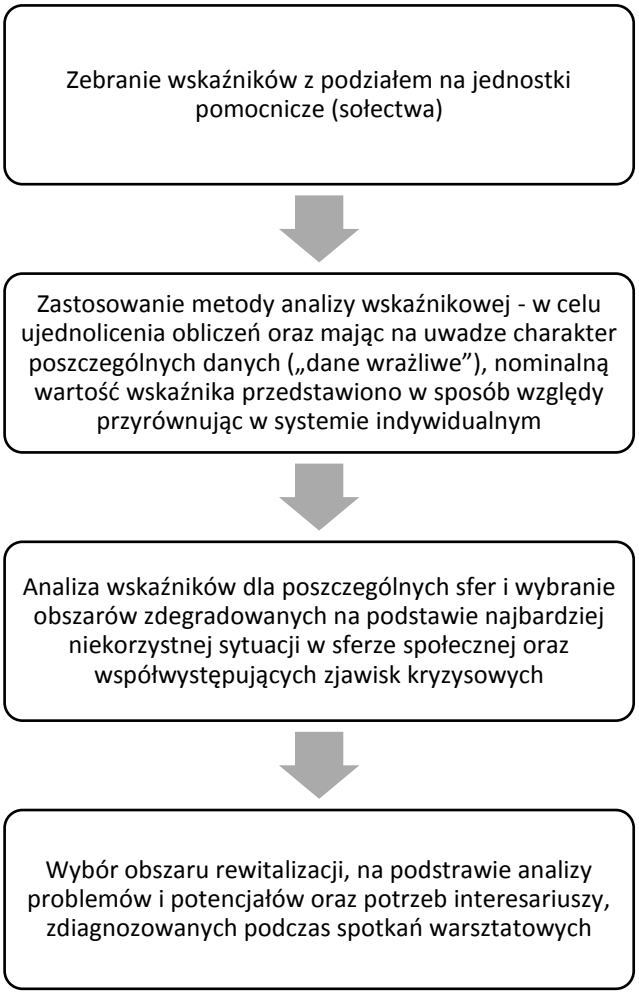
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Gminy Mieścisko

[5] Stan na 31.12.2015r.

[6] Ze względu na brak dokładnych danych, powierzchnia została określona na podstawie przebiegu granic sołectw na stronie http://mapy.geoportal.gov.pl/imap/?gpmap=gp0&actions=acShowWgButtonPanel_kraj_ORTO [data dostępu: 18.05.2017r.]

W skład ustanowionych 22 sołectw Gminy Mieścisko, dodatkowo wchodzą trzy przysiółki (Gółka, Popowo Huby, Popowo Kolonia) i pięć wsi (Mirkowiczki, Strzeszkowo, Tumidaj, Wybranówko, Wymysłowo)[7].

Rysunek 2 Schemat przedstawiający metodologię wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji

Źródło: Opracowanie własne

3.2. Lista wskaźników wykorzystanych w diagnozie

Podczas wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji na terenie Gminy Mieścisko posłużono się wskaźnikami o charakterze ilościowym pozyskanych od takich insty-

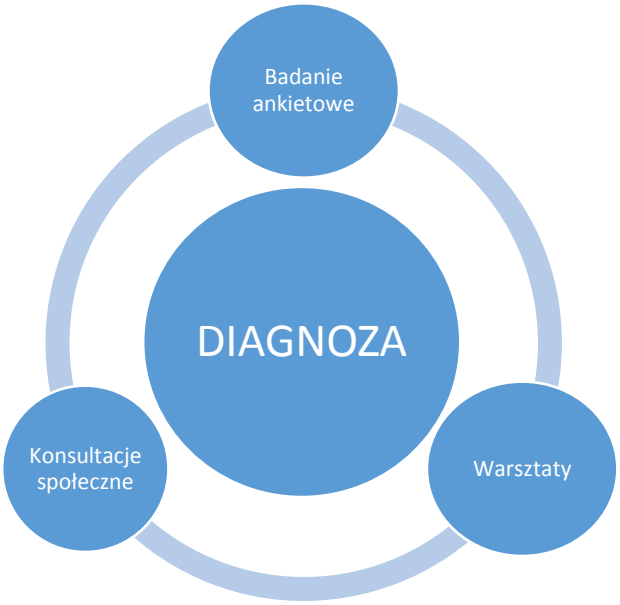
[7] „Program Ochrony Środowiska dla Gminy Mieścisko na lata 2012-2015 z perspektywą na lata 2016-2019" i „Wykaz ilościowy mieszkańców" – stan na dzień 2015.12.31. (Urząd Gminy Mieścisko).

tucji jak: Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Komenda Powiatowa Policji, Urząd Gminy i Powiatowy Urząd Pracy. Wszystkie uzyskane dane są za rok 2015 (stan na 31 XII) i odnosiły się do pięciu sfer[8]:

- społeczna,
- środowiskowa,
- techniczna,
- przestrzenno–funkcjonalna,
- gospodarcza.

Bardzo cenną wskazówką były także podpowiedzi interesariuszy zaangażowanych w proces tworzenia Programu Rewitalizacji, które, jako osoby znające problemy i oczekiwania mieszkańców, wskazali obszary o wysokim natężeniu zjawisk kryzysowych.

Rysunek 3. Metody wykorzystane do diagnozy

Źródło: opracowanie własne

Z uzyskanych danych stworzono następujące wskaźniki:

- W sferze społecznej:

[8] Wytyczne w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020. Warszawa, 2 sierpnia 2016r.

- Liczba udzielonych świadczeń przez Ośrodek Pomocy Społecznej z powodu niepełnosprawności dla mieszkańców danej miejscowości w przeliczeniu na 100 udzielonych świadczeń z powodu niepełnosprawności w całej gminie,
- Liczba udzielonych świadczeń przez Ośrodek Pomocy Społecznej dla mieszkańców danej miejscowości w przeliczeniu na 100 udzielonych świadczeń w gminie,
- Liczba interwencji Policji w danej miejscowości w przeliczeniu na 100 mieszkańców danego sołectwa,
- Liczba osób bezrobotnych w danym sołectwie w przeliczeniu na 100 osób w wieku produkcyjnym w gminie,
- Udział osób samotnie wychowujących dzieci w stosunku do liczby osób korzystających z pomocy społecznej w powodu bezradności w sprawach opiekuńczo wychowawczych [%].

- W sferze gospodarczej:
  - Liczba podmiotów gospodarczych działających w danej miejscowości w przeliczeniu na 100 mieszkańców danego sołectwa.
- W sferze środowiskowej:
  - Udział masy wyrobów azbestowych, pozostałych do usunięcia w ogólnej masie wyrobów azbestowych w gminie pozostałych do usunięcia [%],
  - Udział budynków korzystających z OZE w ogólnej liczbie budynków w danych sołectwie [%].
- W sferze technicznej:
  - Udział liczby mieszkań wybudowanych przed 1970 rokiem w ogólnej liczbie mieszkań w danym sołectwie [%],
- W sferze przestrzenno-środowiskowej:
  - Liczba budynków podłączonych do miejskiej sieci ciepłowniczej w przeliczeniu na 100 budynków w danych sołectwie,
  - Liczba mieszkań niewyposażonych w łazienkę i WC w danym sołectwie w przeliczeniu na 100 mieszkań w gminie,

- Liczba mieszkań niepodłączonych do sieci wodociągowej w danym sołectwie w przeliczeniu na 100 mieszkań w gminie,
- Liczba mieszkań niepodłączonych do sieci kanalizacyjnej w danym sołectwie w przeliczeniu na 100 mieszkań w gminie.

Metoda analityczna wyliczania obszarów zjawisk kryzysowych oparta była o względne przedstawienie wartości wskaźników uwzględniające różnice w wielkościach poszczególnych jednostek analitycznych. W celu wyznaczenia sołectw do obszarów rewitalizacji wykonano następujące działania:

Krok 1 – Zebranie bezwzględnych danych liczbowych dla wszystkich wskaźników w odniesieniu do wybranych porównywalnych obszarów;

Krok 2 – Przyporządkowanie wszystkim analizowanym jednostkom analitycznym wartości liczbowych dla danego wskaźnika;

Krok 3 – Przedstawienie pozyskanych danych w sposób względny, uwzględniający różnice w liczbie ludności i powierzchni między analizowanymi jednostkami;

Krok 4 – Obliczenie średniej wskaźnika, przypadającej na jedno sołectwo dla poszczególnych wskaźników;

Krok 5 – Określenie niekorzystnych w odniesieniu do średniej wartości wskaźników dla poszczególnych sołectw;

Krok 6 – Obliczenie liczby zjawisk kryzysowych dla poszczególnych jednostek analitycznych.

W poniższych tabelach przedstawiono wyniki analizy wskaźnikowej dla poszczególnych sołectw.

Tabela 2. Wskaźniki degradacji

	SFERA SPOŁECZNA					SFERA GOSPODARCZA	SFERA ŚRODOWISKOWA		SFERA TECHNICZNA	SFERA PRZESTRZENNO-FUNKCJONALNA			
Nazwa	*Liczba udzielonych świadczeń przez Ośrodek Pomocy Społecznej z powodu niepełnosprawności dla mieszkańców danej miejscowości w przeliczeniu na 100 udzielonych świadczeń z powodu niepełnosprawności w całej gminie*	Liczba udzielonych świadczeń przez Ośrodek Pomocy Społecznej dla mieszkańców danej miejscowości w przeliczeniu na 100 udzielonych świadczeń w gminie	Liczba interwencji Policji w danej miejscowości w przeliczeniu na 100 mieszkańców danego sołectwa	*Liczba bezrobotnych w przeliczeniu na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym w gminie* [9]	*Udział osób samotnie wychowujących dzieci do liczby osób korzystających z pomocy społecznej w powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych*	Liczba podmiotów gospodarczych działających w danej miejscowości w przeliczeniu na 100 mieszkańców danego sołectwa	Udział [%] masy wyrobów azbestowych, pozostałych do usunięcia w ogólnej masie wyrobów azbestowych w gminie	Udział budynków korzystających z OZE w ogólnej liczbie budynków	*Udział budynków wybudowanych przed 1970 rokiem w ogólnej liczbie budynków w danej miejscowości [%]*	*Liczba mieszkań niepodłączonych do sieci wodociągowej w danym sołectwie w przeliczeniu na 100 mieszkań w gminie*	*Liczba mieszkań niepodłączonych do sieci kanalizacyjnej w danym sołectwie w przeliczeniu na 100 mieszkań w gminie*	*Szacunkowa liczba mieszkań niewyposażonych w łazienkę i WC w danym sołectwie w przeliczeniu na 100 mieszkań w gminie*	*Liczba budynków podłączonych do sieci ciepłowniczej w ogólnej liczbie budynków w danym sołectwie [%]*
Budziejewko	0,00	0,00	4,00	0,03	0,00%	0,00	1,22%	0,00%	50,00%	0,00	0,48	0,00	0,00%
Budziejewo	15,96	12,13	1,02	0,24	2,33%	1,02	0,00%	0,00%	90,00%	0,00	1,33	0,12	0,00%
Gołaszewo	9,57	2,81	0,00	0,31	7,69%	1,40	3,74%	4,08%	77,55%	0,30	0,00	0,48	0,00%
Gorzewo	11,70	8,09	0,00	0,18	9,09%	3,85	3,33%	0,00%	83,33%	0,24	1,82	0,00	0,00%
Jaroszewo Pierwsze	1,06	2,70	0,00	0,18	20,00%	4,07	4,46%	0,00%	66,67%	0,06	0,06	0,12	0,00%
Jaroszewo Drugie	1,06	1,69	0,00	0,05	0,00%	0,00	2,07%	0,00%	53,85%	0,06	0,79	0,12	0,00%
Jaworówko	0,00	0,45	0,00	0,08	0,00%	0,00	1,08%	0,00%	90,91%	0,06	0,79	0,12	0,00%

[9] Liczba osób w wieku produkcyjnym w gminie Mieścisko w roku 2016 wynosiła 3280 osób.

Kłodzin	4,26	2,47	0,00	0,13	12,50%	4,37	6,70%	0,00%	75,00%	0,00	2,55	0,24	0,00%
Mieścisko	20,21	19,55	0,25	2,02	13,56%	5,84	22,35%	0,73%	60,07%	0,12	1,09	0,48	0,36%
Miłosławice	5,32	6,29	0,59	0,18	9,52%	1,18	5,38%	4,35%	78,26%	0,00	2,79	0,00	0,00%
Mirkowice	2,13	3,15	0,00	0,08	7,69%	1,11	2,29%	0,00%	84,85%	0,00	2,00	0,00	0,00%
Nieświastowice	2,13	3,03	0,78	0,21	11,11%	0,00	0,75%	0,00%	92,31%	0,00	1,94	0,18	0,00%
Piastowice	1,06	1,24	0,00	0,00	0,00%	0,00	0,61%	0,00%	100,00%	0,24	0,48	0,00	0,00%
Pląskowo	1,06	0,22	0,00	0,00	0,00%	2,33	4,86%	0,00%	37,50%	0,00	0,18	0,00	0,00%
Podlesie Kościelne	1,06	2,70	0,00	0,21	0,00%	1,50	0,51%	0,00%	91,67%	0,06	2,55	0,30	8,33%
Podlesie Wysokie	2,13	1,91	0,65	0,13	0,00%	5,81	7,06%	3,33%	70,00%	0,00	1,82	0,12	0,00%
Popowo Kościelne	8,51	9,33	0,38	0,94	7,14%	4,46	7,56%	0,00%	70,65%	0,00	1,15	0,91	10,87%
Sarbia	1,06	5,17	1,37	0,10	0,00%	3,08	10,65%	5,17%	58,62%	0,24	3,64	0,85	0,00%
Wiela	4,26	6,74	0,52	0,24	4,17%	3,14	4,41%	0,00%	68,00%	0,00	1,52	0,12	0,00%
Zakrzewo	2,13	2,92	0,00	0,26	12,50%	1,80	1,60%	0,00%	75,00%	0,00	1,82	0,00	0,00%
Zbietka	5,32	4,72	0,00	0,13	5,56%	3,54	7,36%	0,00%	75,41%	0,30	3,09	0,79	0,00%
Żabiczyn	0,00	2,70	0,00	0,47	23,08%	1,23	2,00%	0,00%	68,18%	0,06	0,36	0,12	13,64%
Średnia[10]	**4,55**	**4,55**	**0,43**	**0,28**	**6,63%**	**2,26**	**4,55%**	**0,80%**	**73,54%**	**0,08**	**1,47**	**0,23**	**1,51%**

Źródło: opracowanie własne

[10] Wartość wskaźnika przypadająca na jedno sołectwo w gminie

Uzupełnieniem powyższych wskaźników oraz danych uzyskanych z Banku Danych Lokalnych były dane jakościowe. Jedną z metod ich pozyskiwania były spotkania konsultacyjne o charakterze warsztatów przeprowadzone z różnymi grupami interesariuszy. Tematy niniejszych spotkań dotyczyły aspektów życia w Gminie Mieścisko, poziomu bezpieczeństwa oraz aktywności lokalnej. Uczestnicy warsztatów zostali poproszeni o wskazanie dokładnych lokalizacji, w których według nich najbardziej wskazany jest proces rewitalizacji.

4. Sfera społeczna

4.1. Struktura demograficzna Gminy

Według Banku Danych Lokalnych liczba ludności zamieszkująca Gminę Mieścisko w 2015 roku wskazywała na 6 065 osób, w tym 3 056 mężczyzn (50,39%) oraz 3 009 kobiety (49,61%). Jednocześnie zaznaczyć należy, że w latach 2010 -2015 odnotowano wzrost ludności o 0,3%. W analizowanym okresie liczba mieszkańców na terenie gminy wahała się. Najwięcej mieszkańców zarejestrowano w 2014 r., a najmniej w 2010 r.

Tabela 3 Liczba ludności Gminy Mieścisko w latach 2010-2015 na tle powiatu, województwa i kraju

Jednostka terytorialna	2010	2011	2012	2013	2014	2015	Dynamika zmian (rok bazowy 2010 = 100)
Polska	38 529 866	38 538 447	38 533 299	38 495 659	38 478 602	38 437 239	99,76
województwo wielkopolskie	3 446 745	3 455 477	3 462 196	3 467 016	3 472 579	3 475 323	100,83
powiat wągrowiecki	69 454	69 579	69 775	69 837	69 887	69 900	100,64
Gmina Mieścisko	6 046	6 080	6 071	6 074	6 097	6 065	100,30

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS, BDL

Według powyższej tabeli, liczba osób zamieszkujących Gminę Mieścisko w ciągu ostatnich pięciu lat nieznacznie zwiększyła się. Podobnie było w powiecie i województwie, natomiast w kontekście całego kraju zarejestrowano spadek liczby ludności.

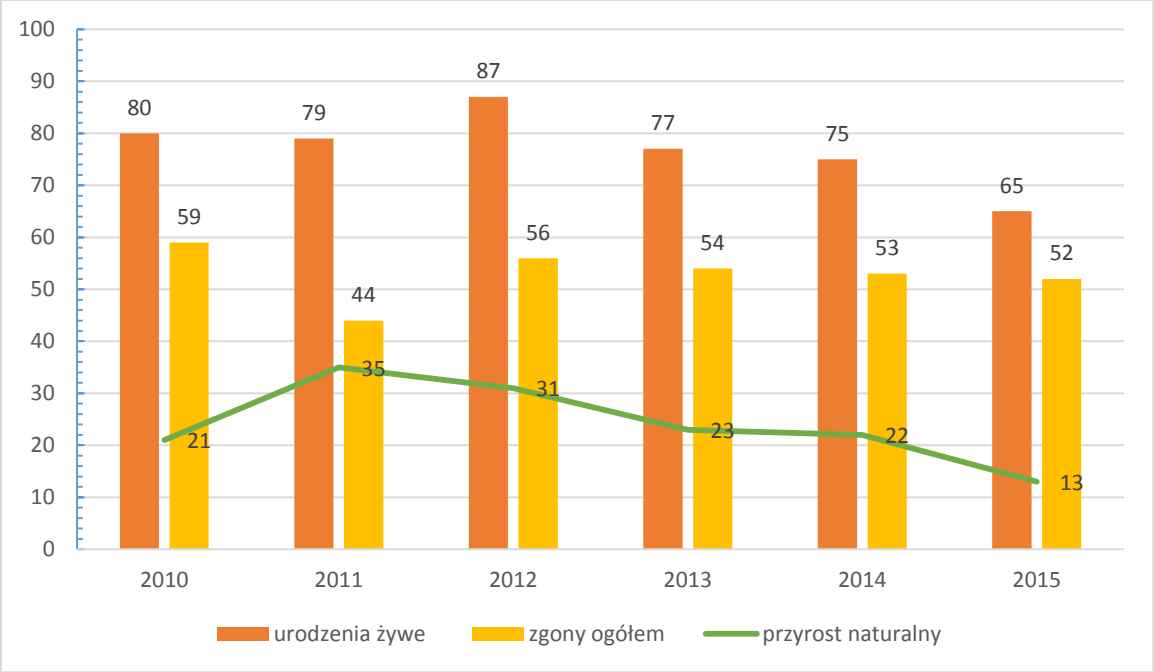
Odwrotną tendencję odnotowano dla współczynnika feminizacji. W 2015 roku wskaźnik ten na terenie gminy kształtował się na poziomie 98, czyli na 100 mężczyzn przypadało 98 kobiet. Natomiast w nadrzędnych jednostkach administracyjnych współczynnik feminizacji wyniósł powyżej 100 (Polska = 107, województwo wielkopolskie = 106, powiat wągrowiecki = 101).

Gęstość zaludnienia w 2010r. w gminie wiejskiej wynosiła 45 osób na km^2, która utrzymywała się przez kolejne cztery lata. Porównując gęstość zaludnienia Gminy Mieścisko z innymi obszarami wiejskimi powiatu wągrowieckiego, to był jeden z niższych współczynników.

Przyrost naturalny na terenie gminy w trakcie analizowanego okresu, kształtował się na poziomie dodatnim, co oznacza, że liczba urodzeń żywych była wyższa niż zgonów. Najwyższą wartość tego wskaźnika odnotowano w 2011r. (35); najniższą – w 2015 r., co stanowiło 62,86% spadek względem wartości najwyższej.

W latach 2010-2015 maksimum urodzeń żywych przypadło na 2012 r. (87), a minimum w 2015 r. (65); podczas gdy zgonów najwięcej zarejestrowano na początku badanego okresu (59), a najmniej w roku następnym (44).

Wykres 1. Przyrost naturalny na terenie Gminy Mieścisko w latach 2010-2015 (dane przedstawiono liczbowo, w osobach)

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS.

4.2. Oświata, opieka nad dziećmi

Gmina Mieścisko zapewnia usługi oświatowe w zakresie od wychowania przedszkolnego po naukę gimnazjalną. Placówkami edukacyjnymi są:

- Przedszkole „Leśne Ludki” w Mieścisku,
- Przedszkole Milenium „Mali Odkrywcy” w Popowie Kościelnym,
- Szkoła Podstawowa im. Stefana Czarnieckiego w Mieścisku,
- Szkoła Podstawowa Milenium im. Jana Pawła II w Popowie Kościelnym,

- Gimnazjum Publiczne im. Powstańców Wielkopolskich w Mieścisku.

Organizacja w placówkach wychowawczo-edukacyjnych na terenie Gminy Mieścisko różniła się między 2010 a 2015 r. W przypadku przedszkoli odnotowano wzrost liczby uczniów (o 25,48%), a tym samym liczbę oddziałów. Przyrost uczniów nastąpił także w szkołach podstawowych (o 4,30%), w wyniku czego powstały dwa nowe oddziały.

Z kolei, w gimnazjum nastąpił spadek osób uczących się (o 5,63%); zlikwidowano także dwa oddziały. Liczba uczniów szkoły gimnazjalnej jest dużo niższa niż szkół podstawowych. Jednak, trzeba mieć na uwadze to, iż gimnazjum również stanowi obowiązkowy etap edukacji, który każdy uczeń po szkole podstawowej musi ukończyć. Niższą liczbę młodzieży gimnazjalnej a także zmieniają się tendencję liczby dzieci w przedszkolach należy interpretować niżem demograficznym. Powodem jego występowania jest wzrost kosztów utrzymania i edukacji, a także utrudnienia związane z łączeniem macierzyństwa z pracą zawodową. Analiza sytuacji rynku z ostatnich lat wskazuje, że poprawa warunków pracy ma znaczny wpływ na liczbę urodzeń dzieci (w roku 2009 odnotowano najwyższą liczbę urodzeń, po poprawie warunków pracy w latach 2007-2008). Z uwagi na powyższe ważne jest zaprojektowania działań wspierających osoby decydujące się na założenie rodziny.

Tabela 4. Dane statystyczne placówek oświatowych w 2010 i 2015 r.

Placówka oświatowa	Liczba dzieci / uczniów						Liczba oddziałów	
	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2010	2015
Przedszkola	117	165	187	205	174	157	5	8
Szkoły Podstawowe	445	416	429	421	448	465	23	25
Gimnazjum	231	241	229	227	214	218	11	9

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych ze „Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych na terenie Gminy Mieścisko na lata 2014-2021", 2014 r.

Ze względu na duże wahania liczby uczniów między 2010 a 2015 r., władze Gminy Mieścisko powinny podjąć się zadania oszacowania liczby młodzieży szkolnej na kolejne lata, w celu przygotowania swojej działalności do ewentualnych niży lub wyży demograficznych. Przypadek wystąpienia wyżu demograficznego jest o wiele mniej prawdopodobny niż zjawisko niżu, jakkolwiek rządzący gminą muszą być przygotowani na każdą ewentualną sytuację. Szczególnie pod

względem finansowym, ponieważ wydatki na oświatę są jednym z ważniejszych i wyższych kosztów w budżecie gminy.

Jak wskazują dane przedstawione w raportach ze sprawdzianów szóstoklasistów i egzaminów gimnazjalnych, przeprowadzonych w 2015 i 2016 roku, dla szkół podstawowych i gimnazjalnych w Gminie Mieścisko, to wyniki w większości przypadkach są niższe niż średnie dla powiatu wągrowieckiego. Uczniowie szkół podstawowych i gimnazjum najlepsze wyniki uzyskali z języka polskiego, a najgorsze z matematyki.

Szczegółowe dane statystyczne z przeprowadzonych sprawdzianów i egzaminów kończących szkoły na danym poziomie edukacji w gminie wiejskiej (na tle rejonu wągrowieckiego), przedstawia poniższe zestawienie tabelaryczne.

Tabela 5. Wyniki ze sprawdzianu szóstoklasisty i z egzaminu gimnazjalnego w Roku Szkolnym 2014/2015 i 2015/2016 uczniów szkół podstawowych i gimnazjalnych w Gminie Mieścisko na tle powiatu wągrowieckiego

	Część humanistyczna – język polski		**Część matematyczno-przyrodnicza – matematyka**		**Język angielski – poziom podstawowy**	
	liczba zdających	średni wynik [%]	liczba zdających	średni wynik [%]	liczba zdających	średni wynik [%]
	sprawdzian szóstoklasisty					
	rok szkolny 2014/2015					
powiat wągrowiecki	-	67,00	-	55,68	-	72,08
Gmina Mieścisko	73	68,73	73	52,81	62	67,64
	rok szkolny 2015/2016					
powiat wągrowiecki	-	66,22	-	49,57	-	63,84
Gmina Mieścisko	62	71,53	62	52,82	62	63,24
	egzamin gimnazjalny					
	rok szkolny 2014/2015					
powiat wągrowiecki	-	54,64	-	43,20	-	55,96
Gmina Mieścisko	61	53,21	61	40,64	60	54,73
	rok szkolny 2015/2016					
powiat wągrowiecki	-	60,84	-	42,44	-	51,65
Gmina Mieścisko	68	56,59	68	39,66	60	46,36

Źródło: OKE w Poznaniu – wyniki ze sprawdzianu szóstoklasisty (https://www.oke.poznan.pl/cms,1022,wyniki_i_analizy.htm) i egzaminu gimnazjalnego (https://www.oke.poznan.pl/cms,1011,wyniki_i_analizy.htm) przeprowadzonych w 2015 i 2016 roku, [data dostępu: 14.12.2016 r.]

Na podstawie wyników średnich sprawdzianów szóstoklasisty i egzaminów gimnazjalnych, można ocenić, iż ogólna jakość kształcenia w obu rodzajach placówek oświatowych na terenie Gminy Mieścisko, jest niezbyt dobra. Dlatego jednym z ważniejszych celów rozwoju (aktywizowania społeczeństwa) powinna być poprawa poziomu kształcenia.

Obecny stopień wykształcenia wśród młodych mieszkańców gminy, może mieć szczególny wpływ na dalszy rozwój społeczności lokalnej i pracy u podstaw. W związku z tym, w planowanym procesie rewitalizacji warto, aby władze jednostki wiejskiej miały na uwadze działania podwyższające poziom edukacji.

4.3. Pomoc społeczna

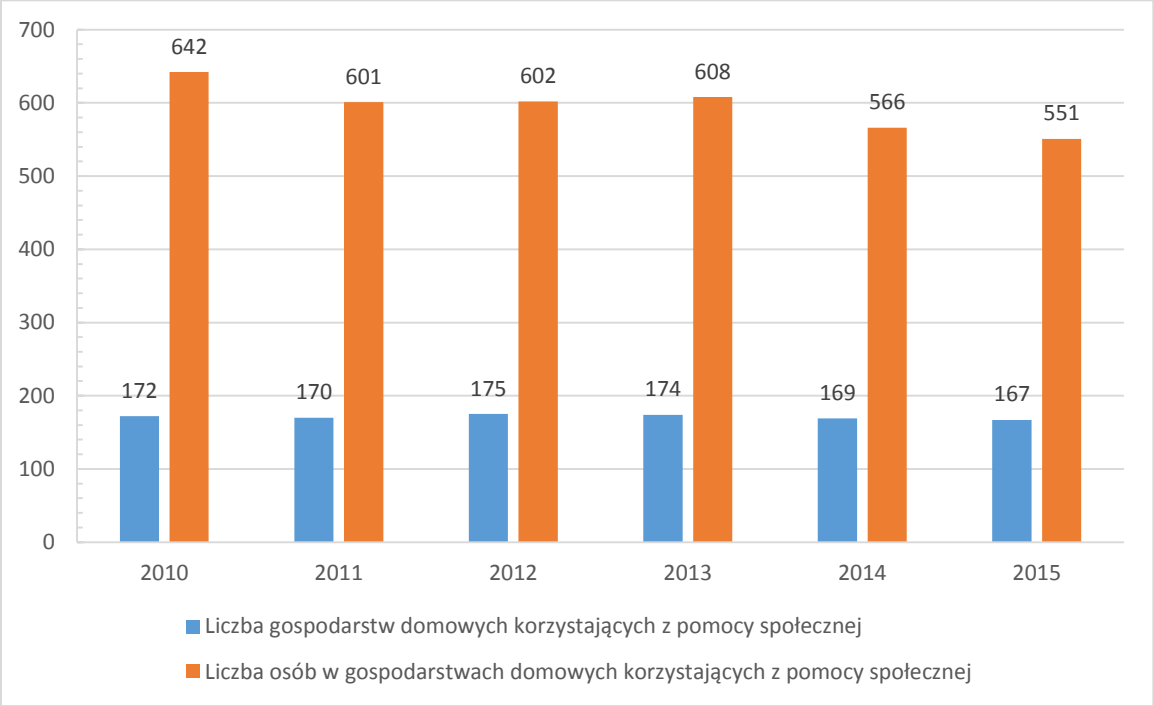
Udzielanie pomocy społecznej ma na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężanie trudnych sytuacji życiowych, których sami nie są w stanie pokonać wykorzystując przy tym tylko własne uprawnienia, zasoby i możliwości. Wobec tego, w ramach pomocy społecznej okazywane jest wsparcie osobom i rodzinom w wysiłkach zmierzających do zaspokojenia ich niezbędnych potrzeb.

Pomoc społeczna w omawianej jednostce wiejskiej wykonywana jest przez Ośrodek Pomocy Społecznej w Mieścisku (zwany dalej Ośrodkiem, w skrócie OPS). Stanowi on jednostkę organizacyjną Gminy Mieścisko. Wśród zadań należących do OPS-u wyróżnia się:

- analizę i ocenę zjawisk rodzących zapotrzebowanie na świadczenia pomocy społecznej;
- przyznawanie i wypłacanie przewidzianych ustawami świadczeń;
- rozwijanie nowych form pomocy społecznej i samopomocy w ramach zidentyfikowanych potrzeb;
- pracę socjalną, rozumianą jako działalność zawodową, skierowaną na pomoc osobom i rodzinom we wzmocnieniu lub odzyskaniu zdolności do funkcjonowania w społeczeństwie oraz na tworzenie warunków sprzyjających temu celowi;
- realizację zadań wynikających z rozeznanych potrzeb społecznych;
- prowadzenie i rozwój niezbędnej infrastruktury społecznej.

W przeciągu pięciu lat liczba rodzin, jak i osób w gospodarstwach domowych korzystających z gminnej pomocy społecznej zmniejszyła się. Najwięcej udzielonych świadczeń dla rodzin odnotowano w 2012 r., a najmniej w 2015 r. W porównaniu wartości z 2015 r. do miary z 2010 r., to liczba rodzin będących pod pieczą OPS-u, zmniejszyła się o 2,91%. Z kolei, liczba osób w gospodarstwach domowych korzystających z pomocy społecznej, najwyższa była w 2010 r., a najniższa w 2015 r. Wartość niniejszego w okresie pięciu lat zmalała o 14,17%.

Wykres 2. Liczba gospodarstw domowych oraz osób korzystających z pomocy społecznej na terenie Gminy Mieścisko w latach 2010-2015(dane przedstawiono liczbowo, jednostkowo)

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS.

W ramach swojej działalności, Ośrodek Pomocy Społecznej w Mieścisku współpracuje z różnymi podmiotami, m.in. z organami wykonawczymi (w tym sołectw) i jednostkami organizacyjnymi gminy oraz z służbą zdrowia, policją, kuratorami sądowymi oraz instytucjami i organizacjami pozarządowymi zajmującymi się pomocą społeczną. W 2015 r. wydatki na realizację zadań z zakresu polityki społecznej w Gminie Mieścisko wyniosły 3 831 357,21 zł i były o 197 192,17 zł wyższe w porównaniu z rokiem poprzednim.

Ważnymi powodami przyznawania świadczeń z zakresu pomocy społecznej w 2015 r. były: ubóstwo, niepełnosprawność, bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i alkoho-

lizm. Udzielane przez Ośrodek świadczenia pomocy społecznej miały charakter pieniężny, niepieniężny i usługowy. Najwyższymi wskaźnikami w zakresie liczby osób pobierających świadczenia z pomocy społecznej charakteryzują się: **Mieścisko, Budziejewo, Popowo Kościelne, Gorzewo, Wiela, Miłosławice, Sarbia i Zbietka.**

Tabela 6. Liczba udzielonych świadczeń przez Ośrodek Pomocy Społecznej dla mieszkańców danego sołectwa w przeliczeniu na 100 udzielonych świadczeń w gminie

Nazwa	Liczba udzielonych świadczeń przez Ośrodek Pomocy Społecznej dla mieszkańców danego sołectwa w przeliczeniu na 100 udzielonych świadczeń
Mieścisko	19,55
Budziejewo	12,13
Popowo Kościelne	9,33
Gorzewo	8,09
Wiela	6,74
Miłosławice	6,29
Sarbia	5,17
Zbietka	4,72
Mirkowice	3,15
Nieświastowice	3,03
Zakrzewo	2,92
Gołaszewo	2,81
Jaroszewo Pierwsze	2,70
Podlesie Kościelne	2,70
Żabiczyn	2,70
Kłodzin	2,47
Podlesie Wysokie	1,91
Jaroszewo Drugie	1,69
Piastowice	1,24
Jaworówko	0,45
Pląskowo	0,22
Budziejewko	0,00
Średnia[11]	**4,55**

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Ośrodka Pomocy Społecznej w Mieścisku (stan na 31.12.2015r.)

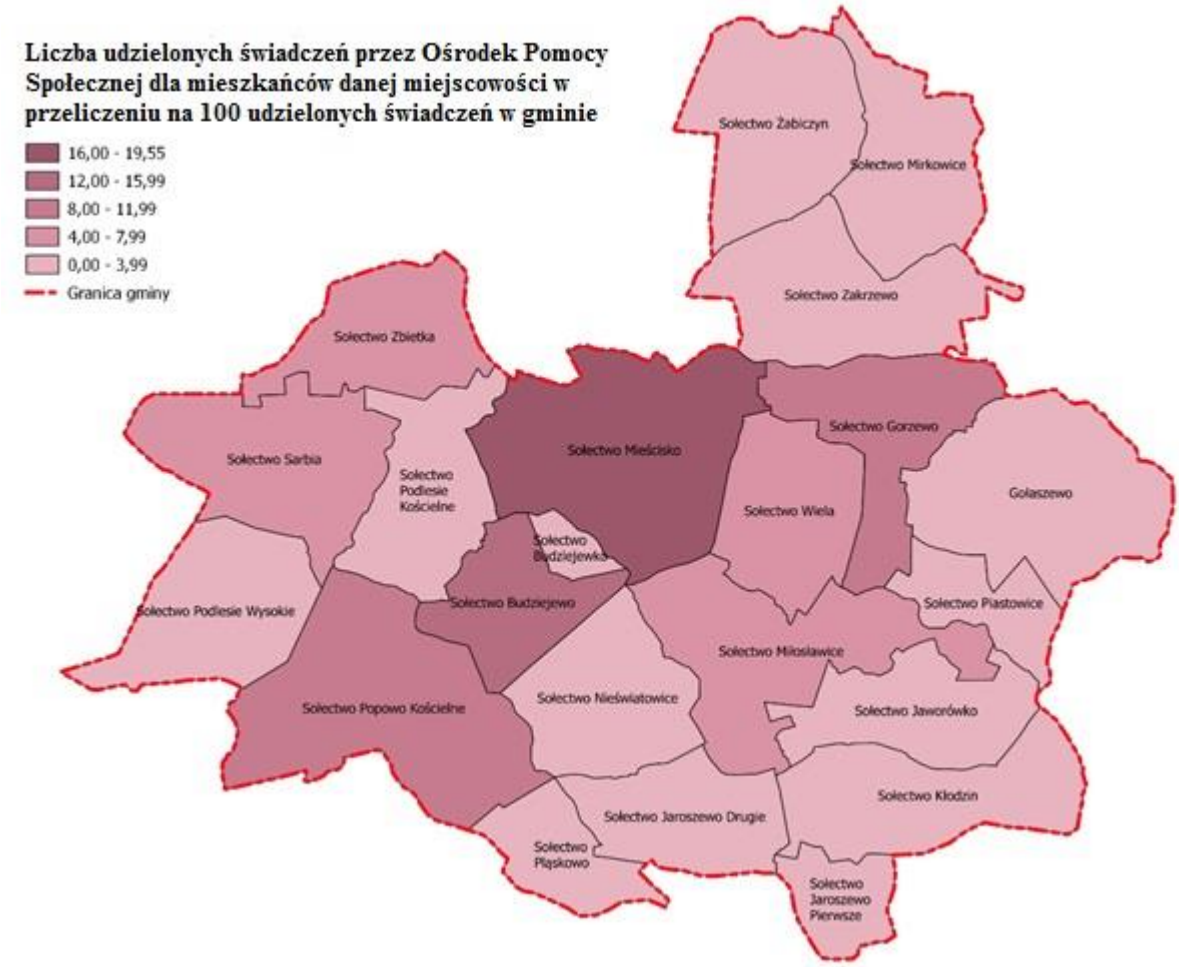
Występowanie wymienionych wyżej problemów społecznych często jest **przyczyną** występowania zjawiska wykluczenia społecznego. Ubóstwo wskazuje na brak samowystarczalności ekonomicznej, uniemożliwia zatem zaspokojenie podstawowych potrzeb. Wywołuje również

[11] Wartość wskaźnika przypadająca na jedno sołectwo w gminie

bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych (często powiązana z ogólną bezradnością życiową), w wielu przypadkach skutkuje występowaniem problemów u młodych osób (np. przestępczością młodocianych). Konieczność korzystania ze wsparcia pomocy społecznej wynika również z alkoholizmu. Problem ten najczęściej jest skorelowany z przemocą w rodzinie, bezrobociem czy niepełnosprawnością (trwała lub okresowa niezdolność do wypełniania ról społecznych z powodu stałego lub długotrwałego naruszenia sprawności organizmu, w szczególności powodującą niezdolność do pracy). Występowanie jednego problemu w większości przypadków generuje kolejne, co przyczynia się do wykluczenia społecznego, braku wiary we własne możliwości oraz poprawę sytuacji (zarówno życiowej, jak i materialnej), a także wycofania z życia społecznego i kulturalnego. Przyczyny można poszukiwać w sytuacji na lokalnym rynku pracy, a także liczbie realizowanych działań wspierających rodziny w trudnej sytuacji życiowej. Należy zaznaczyć także, że wysoki poziom stresu, sytuacja życiowa, osobiste problemy to czynniki wpływające na pogłębienie problemu. W następstwie długotrwałego pobierania świadczeń może wystąpić brak chęci do podejmowania pracy w celu poprawienia swojej sytuacji materialnej.

W związku z tym należy podejmować działania wspierające dla osób, które z różnych przyczyn znalazły się w niekorzystnej sytuacji życiowej.

Rysunek 4 Korzystanie z pomocy społecznej – kartogram

Źródło: opracowanie własne

W przypadku bezradności i zaniedbywania dzieci przez rodziców ważne jest wzmocnienie udziału rodziny w wychowaniu potomstwa oraz zwiększenie liczby punktów pomocy psychologicznej dla mieszkańców. Potencjał mieszkańców należy budować od podstaw, dlatego tak ważne jest wsparcie kierowane do dzieci i młodzieży, które w obecnej sytuacji nie mają gdzie spędzać wolnego czasu oraz nie wierzą w poprawę i budowanie swojej przyszłości.

Ośrodek Pomocy Społecznej w swoim szerokim wachlarzu zadań sprawuje również opiekę nad swoimi podopiecznymi w związku z ich uzależnieniami. Pomoc osobom nadużywającym alko-

holu odbywa się w wielu płaszczyznach. Niejednokrotnie borykają się oni z problemami zdrowotnymi, bezrobociem, bezdomnością, ubóstwem, deficytem umiejętności życiowych oraz współuzależnieniem najbliższego otoczenia[12].

Zjawiskiem społecznym coraz częściej występującym, jest wychowywanie dzieci przez jednego rodzica. U takich dzieci najczęściej objawiają się zaburzenia w rozwoju emocjonalnym. Rodzice samotnie wychowujący dzieci, ze względu na trudną sytuacje materialną niejednokrotnie korzystają z pomocy społecznej, stąd nieprzypadkowe analizowanie wskazanych zjawisk łącznie.

Najwyższa wartość w zakresie wskaźnika odnoszącego się do liczby osób samotnie wychowujących dzieci wśród osób korzystających z pomocy społecznej z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych, dotyczy takich sołectw jak: **Żabiczyn, Jaroszewo Pierwsze**, **Mieścisko, Kłodzin.**

Tabela 7 Udział osób samotnie wychowujących dzieci do liczby osób korzystających z pomocy społecznej w powodu bezradności w sprawach opiekuńczo wychowawczych.

Nazwa	*Udział osób samotnie wychowujących dzieci do liczby osób korzystających z pomocy społecznej w powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych.*
Żabiczyn	23,08%
Jaroszewo Pierwsze	20,00%
Mieścisko	13,56%
Kłodzin	12,50%
Zakrzewo	12,50%
Nieświastowice	11,11%
Miłosławice	9,52%
Gorzewo	9,09%
Gołaszewo	7,69%
Mirkowice	7,69%
Popowo Kościelne	7,14%
Zbietka	5,56%
Wiela	4,17%
Budziejewo	2,33%
Budziejewko	0,00%
Jaroszewo Drugie	0,00%
Jaworówko	0,00%
Piastowice	0,00%

[12] Pomoc społeczna i problemy alkoholowe, Beata Krzak, 2002

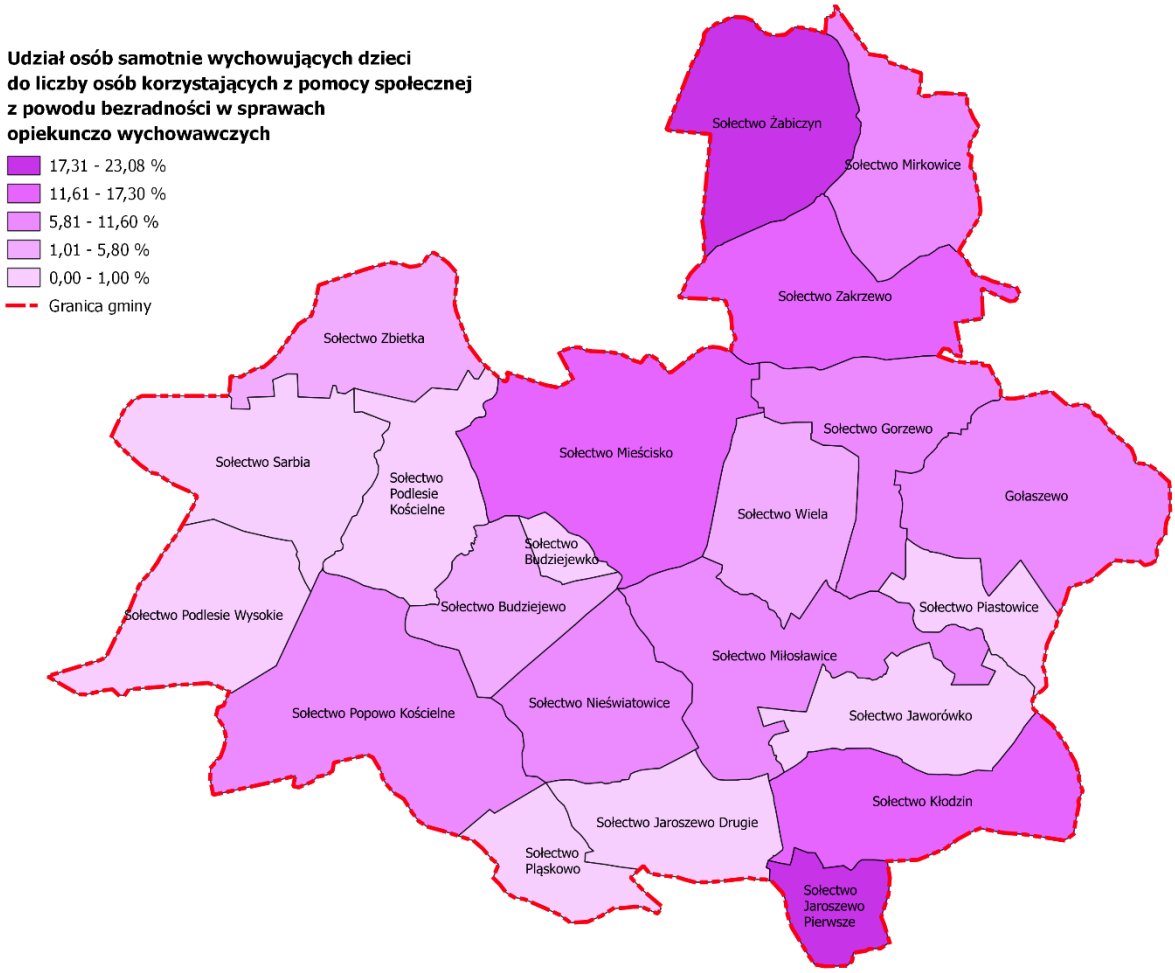
Pląskowo	0,00%
Podlesie Kościelne	0,00%
Podlesie Wysokie	0,00%
Sarbia	0,00%
Średnia[13]	**6,63%**

Źródło: opracowanie własne

Zjawisko samotnego wychowania dzieci jest zagadnieniem, które coraz częściej pojawia się w obecnych czasach, jest utożsamiane jako rzutujące na rozwój dziecka. Osoby samotnie wychowujące dzieci zmagają się z szeregiem problemów wychowawczych i egzystencjalnych. Ze względu na duża liczbę obowiązków, a ograniczoną ilość czasu wolnego stają przed dylematem jak poprawnie stymulować rozwój dziecka przy jednoczesnym zadbaniu o gospodarstwo domowe. Stają przed nimi trudności materialne, psychiczne, opiekuńcze i wychowawczy, dlatego bardzo ważnym jest, aby zaprojektowane działania obejmowały swoim wsparciem te osoby.

[13] Wartość wskaźnika przypadająca na jedno sołectwo w gminie

Rysunek 5 Liczba osób samotnie wychowujących dzieci – kartogram

Źródło: opracowanie własne

Niepełnosprawność jest jednym z powodów wykluczenia społecznego. Pomoc w tym zakresie odbywa się na podstawie wydanego przez właściwy względem zameldowania organ orzeczenia:

- o stopniu niepełnosprawności osób, które nie ukończyły 16 rok życia,
- o stopniu niepełnosprawności osób, które ukończyły 16 rok życia,
- o wskazaniach do ulg i uprawnień osób posiadających orzeczenie o inwalidztwie lub niezdolności do pracy.

Najwyższymi wartościami wskaźników w zakresie pomocy społecznej z powodu niepełnosprawności charakteryzują się: **Mieścisko**, **Budziejewo**, **Gorzewo**, **Gołaszewo**, **Popowo Kościelne, Zbietka, Miłosławice**.

W trakcie procesu rewitalizacji warto mieć na uwadze przystosowanie infrastruktury i narzędzi pomocy społecznej do potrzeb osób niepełnosprawnych, by ograniczyć ich wykluczenie ze społeczeństwa.

Tabela 8. Liczba udzielonych świadczeń przez Ośrodek Pomocy Społecznej z powodu niepełnosprawności dla mieszkańców danej miejscowości w przeliczeniu na 100 udzielonych świadczeń z powodu niepełnosprawności w całej gminie

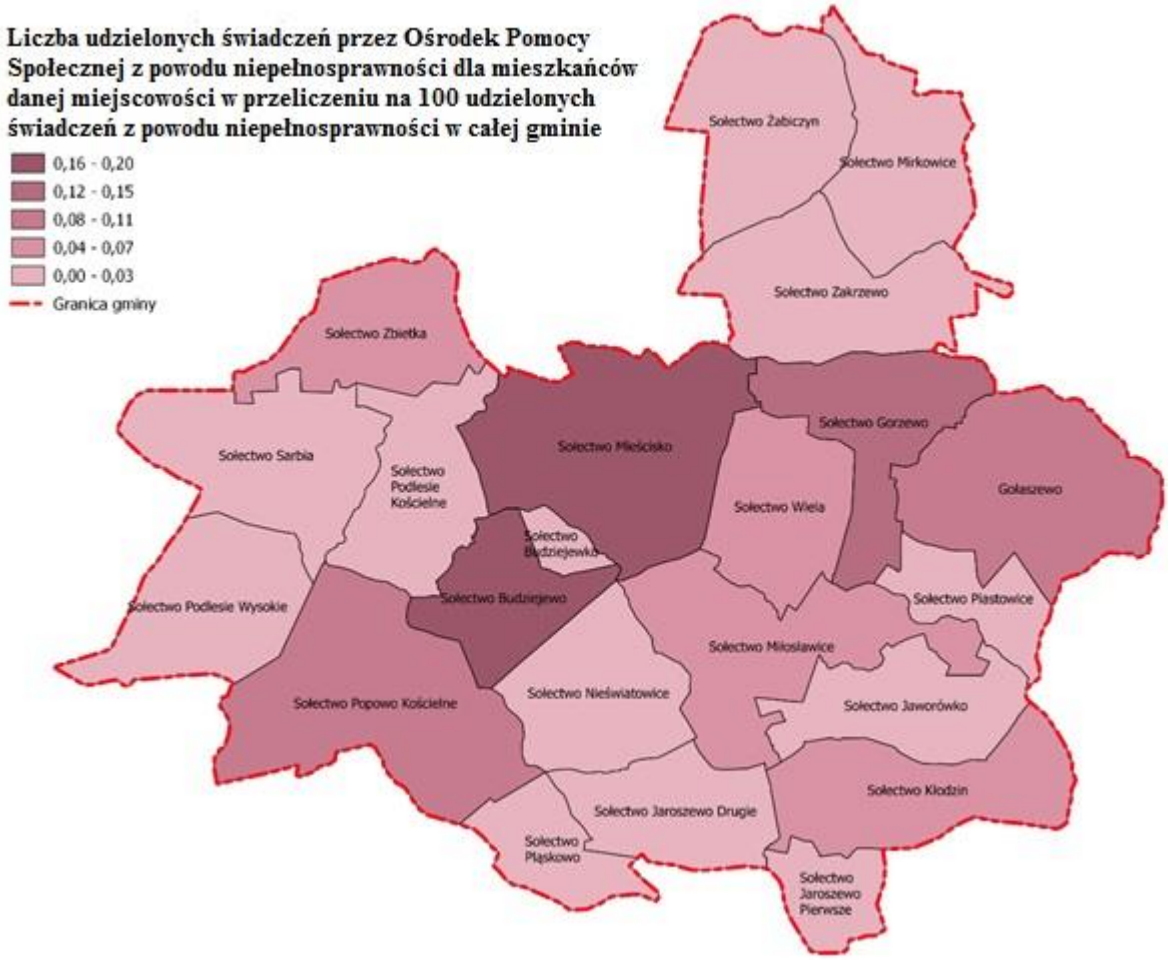
Nazwa	***Liczba udzielonych świadczeń przez Ośrodek Pomocy Społecznej z powodu niepełnosprawności dla mieszkańców danej miejscowości w przeliczeniu na 100 udzielonych świadczeń z powodu niepełnosprawności w całej gminie***
Mieścisko	20,21
Budziejewo	15,96
Gorzewo	11,70
Gołaszewo	9,57
Popowo Kościelne	8,51
Miłosławice	5,32
Zbietka	5,32
Kłodzin	4,26
Wiela	4,26
Mirkowice	2,13
Nieświastowice	2,13
Podlesie Wysokie	2,13
Zakrzewo	2,13
Jaroszewo Pierwsze	1,06
Jaroszewo Drugie	1,06
Piastowice	1,06
Pląskowo	1,06
Podlesie Kościelne	1,06
Sarbia	1,06
Budziejewko	0,00
Jaworówko	0,00
Żabiczyn	0,00
Średnia[14]	**4,55**

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Ośrodka Pomocy Społecznej w Mieścisku (stan na 31.12.2015r.)

[14] Wartość wskaźnika przypadająca na jedno sołectwo w gminie

Przyczynami pogłębiania się problemów są przede wszystkim lokalne uwarunkowania w gminie. Niewielka liczba ułatwień dla osób niepełnosprawnych może natomiast wpływać na wykluczenie społeczne analizowanej grupy mieszkańców. Wysoka liczba ubogich może być spowodowana sytuacją na rynku pracy oraz brakiem kompetencji do podejmowania oferowanej pracy w obecnych warunkach.

Rysunek 6 Osoby korzystające z pomocy społecznej z powodu niepełnosprawności – kartogram

Źródło: opracowani własne

Oprócz Ośrodka Pomocy Społecznej w Gminie Mieścisko funkcjonują także inne podmioty wspierające osoby i rodziny będące w trudnej sytuacji życiowej. Należą do nich:

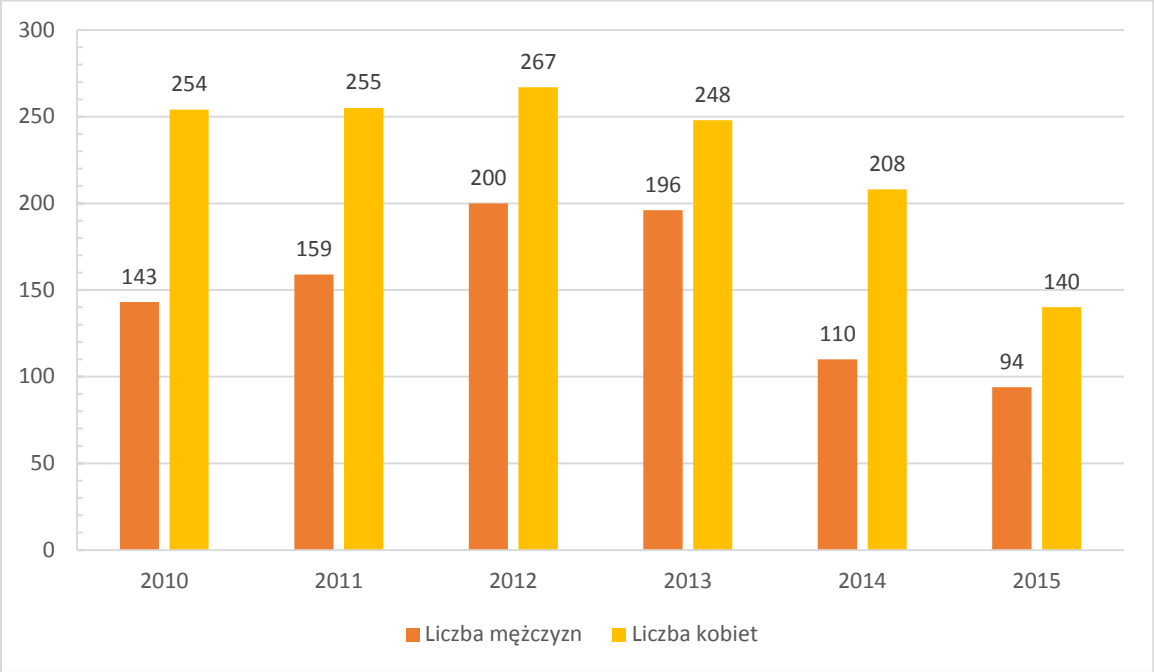
- **Świetlica Środowiskowa w Mieścisku** – organizuje dzieciom czas wolny i pomoc w nauce, współpracuje z rodzicami dzieci i placówkami działającymi w obszarze wspierania rodzin;

- dwa **Punkty Konsultacyjno-Edukacyjne dla osób z problemem alkoholowym** zlokalizowane w Mieścisku (ul. Kościuszki 11) i Popowie Kościelnym (nr 28) – świadczy usługi przede wszystkim w zakresie zwiększenia dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych od alkoholu oraz udzielania rodzinom, w których występują problemy alkoholowe pomocy psychospołecznej i prawnej, a w szczególności ochronę przed przemocą w rodzinie,
- dwa **Punkty Konsultacyjno-Edukacyjne dla osób z problemem narkomanii** zlokalizowane w Mieścisku (ul. Kościuszki 11) i Popowie Kościelnym (nr 28) – o usłudze związanej głównie z zwiększeniem dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych i osób zagrożonych uzależnieniem, jak i udzielanie rodzinom, w których występują problemy narkomanii pomocy psychospołecznej i prawnej;
- **Zakład Aktywności Zawodowej „Niezapominajka”** w Gołaszewie (nr 26a), którego główną ideą utworzenia było zatrudnienie osób niepełnosprawnych ze znacznym stopniem niepełnosprawności oraz umiarkowanym (choroba psychiczna lub umysłowo chorzy), a poprzez rehabilitację zawodową i społeczną przygotowanie ich do życia w otwartym środowisku;

4.4. Stan i struktura bezrobocia

Liczba osób pozostających bez pracy na terenie Gminy Mieścisko między 2010 a 2012 r. stopniowo zwiększała się, przyjmując wartości od 397 do 467 osób, a następnie do 2015 r. znacznie spadała. W 2015 roku liczba bezrobotnych kształtowała się na poziomie 234, co względem roku 2012 stanowiło spadek o 49,89%. Analizując każdy rok oddzielnie, sytuacja pozostawania bez pracy między kobietami a mężczyznami nie była wyrównana. Liczba bezrobotnych mężczyzn w latach 2010-2015 była zawsze niższa niż kobiet. W porównaniu wartości z 2010 r do miary z 2015 r. zarejestrowano spadek odsetka mężczyzn pozostających bez pracy o 34,27%, a także zmniejszenie udziału niepracujących kobiet o 44,88%.

Wykres 3. Liczba bezrobotnych zarejestrowanych na terenie Gminy Mieścisko w latach 2010-2015 (dane podane liczbowo, w osobach)

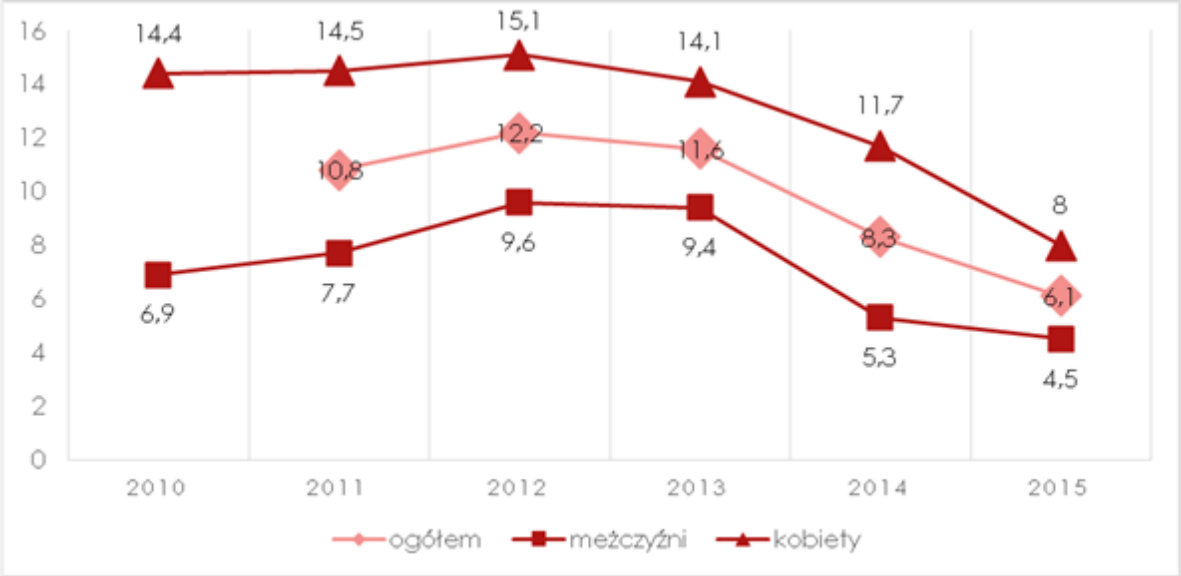

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS.

Wykres umieszczony poniżej zawiera porównanie wskaźnika udziału bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w latach 2010-2015. Przez pierwsze dwa lata wskaźnik ogółem wrastał, natomiast później wyraźnie spadał. Najwyższy udział bezrobotnych odnotowano w 2012 r., wskaźnik osiągnął wartość 12,2%. Z kolei najniższy wskaźnik udziału zarejestrowanych bezrobotnych ogółem w liczbie ludności w wieku produkcyjnym na terenie Gminy był w 2015 roku i ukształtował się na poziomie 6,1%.

W przypadku wartości dla wskaźników bezrobotnych dla obu płci zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym, wyższe zawsze były w przypadku kobiet. Największą różnicę między bezrobotnymi w wieku produkcyjnym odnotowano w 2010 r., a najniższą w 2015r. Od roku 2013 odnotowano spadek liczby osób bezrobotnych. Ma to związek z powstałym w tym samym roku zakładem pracy w gminie Mieścisko, który zatrudnia ponad 50 osób.

Wykres 4. Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w Gminie Mieścisko w latach 2010-2015 [%]

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS.

Rozwój miejscowej gospodarki jest bardzo istotny w kontekście rozwoju gminy. Stwarza on szansę na rozwój społeczności oraz zmniejszenie stopy bezrobocia. Bezrobocie jest coraz częściej uznawane za problem zarówno społeczny, jak i ekonomiczny. Jest to jednak problem o bardzo skomplikowanej naturze, ponieważ dotyka nie tylko samych bezrobotnych, ale także ich rodzin. U osób bezrobotnych powoduje ono poczucie beznadziejności, apatię, niechęć do jakiejkolwiek aktywności, zamknięcie się w sobie. Bliscy osób bezrobotnych, podobnie jak sami zainteresowani, odczuwają utratę pracy.

Bezrobocie, jako problemem ekonomiczny, często wywołany jest zmianami trendów na runku pracy. Potwierdza to m.in. wskaźnik bezrobocia ze względu na brak kwalifikacji zawodowych. Dodatkowo zjawisko to powoduje problemy finansowe, kłopoty w spłatach kredytu i zadłużenia osoby bezrobotnej.

Najwyższe wskaźniki dotyczące bezrobocia odnotowano w sołectwach: **Mieścisko**, **Popowo Kościelne**, **Żabiczyn**, **Gołaszewo, Zakrzewo**, **Budziejewo**, **Wiela**.

Tabela 9 Struktura bezrobocia w Gminie Mieścisko

Nazwa	*Liczba bezrobotnych w przeliczeniu na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym w gminie*
Mieścisko	2,02
Popowo Kościelne	0,94
Żabiczyn	0,47
Gołaszewo	0,31
Zakrzewo	0,26
Budziejewo	0,24
Wiela	0,24
Nieświastowice	0,21
Podlesie Kościelne	0,21
Gorzewo	0,18
Jaroszewo Pierwsze	0,18
Miłosławice	0,18
Kłodzin	0,13
Podlesie Wysokie	0,13
Zbietka	0,13
Sarbia	0,10
Jaworówko	0,08
Mirkowice	0,08
Jaroszewo Drugie	0,05
Budziejewko	0,03
Piastowice	0,00
Pląskowo	0,00
Średnia[15]	**0,28**

Źródło: opracowanie własne

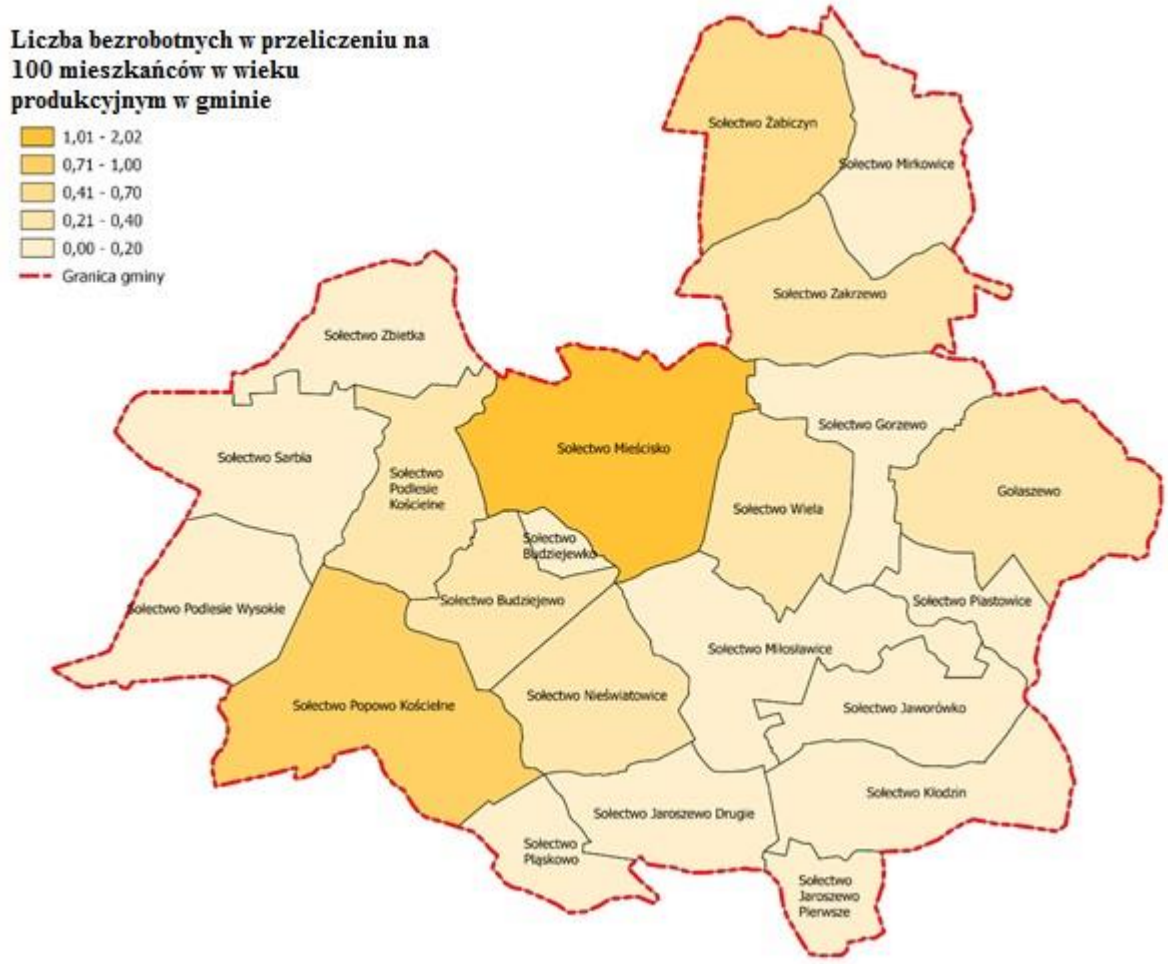
Analizując **przyczyny** problemu, należy podkreślić rolniczy charakter gminy – znaczną część obszaru gminy stanowią użytki rolne i leśne. Gmina Mieścisko zlokalizowana jest w pobliżu dużych aglomeracji miejskich, co powoduje mniejsze zainteresowanie potencjalnych inwestorów. To natomiast wpływa na małą przedsiębiorczość i bezradność niektórych grup społecznych. Brak kapitału przedsiębiorstw uniemożliwia także utworzenie nowych miejsc pracy i rozwój lokalnej przedsiębiorczości. Zauważalna jest też niechęć do pracy bezrobotnych grup

[15] Wartość wskaźnika przypadająca na jedno sołectwo w gminie

mieszkańców, głównie osób młodych, u których charakterystyczne jest bezrobocie długotrwałe. Co więcej, osoby te, nierzadko są również klientami Ośrodka Pomocy Społecznej (m.in. Gołaszewo, Mieścisko, Popowo Kościelne).

Skutkiem pogłębiania się bezrobocia mogą być zatem: migracje do większych gmin i miast, a także występowanie patologii społecznych i zjawiska wykluczenia społecznego. Należy podejmować wszelkie działania, mające na celu zmniejszenie wysokiego wskaźnika bezrobocia.

Rysunek 7 Liczba osób bezrobotnych – kartogram

Źródło: opracowanie własne

4.5. Kultura[16], sport i rekreacja

Działalność kulturalną w Gminie prowadzą:

- Gminna Biblioteka Publiczna im. Czesława Chruszczewskiego w Mieścisku,
- Regionalne Centrum Tradycji Gminy Mieścisko,
- Organizacje pozarządowe,
- Świetlice Wiejskie.

Gminna Biblioteka Publiczna im. Czesława Chruszczewskiego w Mieścisku ma za zadanie zaspokajać potrzeby czytelnicze, kulturalne i informacyjne mieszkańców gminy. Działalność Biblioteki obejmuje organizację różnych form pracy z czytelnikami, a także współdziałanie z innymi bibliotekami, instytucjami i organizacjami społecznymi. Czytelnicy mogą skorzystać z bogatego księgozbioru, który zawiera około 30 tysięcy woluminów, a także ze sprzętu komputerowego, posiadającego dostęp do Internetu. Biblioteka posiada filię w Żabiczynie.

Ze wskaźników Banku Danych Lokalnych wynika, że wciągu pięciu lat spadła liczba czytelników. Jednakże należy wskazać na dość duży udział czytelników w latach 2012-2013. Różnica liczby czytelników między rokiem 2015 a 2013 wynosiła 273.

W analizowanym okresie zauważalny jest także ogólny spadek wypożyczeń książek. Liczba wypożyczonych wolumenów zmniejszała się każdego roku. W 2015 r. odnotowano najmniejszą wartość niniejszego wskaźnika. Tego roku wypożyczono 19 683 wolumenów księgozbioru. Liczba księgozbioru również zmalała – z 38 350 wolumenów w 2010 r. do 19 683 wolumenów w 2015 r.

Tabela 10. Działalność biblioteczna na terenie Gminy Mieścisko w latach 2010-2015

	2010	2011	2012	2013	2014	2015
księgozbiór	31 381	31 875	32 420	32 053	24 244	19 831
czytelnicy w ciągu roku	1 751	1 856	1 920	1 994	1 877	1 721
wypożyczenia księgozbioru na zewnątrz	38 350	38 833	36 922	37 144	26 610	19 683

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

[16] Opracowano na podstawie stron internetowych: http://www.miescisko.bip.net.pl/?c=362 i http://www.miescisko.bip.net.pl/?c=1591 [data dostępu: 12.06.2016 r.]

Jak wskazują powyższe dane w gminie coraz mniej osób sięga po zasoby księgozbiorów. Z biegiem lat podział społeczeństwa na aktywnie czytających i nieczytających jest bardzo radykalny. Taki stan może doprowadzić do podziału społecznego , trudności w porozumiewaniu się społeczności lokalnej, a także powstania między różnych kompetencji społecznych i kulturowych mieszkańców gminy. Czytanie książek to także rozwój zawodowy, który sprzyja poprawnej edukacji.

Regionalne Centrum Tradycji Gminy Mieścisko, to kolejna jednostka o działalności kulturalnej, w którym można zobaczyć cenne eksponaty sprzed stu, a nawet stu pięćdziesięciu lat. Są to rzeczy związane z codziennym życiem mieszkańców jednostki wiejskiej[17].

Możliwość uprawiania sportu i rekreacji w Gminie Mieścisko uwarunkowane jest obecnością infrastruktury, która jednak ze względu na swój stan techniczny wymaga rewitalizacji. Na terenie jednostki wiejskiej funkcjonują ogólnodostępne boiska sportowe (baza sportowa Orlik, boisko sportowe) i sale gimnastyczne. Dzięki istnieniu bazy sportowo-rekreacyjnej, możliwy jest wzrost zainteresowania aktywnym wypoczynkiem wśród mieszkańców gminy pod warunkiem odpowiedniego przygotowania infrastruktury.

Do czynnie funkcjonujących organizacji sportowych na terenie przedmiotowej jednostki, należy: Klub Turystyki Rowerowej „Siodełko” w Mieścisku i Uczniowski Klub Sportowy „Sokół”.

Do najważniejszych stałych imprez sportowych organizowanych dla mieszkańców Gminy Mieścisko należą:

- turnieje tenisa stołowego,
- turnieje tenisa ziemnego,
- Gminna Liga Piłki Nożnej,
- Mała Gminna Liga Piłki Nożnej
- turniej piłki nożnej Nieświastowice,
- turniej piłki nożnej szkół podstawowych,
- rajdy rowerowe,

[17] „Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych na terenie Gminy Mieścisko na lata 2014-2021”

- turnieje piłki siatkowej plażowej,
- Biegi Niepodległościowe.

Co więcej, na terenie gminy działają kluby sportowe, które czynnie wspierają rozwój społeczno-kulturalny i sportowy mieszkańców oraz zapewniają ofertę aktywnego spędzania wolnego czasu[18].

Władze Gminy Mieścisko, aby zapewnić swoim mieszkańcom częstszy udział w wydarzeniach kulturalnych organizuje różnego typu imprezy cykliczne, jak np.: Spotkanie z tradycją-konkurs „Na palmę, pisankę i stroik wielkanocny", Gminna Spartakiada Zimowa, Targi Michałowskie oraz Przegląd Chórów.

4.6. Aktywność społeczna

4.6.1. Organizacje pozarządowe

Aktywność ludności wiejskiej koncentruje się wokół działalności stowarzyszeń, kół i innych związków społecznych. Ich celem przede wszystkim jest ochrona dorobku kultury, dbanie o rozwój Gminy Mieścisko oraz organizowanie życia społecznego.

Podmiotami funkcjonującymi na terenie przedmiotowej jednostki administracyjnej są:

- Stowarzyszenie „Dolina Wełny",
- Stowarzyszanie Pomocy Uczniom im. Jana Pawła II w Mieścisku,
- Stowarzyszenie „Popowo Kościelne i Przyjaciele" w Popowie Kościelnym,
- Polski Komitet Pomocy Społecznej Zarząd Gminny w Mieścisku,
- Polski Związek Emerytów Rencistów i Inwalidów Oddział Rejonowy w Wągrowcu Koło Terenowe Nr 4 w Mieścisku,
- Młodzieżowa Orkiestra Dęta,
- Chór „Kanon",
- Kurkowe Bractwo Strzeleckie,
- Koło Łowieckie Nr 58 „Odyniec",

[18] Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych na terenie Gminy Mieścisko na lata 2014-2021

- Koło Gospodyń Wiejskich,
- Koło Łowieckie nr 34 :Jeleń",
- Bractwo Motocyklowe „Mieścisko",
- Stowarzyszenie „Sokół" Mieścisko.
- Jednostka Operacyjno-Techniczna Ochotniczej Straży Pożarnej w Mieścisku, Gołaszewie, Kłodzinie, Popowie Kościelnym, Sarbii i Żabiczynie.

W celu usprawnienia współpracy władz Gminy Mieścisko z organizacjami pozarządowymi, każdego roku opracowuje ona i uchwala „Program współpracy Gminy Mieścisko z organizacjami pozarządowymi oraz z innymi podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego". Program ten w szczegółowy sposób wskazuje m.in. cele i obszary współpracy oraz wyznacza priorytetowe zadania publiczne, które mogą być zrealizowane przez organizacje pozarządowe przy wsparciu finansowym pochodzącym z budżetu Gminy Mieścisko.

4.6.2. Frekwencja wyborcza

Aktywność społeczna znajduje swoje odzwierciedlenie również w danych dotyczących frekwencji wyborczej. Jednym z najistotniejszych dla mieszkańców są wybory samorządowe, w których wybierane są osoby mające ich realnie reprezentować w sprawach dotyczących najbliższego otoczenia (edukacja, służba zdrowia, pomoc społeczna, bezrobocie, bezpieczeństwo) przez okres 4 lat.

W Gminie Mieścisko mniej niż połowa mieszkańców była zainteresowana Wyborami Samorządowymi 2014. Uprawnionych do głosowania było 4 732, natomiast wśród nich w głosowaniu wzięło 40,60%. Dla porównania frekwencja w powiecie wągrowieckim wynosiła 43,68%, w województwie wielkopolskim – 46,94%, w Polsce – 47,21%.

4.7. Bezpieczeństwo

Główną instytucją odpowiadającą za bezpieczeństwo ludzi oraz utrzymywanie bezpieczeństwa i porządku publicznego w państwie jest służba mundurowa Policji. Powiat wągrowiecki obsługiwany jest przez Komendę Powiatową Policji w Wągrowcu. Rejon ten jest jednym z większych powiatów województwa wielkopolskiego (1040,8 km^2 powierzchni), w którego skład wchodzi

siedem gmin: gmina miejska – Wągrowiec, gminy miejsko-wiejskie – Gołańcz i Skoki, gminy wiejskie - Damasławek, Mieścisko, Wapno i Wągrowiec.

Ze względu na duże terytorium rejonu wągrowieckiego, Komenda Powiatowa Policji w Wągrowcu wyodrębniła dodatkowe jednostki policji. Należą do nich Komisariat Policji w Skokach i Posterunek Policji w Gołańczy.

Obszar Gminy Mieścisko znajduje się pod nadzorem Komisariatu Policji w Skokach. Dodatkowo, jednostka wiejska podzielona jest na trzy rejony:

- rejon I, obejmuje wsie: Mieścisko, Wiela, Budziejewko, Podlesie Kościelne,
- rejon II, obejmuje wsie: Budziejewo, Popowo Kościelne, Popowo Huby, Popowo Kolonia, Podlesie Wysokie, Sarbia, Pląskowa, Kłodzin, Jaroszewo Pierwsze, Jaroszewo Drugie, Miłosławice, Zbietka, Wymysłowo, Strzeszkowo, Jaworówko, Nieświastowice,
- rejon III, obejmuje wsie: Zakrzewo, Żabiczyn, Wybranówko, Mirkowice, Gołaszewo, Gorzewo, Gółka, Piastowice.

Powyższe rejony patrolowane są przez dwóch dzielnicowych. Do jednych z podstawowych zadań ich służby należy gromadzenie danych dotyczących przestępstw zgłoszonych i prewencyjnych. Pozyskane dane gromadzone są z podziałem na jednostki pomocnicze obowiązujące w przedmiotowej gminie. Umożliwia to przeprowadzenie dokładniejszej analizy niniejszych materiałów dowodowych, koncertując się na obszarach problemowych.

Obawy o bezpieczeństwo towarzyszą również mieszkańcom w ich gospodarstwach domowych. Najczęstszym przejawem napięć emocjonalnych pomiędzy członkami rodziny jest przemoc domowa. Problemów tego charakteru nie należy lekceważyć, ponieważ podstawowe poczucie bezpieczeństwa buduje się w rodzinach. Bardzo często osoby będące ofiarami, boją lub wstydzą się zgłosić sprawę odpowiednim organom ścigania, uznając za konieczność obecny stan. W takich przypadkach ważne jest, aby gmina podjęła działania zwiększające poczucie bezpieczeństwa w rodzinach, a także uruchomić jednostki wsparcia (m.in. psychologicznego) dla ofiar przemocy domowej. Skutecznym zabiegiem mogłoby się okazać zwiększenie świadomości pozostałych mieszkańców, którzy powinni stać się bardziej wrażliwi na przejawy agresji i głośnych kłótni u swoich sąsiadów.

Co więcej, właściwym byłoby, żeby odpowiednie jednostki samorządowe gminy realizowały docelową pomoc ofiarom przemocy domowej. Szczególnie w przypadku tych osób, które zdecydują się na samodzielne życie bez swojego oprawcy. Powinny mieć one możliwość skorzystania z programów włączających, integrujących z mieszkańcami i umożliwiających powrót do społeczności.

W celu obiektywnej oceny poziomu bezpieczeństwa w Gminie Mieścisko, warto porównać go do stopnia bezpieczeństwa w powiecie wągrowieckim. Wartości wskaźnika wykrywalności sprawców przestępstw stwierdzonych przez Policję w tym powiecie w latach 2012-2015, wahał się (2012 r. – 84,0%, 2013 r. – 82,1%, 2014 r. – 84,1%, 2015 r. – 80,3%). Ogółem Policja stwierdziła w 2015 r. 1 316 przestępstw (mające status zakończonego postępowania), co stanowiło o 35,52% mniej wykroczeń prawa niż w roku 2012[19].

Komenda Powiatowa Policji w Wągrowcu podała informacje, iż na terenie Gminy Mieścisko w okresie od 01.01.2015 r. do 31.12.2015 r. odnotowano:

- dziewięć przestępstw kradzieży i kradzieży z włamaniem w: Mieścisku, Sarbii, Budziejewku, Miłosławicach, Podlesiu Wysokim;
- nie odnotowano przestępstw kradzieży pojazdów;
- nie odnotowano przestępstw bójka, pobicie;
- nie odnotowano zdarzeń związanych z przestępstwami rozbójniczymi.

Ponadto, funkcjonariusze niniejszej jednostki służby mundurowej w dziesięciu przypadkach podejmowali interwencję związane z przemocą domową tj.:

- trzykrotnie w Mieścisku na ul. Pocztowej, ul. Walki Młodych i ul. Pokoju;
- trzykrotnie w sołectwie Popowo Kościelne;
- po jednym razie w sołectwie Nieświastowice, Sarbia, Wiela, Budziejewo.

Pod względem najwyższego wskaźnika odnoszącego się do odnotowanych przestępstw w Gminie Mieścisko w roku 2015 najgorzej wypadają sołectwa: **Budziejewko, Sarbia i Budziejewo.**

[19] Opracowano na podstawie danych BDL GUS

Mimo niższego wskaźnika dla pozostałych sołectw należy zwrócić szczególną uwagę na stan bezpieczeństwa w gminie.

Tabela 11. Liczba interwencji Policji w danej miejscowości w przeliczeniu na 100 mieszkańców danego sołectwa

Nazwa	*Liczba interwencji Policji w danej miejscowości w przeliczeniu na 100 mieszkańców danego sołectwa*
Budziejewko	4,00
Sarbia	1,37
Budziejewo	1,02
Nieświastowice	0,78
Podlesie Wysokie	0,65
Miłosławice	0,59
Wiela	0,52
Popowo Kościelne	0,38
Mieścisko	0,25
Gołaszewo	0,00
Gorzewo	0,00
Jaroszewo Pierwsze	0,00
Jaroszewo Drugie	0,00
Jaworówko	0,00
Kłodzin	0,00
Mirkowice	0,00
Piastowice	0,00
Pląskowo	0,00
Podlesie Kościelne	0,00
Zakrzewo	0,00
Zbietka	0,00
Żabiczyn	0,00
Średnia[20]	**0,43**

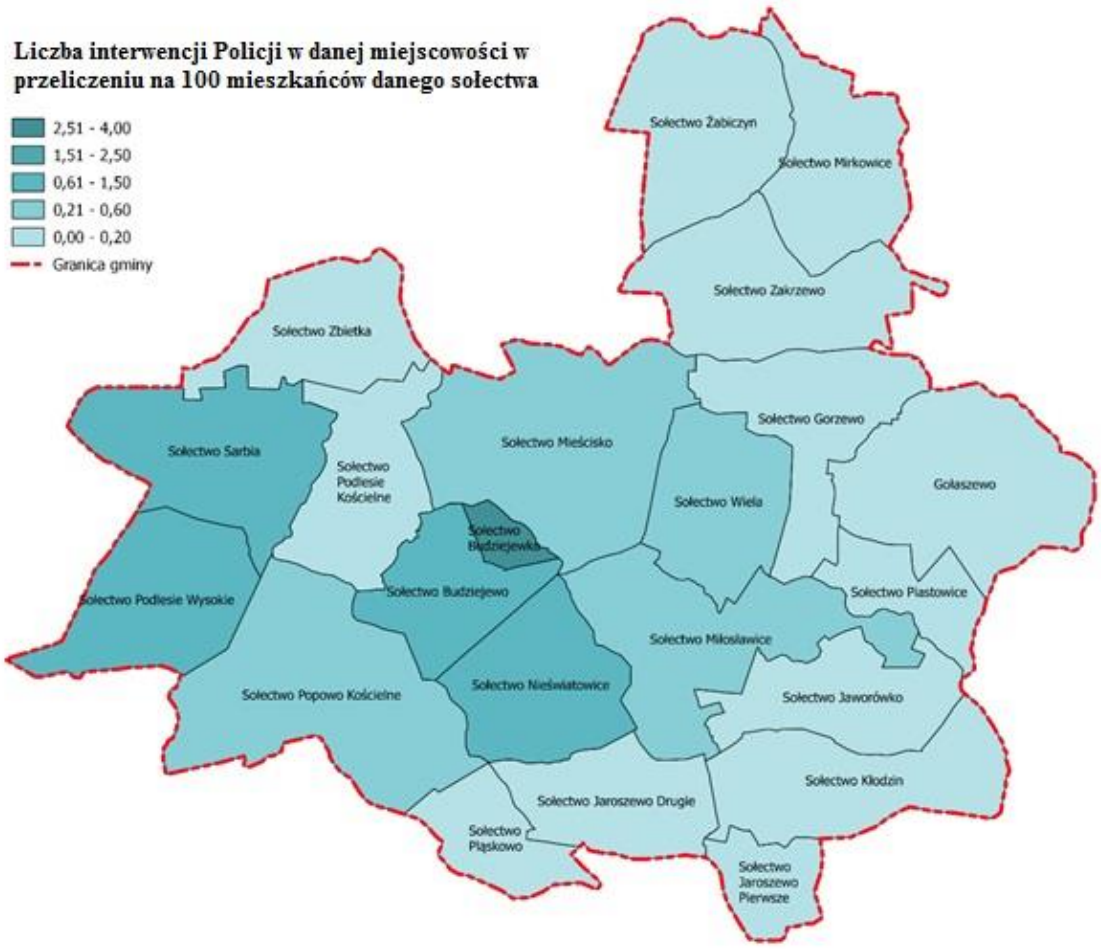
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Komendy Powiatowej Policji w Wągrowcu

Wysokie poczucie zagrożenia przestępczością jest problemem zarówno społecznym, jak i politycznym. Wzrost poczucia zagrożenia współwystępuje z reguły z takimi zjawiskami jak: po-

[20] Wartość wskaźnika przypadająca na jedno sołectwo w gminie

gorszenie standardu życia codziennego obywateli, zmniejszenie zaufania do wymiaru sprawiedliwości, a także współpracy policji z obywatelami. Z tego powodu należy mieć na względzie zaprojektowanie działań odpowiadających na wskazane zagadnienia.

Rysunek 8 Liczba interwencji Policji w danym sołectwie w przeliczeniu na 100 mieszkańców – kartogram

Źródło: opracowanie własne

4.8. Podsumowanie sfery społecznej

Na podstawie przeprowadzonej diagnozy w sferze społecznej można uznać, że nasilenie negatywnych zjawisk jest szczególnie dostrzegalne dla sołectwa:

- Mieścisko
- Miłosławice
- Popowo Kościelne

- Gołaszewo
- Budziejewo
- Gorzewo

Na ich terenie odnotowano szereg najwyższych wskazań podczas analizy wielu wskaźników:

- wysoki odsetek świadczeń z ośrodka pomocy społecznej,
- wysoki poziom bezrobocia,
- relatywnie wysoki poziom przestępczości.

Należy jednak pamiętać, że obszaru rewitalizacji nie można wybrać wyłącznie na podstawie występowania wskaźników społecznych. W związku z tym, w kolejnej podrozdziałach przeanalizowano także sfery gospodarczą, środowiskową, przestrzenno-funkcjonalną i techniczną.

Tabela 12. Wskaźnik degradacji – strefa społeczna

Nazwa	*Liczba udzielonych świadczeń przez Ośrodek Pomocy Społecznej z powodu niepełnosprawności dla mieszkańców danej miejscowości w przeliczeniu na 100 udzielonych świadczeń z powodu niepełnosprawności w całej gminie*	*Liczba udzielonych świadczeń przez Ośrodek Pomocy Społecznej dla mieszkańców danej miejscowości w przeliczeniu na 100 udzielonych świadczeń w gminie*	*Liczba interwencji Policji w danej miejscowości w przeliczeniu na 100 mieszkańców danego sołectwa*	*Liczba bezrobotnych w przeliczeniu na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym w gminie*	*Udział osób samotnie wychowujących dzieci do liczby osób korzystających z pomocy społecznej w powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych*	*Liczba zjawisk kryzysowych*
Mieścisko	0,20	19,55	0,25	2,02	13,56%	4
Miłosławice	0,05	6,29	0,59	0,18	9,52%	4
Popowo Kościelne	0,09	9,33	0,38	0,94	7,14%	4
Gołaszewo	0,10	2,81	0,00	0,31	7,69%	3
Budziejewo	0,16	12,13	1,02	0,24	2,33%	3
Gorzewo	0,12	8,09	0,00	0,18	9,09%	3
Nieświastowice	0,02	3,03	0,78	0,21	11,11%	2
Sarbia	0,01	5,17	1,37	0,10	0,00%	2
Wiela	0,04	6,74	0,52	0,24	4,17%	2
Zbietka	0,05	4,72	0,00	0,13	5,56%	2
Żabiczyn	0,00	2,70	0,00	0,47	23,08%	2
Budziejewko	0,00	0,00	4,00	0,03	0,00%	1
Jaroszewo Pierwsze	0,01	2,70	0,00	0,18	20,00%	1
Kłodzin	0,04	2,47	0,00	0,13	12,50%	1
Mirkowice	0,02	3,15	0,00	0,08	7,69%	1

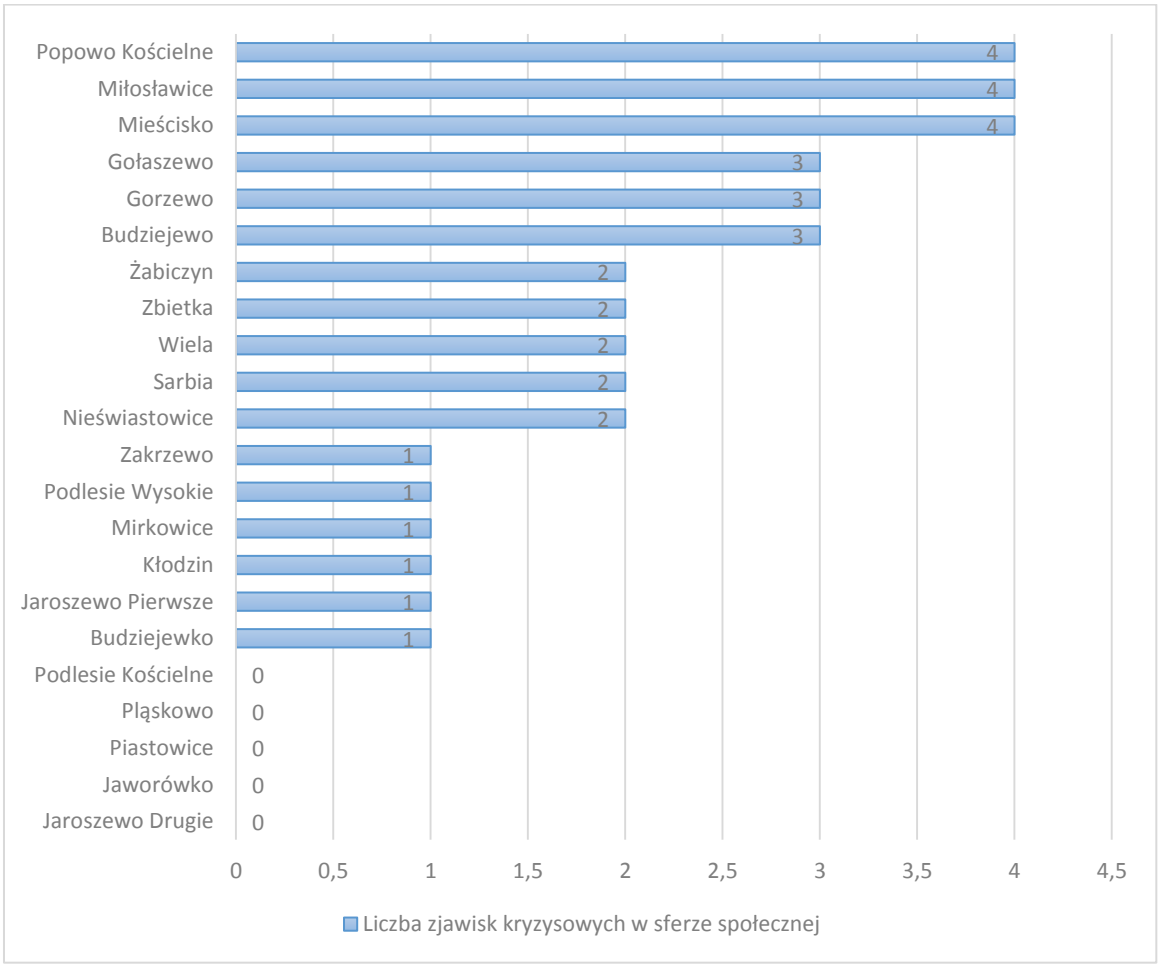
Podlesie Wysokie	0,02	1,91	0,65	0,13	0,00%	1
Zakrzewo	0,02	2,92	0,00	0,26	12,50%	1
Jaroszewo Drugie	0,01	1,69	0,00	0,05	0,00%	0
Jaworówko	0,00	0,45	0,00	0,08	0,00%	0
Piastowice	0,01	1,24	0,00	0,00	0,00%	0
Pląskowo	0,01	0,22	0,00	0,00	0,00%	0
Podlesie Kościelne	0,01	2,70	0,00	0,21	0,00%	0
Średnia[21]	**0,05**	**4,55**	**0,43**	**0,28**	**6,63%**	-

Źródło: opracowanie własne

[21] Wartość wskaźnika przypadająca na jedno sołectwo w gminie

Zgodnie z przeprowadzoną analizą wskaźnikową w sferze społecznej **największą koncentracją zjawisk negatywnych**, przedstawiających wartości negatywne w odniesieniu do średniej charakteryzują się sołectwa: **Popowo Kościelne, Miłosławice, Mieścisko, Gołaszewo, Gorzewo i Budziejewo.**

Rysunek 9 Koncentracja zjawisk negatywnych w sferze społecznej

Źródło: opracowanie własne

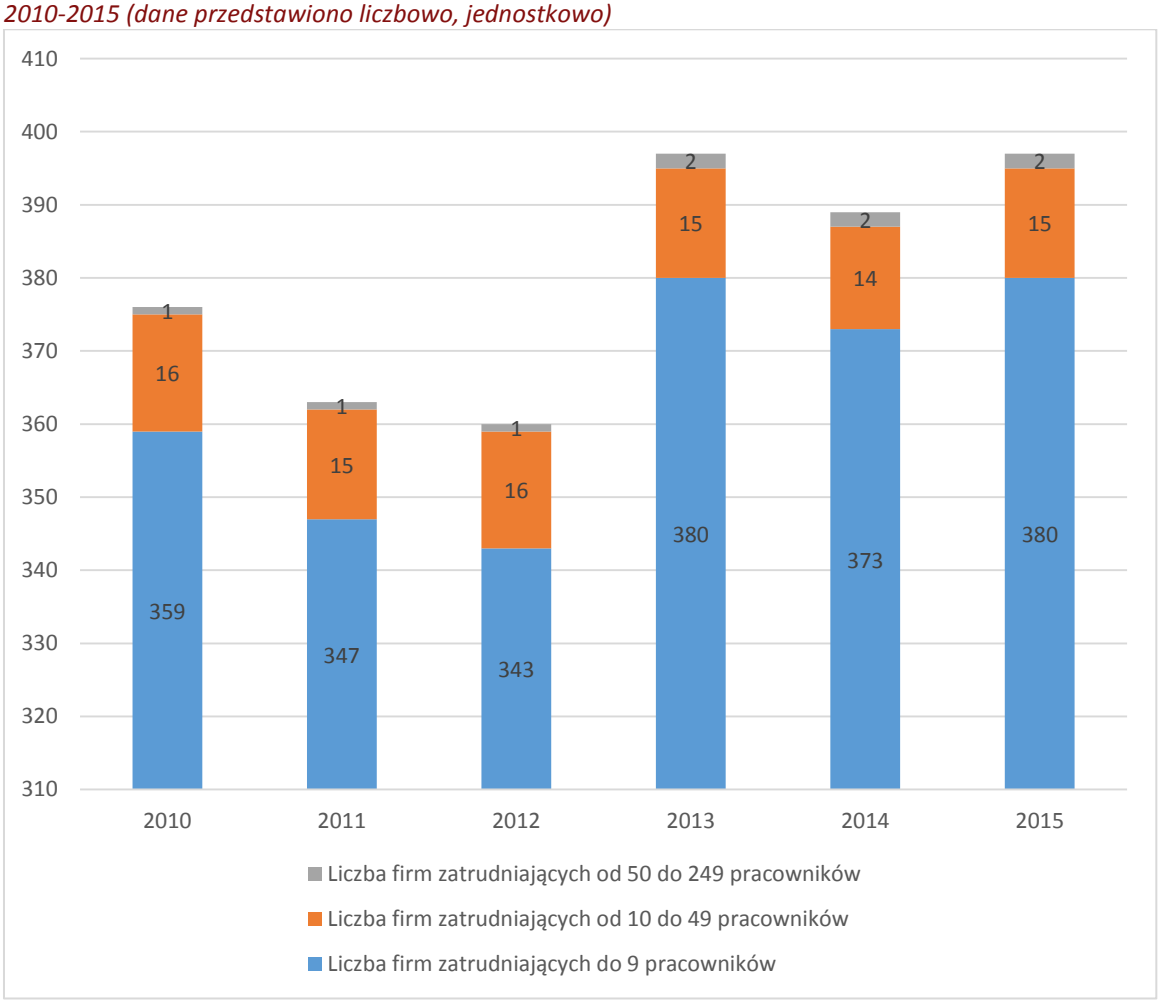
5. Sfera gospodarcza

5.1. Liczba i struktura podmiotów gospodarczych

W latach 2010-2015 liczba podmiotów gospodarczych wpisanych do rejestru REGON i zarejestrowanych w Gminie Mieścisko ogólnie zwiększyła się. Niemniej jednak, wartości dla tego wskaźnika wahały się, przyjmując raz wyższą, raz niższą miarę. W 2015 r. przedsiębiorstw na terenie jednostki wiejskiej było 379, co w stosunku do 2010 r. stanowiło to wzrost o 5,29%.

Spośród podmiotów gospodarki narodowej w 2015 r. najliczniejszą grupę tworzyły mikro przedsiębiorstwa (380). Firm małych było 15, a średnich 2. Jednakże, tego samego roku w gminie nie odnotowano żadnej firmy zatrudniającej 500 i więcej pracowników, czyli nie istniały tzw. duże i makro przedsiębiorstwa.

Wykres 5. Podmioty gospodarki narodowej wpisane do rejestru REGON na terenie Gminy Mieścisko w latach 2010-2015 (dane przedstawiono liczbowo, jednostkowo)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS.

Na terenie Gminy Mieścisko zgodnie z danymi Powszechnego Spisu Rolnego z 2010 r. funkcjonowało 382 gospodarstw rolnych. Wśród nich najwięcej było gospodarstw posiadających powierzchnię 15 ha i więcej (159, tj. 41,62%). Duży odsetek stanowiły gospodarstwa mające od 1 do 5 ha (80, tj. 20,94%). Gospodarstw o powierzchni między 10-15 ha miały 13,09% udział wśród wszystkich posiadłości rolnych, z kolei 5-10 ha – 12,30% i do 1 ha włącznie – 12,04%

Według danych Urzędu Gminy Mieścisko na analizowanym terenie działalność gospodarczą prowadzi 247 podmiotów w wielu gałęziach gospodarki. Najmniejsza liczba podmiotów gospodarczych funkcjonuje w sołectwie, dla którego wyliczono wskaźnik o najwyższej wartości. Należą do nich: **Budziejewko**, **Jaroszewo Drugie**, **Jaworówko**, **Nieświastowice i Piastowice.**

Tabela 13. Działalność gospodarcza prowadzona w Gminie Mieścisko

Sołectwo	***Liczba podmiotów gospodarczych działających w danej miejscowości w przeliczeniu na 100 mieszkańców danego sołectwa***
Budziejewko	0,00
Jaroszewo Drugie	0,00
Jaworówko	0,00
Nieświastowice	0,00
Piastowice	0,00
Budziejewo	10,20
Mirkowice	11,11
Miłosławice	11,76
Żabiczyn	12,35
Gołaszewo	13,95
Podlesie Kościelne	15,00
Zakrzewo	18,02
Pląskowo	23,26
Sarbia	30,82
Wiela	31,41
Zbietka	35,43
Gorzewo	38,46
Jaroszewo Pierwsze	40,65
Kłodzin	43,72
Popowo Kościelne	44,64
Podlesie Wysokie	58,06
Mieścisko	58,42
Średnia[22]	**22,60**

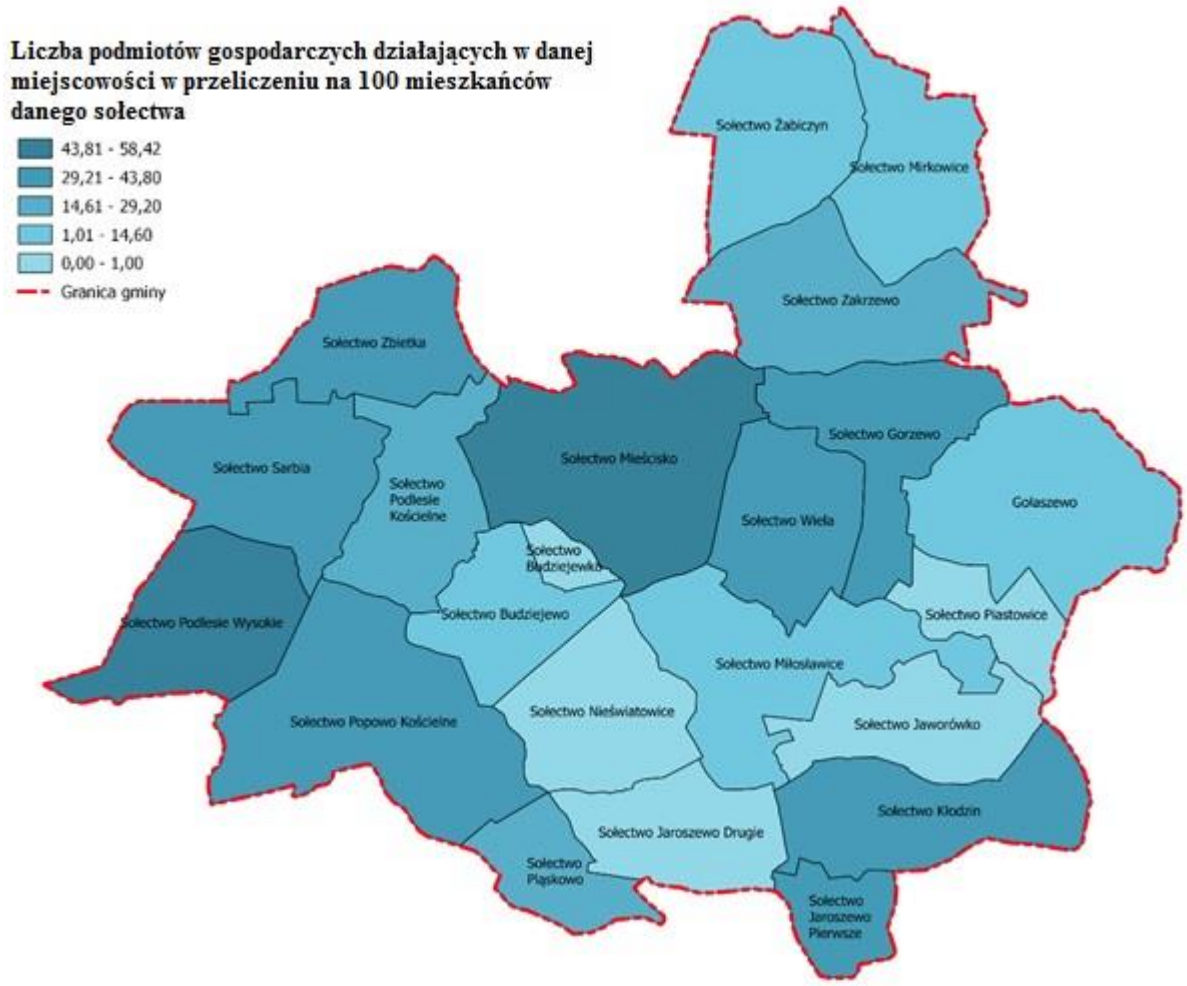
[22] Wartość wskaźnika przypadająca na jedno sołectwo w gminie

Źródło: opracowanie własne

Najwięcej podmiotów gospodarczych w roku 2015 (w przeliczeniu na 100 mieszkańców) funkcjonowało w sołectwie Mieścisko, a następnie w Podlesiu Kościelnym i Popowie Kościelnym. Sołectwem, cechującym się degradacją sfery gospodarczej, są natomiast Budziejewko, Jaroszewo Drugie, Jaworówko, Nieświastowice i Piastowice.

Niewątpliwym **potencjałem** gminy jest wzrost liczby podmiotów gospodarczych w ostatnich latach. Rozwój lokalnej przedsiębiorczości może pobudzać innych mieszkańców do zakładania firm.

Rysunek 10 Liczba podmiotów gospodarczych działających w danej miejscowości w przeliczeniu na 100 mieszkańców danego sołectwa

Źródło: opracowanie własne

5.2. Podsumowanie sfery gospodarczej

Na potencjał gospodarczy składa się: aktywność zawodowa mieszkańców i poziom ich dochodów, lokalny rynek pracy, poziom i rodzaj przedsiębiorczości. Wszystkie te elementy dotyczą działalności gospodarczej. Niewątpliwym potencjałem w analizowanej sferze są nowoprojektowane tereny aktywizacji gospodarczej w **Mieścisku i Popowie Kościelnym.**

Gmina Mieścisko charakteryzuje się znacznie mniejszym odsetkiem podmiotów gospodarczych wpisanych do rejestru na 1000 ludności (65) niż udział przedsiębiorstw w skali całego powiatu (89) i województwa (118). Świadczy to niskim potencjale gospodarczym Gminy. Biorąc pod uwagę powyższe oraz dane dotyczące bezrobocia i aktywności zawodowej mieszkańców opisanych w sferze społecznej, jako obszar najbardziej kryzysowy w sferze gospodarczej należy uznać **Budziejewko, Jaroszewo Drugie, Jaworówko, Nieświastowice i Piastowice**.

6. Sfera środowiskowa

6.1. Występowanie pokryć azbestowych

Zgodnie z zapisem „Programu usuwania wyrobów zawierających azbest na terenie Gminy Mieścisko do roku 2032”, obowiązek zlikwidowania przedmiotów z azbestem należy do właściciela, użytkownika wieczystego lub zarządcy nieruchomości, urządzenia budowlanego, instalacji przemysłowej lub innego miejsca posiadające ten surowiec.

W celu uzyskania rzeczywistej informacji na temat ilości, miejsc występowania, rodzaju i stanu wyrobów zawierających azbest, w każdej miejscowości Gminy Mieścisko została przeprowadzona inwentaryzacja wyrobów posiadających azbest. Uzyskane dane wykazały, iż materiały z azbestem występowały w 596 gospodarstwach domowych i budynkach inwentarskich. Do tych materiałów zaliczono płyty cementowo-azbestowe faliste lub płaskie używane głównie jako pokrycia dachowe.

Gminny program usuwania wyrobów zawierających azbest określa całkowitą ilość wyrobów zawierających azbest, która wynosiła 163 398 m^2. Największa ich ilość zlokalizowana była w sołectwach: Mieścisko (22,35%), Sarbia (10,65%), Zbietka (7,56%) i Podlesie Wysokie (7,36%). Duży udział, tj. powyżej średniej ilości wyrobów azbestowych w całej gminie (4,55%), materiałów zawierających azbest przypadł razem na osiem sołectw. Na terenie pozostałych jednostek pomocniczych Gminy Mieścisko odsetek szkodliwych odpadów nie przekraczał wyliczonej przeciętnej.

Tabela 14. Występowanie pokryć azbestowych w Gminie Mieścisko

Sołectwo	***Udział masy wyrobów azbestowych, pozostałych do usunięcia w ogólnej masie wyrobów azbestowych w gminie pozostałych do usunięcia [%]***
Mieścisko	22,35%
Sarbia	10,65%
Popowo Kościelne	7,56%
Zbietka	7,36%
Podlesie Wysokie	7,06%
Kłodzin	6,70%
Miłosławice	5,38%

Pląskowo	4,86%
Jaroszewo Pierwsze	4,46%
Wiela	4,41%
Gołaszewo	3,74%
Gorzewo	3,33%
Mirkowice	2,29%
Jaroszewo Drugie	2,07%
Żabiczyn	2,00%
Zakrzewo	1,60%
Budziejewko	1,22%
Jaworówko	1,08%
Nieświastowice	0,75%
Piastowice	0,61%
Podlesie Kościelne	0,51%
Budziejewo	0,00%
Średnia[23]	**4,55%**

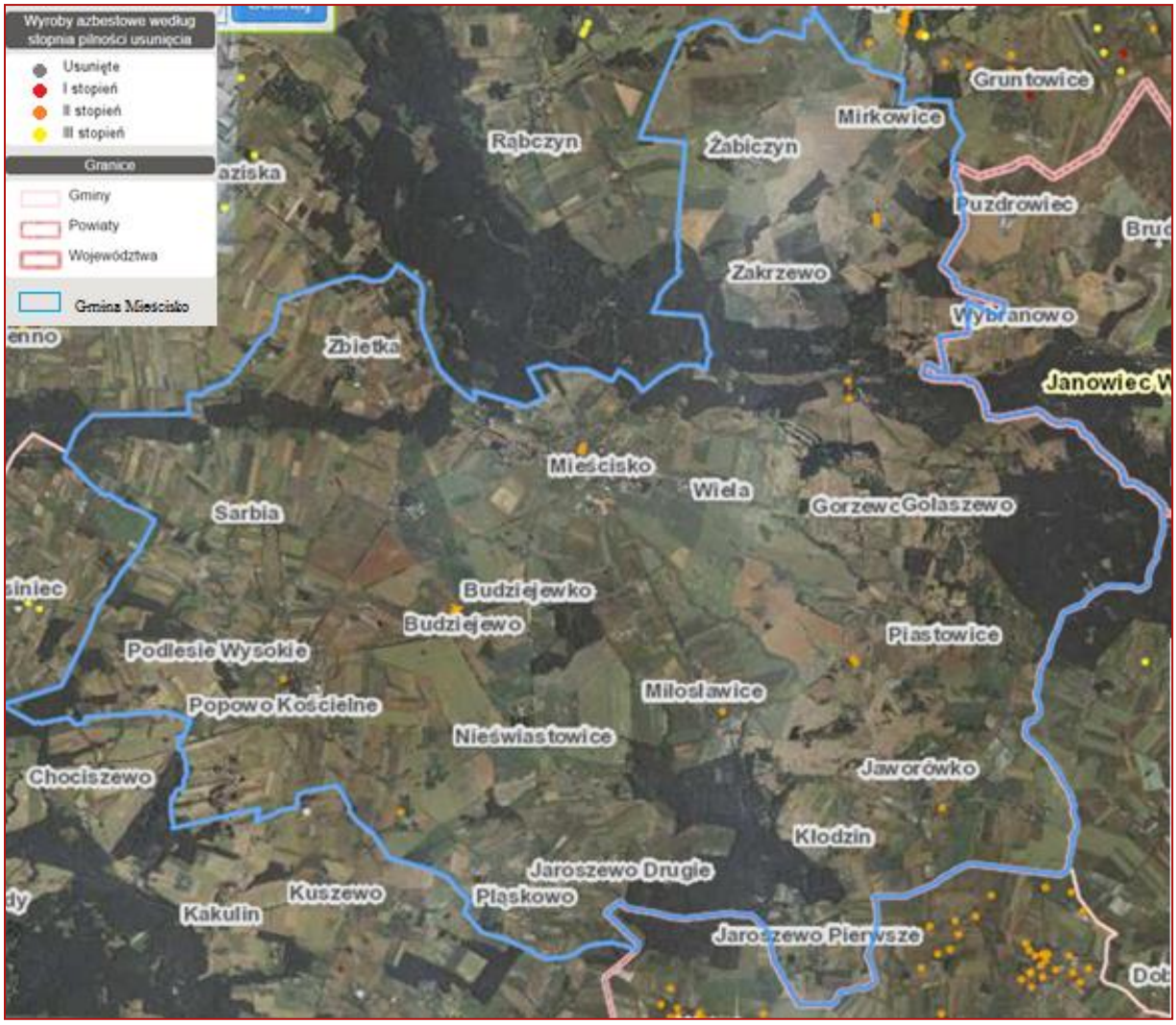
Źródło: opracowanie własne

Z informacji dotyczących oceny stanu technicznego materiałów zawierających azbest zawartych w raporcie Elektronicznego Systemu Informacji Przestrzennej do monitorowania realizacji „Programu Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009-2032", jak również z poniższej mapy wynika, że zinwentaryzowane materiały posiadają II lub III stopień pilności usunięcia. Oznacza to, że te wyroby zakwalifikowane do II i III grupy muszą zostać zlikwidowane do końca 2032r. (2 090,038 Mg) [24].

[23] Wartość wskaźnika przypadająca na jedno sołectwo w gminie

[24] GeoAzbest http://esip.bazaazbestowa.gov.pl/raporty.html [data dostępu: 13.06.2017 r.]

Rysunek 11. Rozmieszczenie wyrobów zawierających azbest na terenie Gminy Mieścisko

Źródło: GeoAzbest – Elektroniczny system Informacji Przestrzennej do monitorowania realizacji „Programu Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009-2032" http://esip.bazaazbestowa.gov.pl/analizy.html [data dostępu: 15.12.2016 r.]

6.2. Korzystanie z odnawialnych źródeł energii

Budynki korzystające z odnawialnych źródeł energii (OZE) znajdują się w Mieścisku, Miłosławicach, Podlesiu Wysokim, Sarbii i Gołaszewie. W pozostałych jednostkach pomocniczych Gminy takich budynków nie ma w ogóle.

Tabela 15. Budynki korzystające z OZE

Sołectwo	***Udział budynków korzystających z OZE w ogólnej liczbie budynków w danym sołectwie***
Budziejewko	0,00%
Budziejewo	0,00%

Gorzewo	0,00%
Jaroszewo Pierwsze	0,00%
Jaroszewo Drugie	0,00%
Jaworówko	0,00%
Kłodzin	0,00%
Mirkowice	0,00%
Nieświastowice	0,00%
Piastowice	0,00%
Pląskowo	0,00%
Podlesie Kościelne	0,00%
Popowo Kościelne	0,00%
Wiela	0,00%
Zakrzewo	0,00%
Zbietka	0,00%
Żabiczyn	0,00%
Mieścisko	0,73%
Podlesie Wysokie	3,33%
Gołaszewo	4,08%
Miłosławice	4,35%
Sarbia	5,17%
Średnia [25]	**0,80%**

Źródło: Opracowano na podstawie danych Urzędu Gminy Mieścisko

6.3. Występowanie obszarów chronionych[26]

Pod względem położenia geograficznego Gmina Mieścisko leży w Podprowincji Pojezierza Południowobałtyckiego w makroregionie Pojezierze Wielkopolskie, w mezoregionie Pojezierza Chodzieskiego i Pojezierza Gnieźnieńskiego. Najwyższym punktem gminy jest wzniesienie we wsi Gołaszewo (136,8 m n.p.m.).

W obrębie obszaru jednostki wiejskiej dominują piaszczysto-gliniaste utwory akumulacji wodnolodowcowej, z których zbudowana jest wysoczyzna morenowa oraz ciąg moren czołowych.

[25] Wartość wskaźnika przypadająca na jedno sołectwo w gminie

[26] Opracowano na podstawie: „Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Mieścisko na lata 2012-2015 z perspektywą na lata 2016-2019", „Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Mieścisko – Uwarunkowania" i Bazy Centralnego Rejestru Form Ochrony Przyrody – http://crfop.gdos.gov.pl/CRFOP/ [data dostępu: 16.12.2016 r.]

Utwory akumulacji wodno-lodowcowej występują tylko we fragmentach rynien subglacjalnych wykorzystywanych przez rzeki. Z kolei, w dolinach rzek, jak i mniejszych cieków, występują także torfy, muły, mady i piaski akumulacji rzecznej o miąższości do około 5 m.

Gmina Mieścisko jest gminą typowo rolniczą i charakteryzuje się w miarę dobrymi warunkami dla działalności rolniczej. Największa powierzchnia obszaru gminy wiejskiej w 2014 r. przypadła na użytki rolne, a wśród nich na grunty orne (87,26%). Pozostałą część użytków rolnych stanowiły sady, łąki i pastwiska trwałe, grunty rolne zabudowane oraz grunty pod stawami i rowami. Kolejno, teren Gminy Mieścisko w 28,08% pokryty był lasami, zadrzewieniami i zakrzewieniami. Grunty zabudowane i zurbanizowane miały niewielki udział w stosunku do całego terytorium obrębu wiejskiego, tj. 3,36%, czyli 454 ha. Resztę gruntów (292 ha) zajęta była przez wody, nieużytki i tereny różne.

Tabela 16. Struktura użytkowa gruntów Gminy Mieścisko w 2014 r.

rodzaj gruntu	powierzchnia [ha]	udział w całej powierzchni gminy
użytki rolne razem	**10 510**	**77,82%**
- grunty orne	9 171	
- sady	51	
- łąki i pastwiska trwałe	1 029	
- zabudowane	176	
- pod stawami i rowami	83	
grunty leśne oraz zadrzewione i zakrzewione razem	**2 250**	**16,66%**
- lasy	2 196	
grunty pod wodami razem	**24**	**0,18%**
grunty zabudowane i zurbanizowane razem	**454**	**3,36%**
- tereny mieszkaniowe	56	
- tereny przemysłowe	8	
tereny rekreacji i wypoczynku	16	
- drogi	298	
- kolejowe	42	
użytki ekologiczne	**0**	**0,00%**
nieużytki	**267**	**1,98%**
tereny różne	**1**	**0,01%**
ogółem	***13 506 ha***	***100%***

Źródło: opracowanie na podstawie danych BDL GUS

Około połowę gruntów ornych stanowią gleby bardzo dobre i dobre, które głównie gromadzą się w części wysoczyznowej gminy. Glebami tymi są: gleby brunatne (właściwe i wyługowane) i czarne ziemie (właściwe i zdegradowane).

W granice Gminy Mieścisko nie wchodzi żaden z Głównych Zbiorników Wód Podziemnych (GZWP), dlatego też nie zostały na niej wyznaczone obszary wysokiej ochrony. Natomiast zlewnią, na której leży większa część terytorium gminy, jest zlewnia rzeki Wełny przepływająca ze wschodu na północny zachód przez Sołectwo Mieścisko. Ważniejszymi jej dopływami na terenie wiejskim jest: rów ze Stępuchowa, rów z Gołaszewa, Kanał Kłodzin, Kanał Ruda-Koźlanka i Kanał Ulga II. Pozostała część gminy (obszar południowo-zachodni) należy do zlewni Małej Wełny, która stanowi dopływ rzeki Wełny (uchodzi do głównego cieku w Rogoźnie). Przy czym dopływem Małej Wełny na terenie Gminy Mieścisko jest Kanał Roszkowo Popowo.

Wodami stojącymi na terenie jednostki wiejskiej są jedynie drobne, naturalne i sztuczne zbiorniki śródpólne i glinianki (oczka) oraz okresowe podmokłości (jeziora nie występują).

Powierzchnia obszarów leśnych w 90% zajęta jest przez typ siedliskowy boru świeżego (sporadycznie występuje też bór mieszany świeży, las mieszany, bór suchy i ols). Drzewostan stanowi głównie sosna z domieszką dębu, olchy, brzozy i świerka.

W Gminie Mieścisko nie ma ustanowionych wielkoprzestrzennych obszarów chronionych w rozumieniu ustawy o ochronie przyrody. Jedynymi formami ochrony przyrody są pomniki przyrody, zespoły przyrodniczo-krajobrazowe i użytek ekologiczny. Za pomniki przyrody uznano:

- lipę szerokolistną o obwodzie na wysokości pierśnicy 340 cm, rosnąca przy kościele na terenie wsi Popowo Kościelne,
- lipę szerokolistną dwupienną o obwodach na wysokości pierśnicy 420 cm i 405 cm, rosnąca przy kościele na terenie wsi Popowo Kościelne,
- głaz narzutowy (czerwony granit) – Kamień św. Wojciecha – o obwodzie 20,5 m, położony około 300 m na południowy wschód od kościoła w Budziejewku.

Zespół przyrodniczo-krajobrazowy stanowi:

- Park dworski Żabiczyn zajmujący powierzchnię 4,78 ha, którego przedmiotem ochrony jest istniejący w nim drzewostan,

- Park dworski Podlesie Kościelne zajmujący powierzchnię 4,09 ha, którego przedmiotem ochrony jest istniejący w nim drzewostan,
- Park dworski Popowo Kościelne zajmujący powierzchnię 6,25 ha, którego przedmiotem ochrony jest istniejący w nim drzewostan.

Zatwierdzonym użytkiem ekologicznym jest obszar zajęty przez bagna i łąki okresowo zalewane wykazujące duże walory przyrodnicze ze względu na występującą szatę roślinną. Decydującym o utworzeniu, ustanowieniu lub wyznaczeniu tej formy ochrony był akt prawny – Uchwała Nr VI/55/2003 Rady Gminy Mieścisko z dnia 24 czerwca 2003 r. w sprawie uznania za użytek ekologiczny terenu o powierzchni 0,28 ha stanowiącego własność Skarbu Państwa będącego w zarządzie Lasów Państwowych. Celem ochrony jest ochrona ekosystemów mających znaczenia dla zachowania różnorodnych typów siedlisk.

Na terenie gminy Mieścisko nie ma obszarów włączonych do sieci Natura 2000, w tym obszarów mających znaczenie dla Wspólnoty projektowanych obszarów specjalnej ochrony siedlisk oraz potencjalnych obszarów mających znaczenie dla Wspólnoty.

6.4. Podsumowanie sfery środowiskowej

Na terenie Gminy Mieścisko rozpoznano wiele miejsc występowania materiałów budowlanych zawierających azbest. Największy ich udział zidentyfikowano w obrębie ośmiu wsi, a zwłaszcza w **Mieścisku, Sarbii, Zbietce i Podlesiu Wysokim.** Wszystkie wyroby z azbestem stanowią zagrożenie, nie tylko dla ludzi (chorobotwórcze działanie azbestu następuje w wyniku wdychania włókien zawieszonych w powietrzu), ale także dla przyrody (ze względu na swoje właściwości i w praktyce niezniszczalność, azbest wprowadzony do środowiska otaczającego człowieka utrzymuje się w nim przez czas nieokreślony). Ponadto na stan środowiska naturalnego wpływ ma niedostateczne wyposażenie mieszkań w instalacje techniczne i niepełny dostęp do sieci wodociągowej i kanalizacyjnej. Ścieki socjalno-bytowe z poszczególnych gospodarstw gromadzone są w zbiornikach bezodpływowych a z nich okresowo wywożone na pola. Szamba w większości są nieszczelne i ściek mogą dostawać się do wód gruntowych. Dodatkowo na terenie gminy niewiele gospodarstw domowych korzysta z odnawialnych źródeł energii, a szkodliwe produkty (pyły PM10 i PM2,5, dwutlenek węgla, tlenek węgla, dwutlenek siarki)powstałe w wyniku nieefektywnego spalania paliwa zanieczyszczają środowisko i mają negatywny pływ na zdrowie mieszkańców.

Obszary chronione stanowią bardzo mały udział w strukturze gminy. Dlatego, wymagają one szczególnej uwagi w kontekście działań wspierających zachowanie cennych walorów przyrodniczych. Zwłaszcza zabezpieczenia infrastruktury towarzyszącej oraz promowanie wartości dotyczących dbania o środowisko.

7. Struktura przestrzenno-funkcjonalna

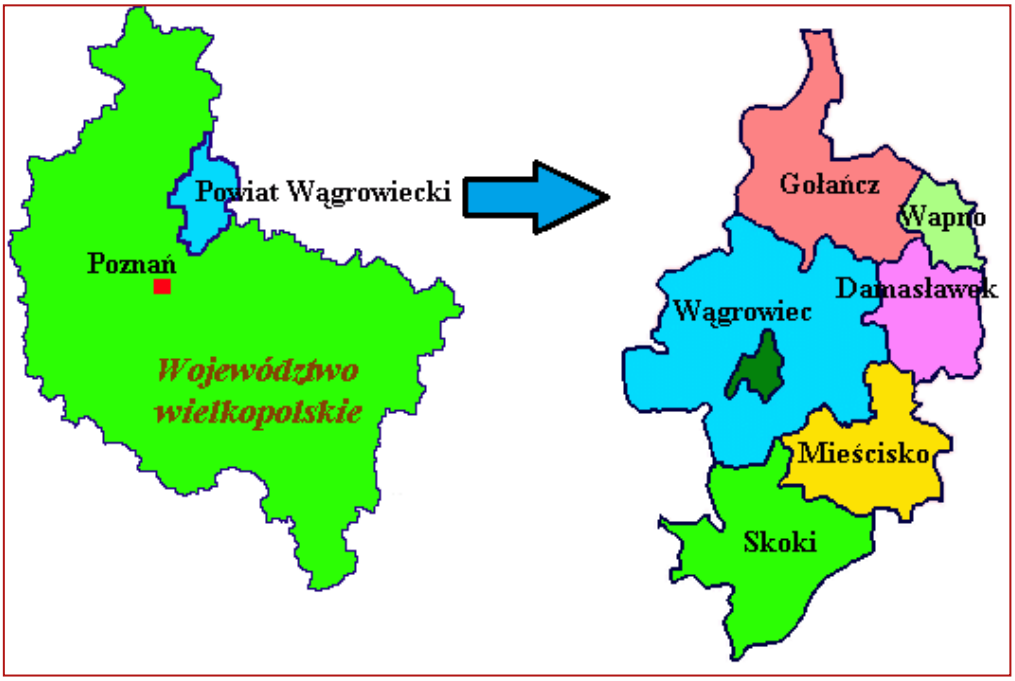
7.1. Położenie Gminy Mieścisko

Gmina Mieścisko położona jest przy północno-wschodniej granicy województwa wielkopolskiego, w południowo-wschodniej części powiatu wągrowieckiego. Zajmuje obszar liczący 13 506 ha (135 km²), co stanowi 12,99% powierzchni powiatu i 0,45% województwa. W obrębie granic gminy skupionych jest 22 sołectw. Podstawową jednostką gminy jest Sołectwo Mieścisko.

Jednostka wiejska wyróżnia się rolniczym charakterem osadnictwa. Graniczy ona z następującymi obrębami administracyjnymi:

- od północnego zachodu z gminą Wągrowiec (powiat wągrowiecki),
- od północy z gminą Damasławek (powiat wągrowiecki),
- od wschodu z gminą Janowiec Wielkopolski (powiat żniński województwa kujawsko-pomorskiego),
- od południowego wschodu z gminą Kłecko i Mieleszyn (powiat gnieźnieński województwa wielkopolskiego),
- od zachodu i południowego zachodu z gminą Skoki (powiat wągrowiecki).

Rysunek 12. Położenie Gminy Mieścisko

Źródło: https://www.osp.org.pl/hosting/mapy/wielkopolskie/wagrowiecki.jpg, http://archiwalna.wagrowiec.pl/gif/mapa4.gif [data dostępu: 16.12.2016 r.]

Gmina Mieścisko znajduje się w zasięgu oddziaływania zurbanizowanego pasma aglomeracji Miasta Poznań, oddalonej (w linii prostej) o około 45 km w kierunku południowo-zachodnim. Poznań jest największym ośrodkiem województwa wielkopolskiego. W stosunkowo bliskim położeniu od terenu omawianej jednostki wiejskiej, znajduje się:

- Wągrowiec oddalony około 10 km w kierunku północno-zachodnim, siedziba powiatu wągrowieckiego;
- Gniezno – oddalone około 28 km w kierunku południowo-wschodnim, siedziba powiatu gnieźnieńskiego;
- Żnin – oddalony około 28 km w kierunku północno-wschodnim, siedziba powiatu żnińskiego w województwie kujawsko-pomorskim;
- Oborniki – oddalone około 36 km w kierunku południowo-zachodnim, siedziba powiatu obornickiego.

Gmina wiejska posiada dostęp do wielu połączeń komunikacyjnych. Na sieć drogową gminy składają się:

- droga wojewódzka nr 190, łączy ze sobą następujące miejscowości: Krajenka, Wysoka, Białośliwie, Szamocin, Margonin, Wągrowiec, Mieścisko, Kłecko i Gniezno;
- 14 dróg powiatowych;
- 252 dróg gminnych.

Ponadto w ramach wdrażania działań strategicznych planowana jest **budowa obwodnicy Mieściska**[27]. Potrzeba realizacji tego projektu wynika z dużego natężenia ruchu w centrum miejscowości. Przez ścisłe centrum Mieściska przebiega bowiem droga wojewódzką nr 190, którą odbywa się ruch tranzytowy. Obecna sytuacja jest szczególnie uciążliwa dla osób mieszkających w pobliżu wspomnianej drogi, ponieważ przejeżdżające pojazdy emitują nie tylko spaliny i hałas, ale również drgania podłoża, co w efekcie powoduje pękanie budynków. Bu-

[27] Plan odnowy miejscowości Mieścisko na lata 2009-2016

dowa obwodnicy Mieściska pozwoliłaby również na istotną poprawę bezpieczeństwa mieszkańców a zwłaszcza dzieci uczęszczających do szkół zlokalizowanych przy wspomnianej drodze.

Przez miejscowość Mieścisko przechodzi nieczynna droga kolejowa numer 385 łącząca Janowiec Wielkopolski Mieścisko Skoki. Miejscowa linia kolejowa została przeznaczona do likwidacji. Najbliższe stacje kolejowe znajdują się w Skokach, Wągrowcu, Gnieźnie, Gołańczy i Rogoźnie.

Komunikację publiczną w Gminie Mieścisko zapewniają autobusy PKS Gniezno i PKS Piła. Dzięki temu przewoźnikowi mieszkańcy mają możliwość dojazdu z Mieściska do Wągrowca średnio trzy razy dziennie (czas jazdy 20 min). Jest jednak niewystarczająca oferta transportu publicznego. Należy mieć zatem na uwadze, by w planowanych działaniach rewitalizacyjnych zaprojektować zadania wspierające rozwiązania komunikacyjne. Połączenia te szczególnie są ważne dla osób, które pracują i uczą się w nadrzędnych ośrodkach administracyjnych.

7.2. Służba zdrowia

Jednym z ważniejszych elementów infrastruktury społecznej jest system ochrony zdrowia. Dostęp do tej infrastruktury zależy szczególnie od liczby instytucji świadczących usługi zdrowotne, ich rozmieszczenia oraz kosztów usług.

Podstawowe potrzeby większości społeczeństwa gminy wiejskiej w zakresie opieki zdrowotnej zaspokaja Ośrodek Zdrowia Lekarzy Rodzinnych zlokalizowany w Mieścisku. Placówka ta obejmuje:

- Gabinet Położnej Środowiskowo-Rodzinnej,
- Gabinet zabiegowy i badań EKG,
- Gabinet Pielęgniarki Środowiskowo-Rodzinnej,
- Gabinet szczepień,
- Poradnię Lekarza Rodzinnego,
- Gabinet Stomatologiczny.

Dodatkowo na terenie Gminy funkcjonuje apteka przy ulicy Kościuszki 7 w Mieścisku.

7.3. Sieć gazowa, ciepłownicza i elektryczna[28]

Przez terytorium przedmiotowej jednostki wiejskiej nie przebiega ogólna sieć gazowa. W 2012 roku rozpoczęto budowę gazociągu wysokiego ciśnienia relacji Skoki - Kłecko - Gniezno. Trasa gazociągu przechodzi pod gruntami rolnymi, łąkami i działkami o zabudowie mieszkalnej oraz pod drogami gminnymi w pobliżu dróg powiatowych i drogi wojewódzkiej. Ze względu na to, iż gazociąg stanowi infrastrukturę podziemną, jego budowa nie wpłynie na zmianę sposobu użytkowania gruntów.

Długość czynnej sieci rozdzielczej w ciągu trzech lat (2012-2015) nie uległa zmianie, wynosi ona 4 987 m. W tym samym okresie zmieniała się jednak liczba czynnych przyłączy układu gazowego do budynków mieszkalnych i niemieszkalnych. W 2012 r. było ich 35 sztuk, a trzy lata później – 40 sztuk. Odbiorcami gazu w Gminie Mieścisko w 2015 r. było 11 gospodarstw domowych (40 osób)[29].

Sukcesywna gazyfikacja Gminy Mieścisko przyczynia się do wyeliminowania rozproszonych, nisko sprawnych urządzeń grzewczych, a także do wzrostu lokalnej niezależności energetycznej. Co więcej, proces gazyfikacji pozytywnie wpływa na wzrost atrakcyjności Gminy Mieścisko dla potencjalnych inwestorów z branży rolno-przetwórczej oraz usługowo-turystycznej. Przebieg tego systemu przesyłowego pod poszczególnymi gruntami zwiększy również wartość terenów pod budownictwo jednorodzinne i rekreacyjne.

Sieć ciepłownicza, to infrastruktura techniczna na terenie analizowanej jednostki samorządu terytorialnego, która jest rozwinięta w bardzo niewielkim stopniu. Ogrzewanie budynków mieszkalnych jednorodzinnych i wielorodzinnych, budynków użyteczności publicznej, podmiotów gospodarczych zlokalizowanych na obszarze jednostki wiejskiej następuje dzięki indywidualnym kotłowniom spalające głównie miał, olej opałowy, drewno oraz za pomocą energii elektrycznej.

[28] „Projekt założeń do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe dla Gminy Mieścisko na lata 2012-2027”

[29] Opracowanie własne na podstawie danych Banku Danych Lokalnych GUS.

Najczęstszym rodzajem paliwa używanym do ogrzewania budynku na terenie gminy jest węgiel kamienny i drewno. Znaczące wykorzystanie tych źródeł ciepła wiąże się z ich łatwą dostępnością, korzystną ceną, a także istotnymi ograniczeniami technicznymi w zakresie zastosowania gazu ziemnego (słabo rozwinięta sieć gazownicza) oraz ciepła sieciowego (nieliczne odcinki sieci ciepłowniczej).

Odcinki sieci ciepłowniczej na terenie jednostki gminnej istnieją w Mieścisku, Popowie Kościelnym i Żabiczynie. Zarządzane są przez Spółdzielnię mieszkaniową w Popowie Kościelnym. Dzięki tej instalacji technicznej ciepło dostarczane jest do wybranych bloków mieszkaniowych w tych sołectwach, tj.:

- Popowo Kościelne – 10 budynków,
- Żabiczyn – 3 budynki,
- Mieścisko 2 budynki,
- Podlesie Kościelne – 1 budynek.

Brak budynków podłączonych do miejskiej sieci cieplnej wskazano dla sołectw takich jak: **Budziejewko, Budziejewo, Gołaszewo, Gorzewo, Jaroszewo Pierwsze, Jaroszewo Drugie, Jaworówko, Kłodzin, Miłosławice, Mirkowice, Nieświastowice, Piastowice, Pląskowo, Podlesie Wysokie, Sarbia, Wiela, Zakrzewo i Zbietka.**

Tabela 17. Liczba budynków podłączonych do sieci ciepłowniczej

Sołectwo	***Liczba budynków podłączonych do sieci ciepłowniczej w ogólnej liczbie budynków***
Budziejewko	0,00%
Budziejewo	0,00%
Gołaszewo	0,00%
Gorzewo	0,00%
Jaroszewo Pierwsze	0,00%
Jaroszewo Drugie	0,00%
Jaworówko	0,00%
Kłodzin	0,00%
Miłosławice	0,00%
Mirkowice	0,00%
Nieświastowice	0,00%
Piastowice	0,00%

Pląskowo	0,00%
Podlesie Wysokie	0,00%
Sarbia	0,00%
Wiela	0,00%
Zakrzewo	0,00%
Zbietka	0,00%
Mieścisko	0,36%
Podlesie Kościelne	8,33%
Popowo Kościelne	10,87%
Żabiczyn	13,64%
Średnia[30]	**1,51%**

Źródło: Opracowano na podstawie danych Urzędu Gminy Mieścisko

Nieistnienie systemu ogrzewania centralnego na pozostałym terytorium Gminy Mieścisko spowodowane szczególnie jest charakterem zagospodarowania terenu, tj. obszar rolniczo-przemysłowy o rozproszonej zabudowie. W związku z tym, realizacja przedsięwzięcia związanego z uruchomieniem przedsiębiorstwa ciepłowniczego obsługującego mieszkańców gminy, byłaby bardzo kosztowna i najprawdopodobniej ekonomicznie nieuzasadniona.

W granicach analizowanej jednostki wiejskiej zlokalizowanych jest 58 stacji transformatorowych 15/04 kV zarządzane przez ENEA Operator Sp. z o. o. Zasilane są one z trzech stacji GPZ (Główny Punkt Zasilania): Gniezno-Winiary, Wągrowiec i Piastowice. Głównym zadaniem niniejszych stacji GPZ jest przetworzenie energii elektrycznej i przekierowanie jej do lokalnej sieci rozdzielczej średniego napięcia. Następnie energia elektryczna dostarczana jest do odbiorców przemysłowych i komunalnych Gminy Mieścisko.

Wyposażenie mieszkań w podstawowe sanitariaty jest elementem niezbędnym podczas planowania zabudowań o przeznaczeniu mieszkalnym. Niestety nadal część mieszkań jest w nią niewyposażona. Najgorszym wskazaniem pod względem analizowanego wskaźnika charakteryzują: się **Popowo Kościelne, Sarbia, Zbietka, Gołaszewo i Mieścisko.**

[30] Wartość wskaźnika przypadająca na jedno sołectwo w gminie

Tabela 18 Wyposażenie mieszkań w WC i łazienkę

Nazwa	*Szacunkowa liczba mieszkań niewyposażonych w łazienkę i WC w danym sołectwie w przeliczeniu na 100 mieszkań w gminie*[31]
Popowo Kościelne	0,91
Sarbia	0,85
Zbietka	0,79
Gołaszewo	0,48
Mieścisko	0,48
Podlesie Kościelne	0,30
Kłodzin	0,24
Nieświastowice	0,18
Budziejewo	0,12
Jaroszewo Pierwsze	0,12
Jaroszewo Drugie	0,12
Jaworówko	0,12
Podlesie Wysokie	0,12
Wiela	0,12
Żabiczyn	0,12
Budziejewko	0,00
Gorzewo	0,00
Miłosławice	0,00
Mirkowice	0,00
Piastowice	0,00
Pląskowo	0,00
Zakrzewo	0,00
Średnia[32]	**0,23**

Źródło: opracowanie własne

Problem niewyposażenia mieszkania w podstawowe sanitariaty dotyczy w głównej mierze zabudowy mieszkaniowej, która powstała przed 1970 rokiem. Stan budynków i ich powierzchnia użytkowa niejednokrotnie uniemożliwia zagospodarowanie dodatkowych pomieszczeń. Lokatorzy mieszkań komunalnych zmuszeni są do korzystania ze wspólnej dla wielu mieszkańców łazienki i toalety.

[31] Ogólna liczba mieszkań w gminie wynosi 1650 (stan na 31.12.2015r.)

[32] Wartość wskaźnika przypadająca na jedno sołectwo w gminie

7.4. Sieć wodociągowa i kanalizacyjna

Gmina Mieścisko jest niemalże w całości wyposażona w sieć magistralną i rozdzielczą wodociągów, bazująca na gminnych ujęciach wód podziemnych. Obecnie zaopatrzenie w wodę pochodzi z ujęć znajdujących się w sołectwach:

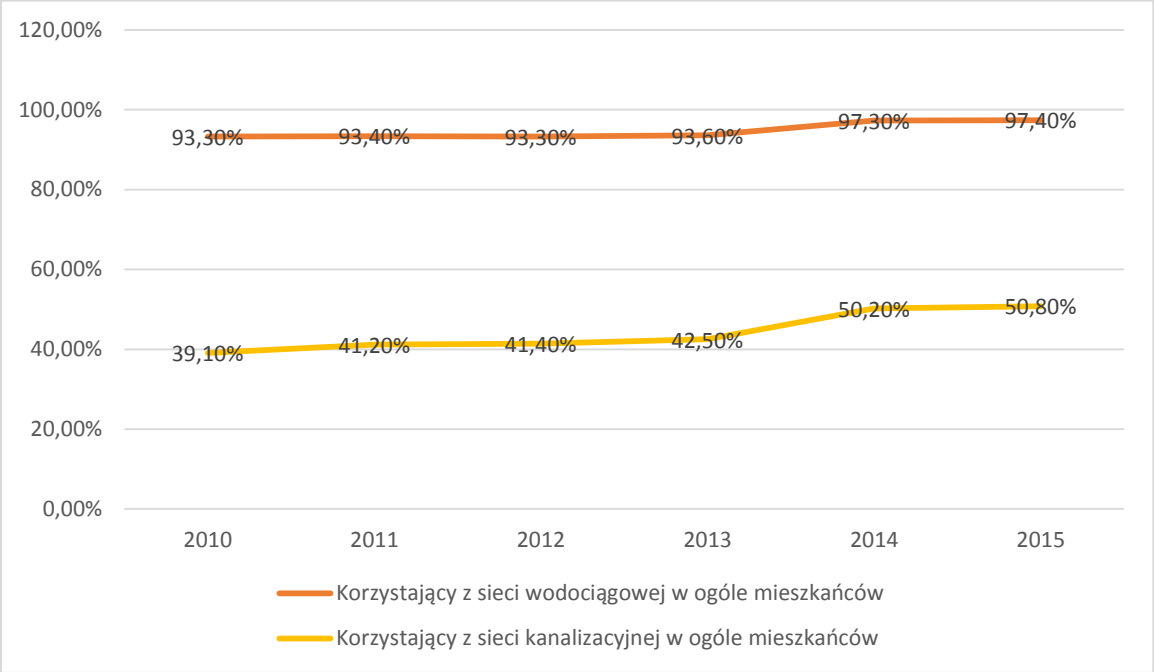
- Żabiczyn ujęcie dostarcza wodę mieszkańcom wsi: Żabiczyn, Żabiczyn-Huby, Wybranówko (w części), Mirkowice, Mirkowiczki, Gorzewo (w części);
- Gołaszewo – ujęcie dostarcza wodę mieszkańcom wsi: Gołaszewo i Gorzewo (w części), Piastowice,
- Popowie Kościelnym – ujęcie dostarcza wodę mieszkańcom wsi: Popowo Kościelne, Sarbia, Pląskowo, Podlesie Wysokie, Budziejewo, Podlesie Kościelne, Jaroszewo Drugie, Wymysłowo, Nieświastowice, Popowo Kolonia oraz dwie wsie Kakulin i Kuszewo leżące w gminie Skoki;
- Miłosławicach – ujęcie dostarcza wodę mieszkańcom wsi: Mieścisko, Miłosławice, Wiela, Jaworówko (w części), Zbietka, Strzeszkowo, Ruda Koźlanka.

Miejscowości takie jak Kłodzin, Jaroszewo Pierwsze i część Jaworówka są zaopatrywane w wodę ze Stacji Uzdatniania Wody Łopienno (Gmina Mieleszyn) oraz część Jaworówka ze Stacji Uzdatniania Wody Janowiec Wielkopolski.

Sieć wodociągowa na przestrzeni pięciu lat podlegała niewielkiemu rozwojowi. Między 2010 a 2015 r. długość czynnej sieci rozdzielczej – wodociągowej wzrosła jedynie o 0,8% (0,9 km). Na koniec analizowanego okresu system ten liczył 112,2 km. W 2015 r. sieci wodociągowej towarzyszyło 1 561 przyłączy prowadzących wodę do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania. W stosunku do 2010 r. ich liczba wzrosła o 6,98%.

Odsetek ludzi korzystający z instalacji wodociągowej przez pierwsze trzy lata badanego okresu utrzymywał się na podobnym poziomie, tj. około 93 %. Po czym w kolejnych dwóch latach odnotowano wzrost wartości tego wskaźnika o 4 punkty procentowe (p.p.) (Wykres 6).

Wykres 6. Korzystający z instalacji wodociągowej i kanalizacyjnej w % ogółu ludności Gminy Mieścisko w latach 2010-2015

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS.

Znacznie więcej mieszkańców gminy wiejskiej podłączonych jest do sieci wodociągowej niż kanalizacyjnej. Największą przewagę mają osoby mieszkające w Mieścisku, gdzie około 2400 mieszkańców korzysta zarówno z sieci wodociągowej, jak i kanalizacyjnej. Duża liczba osób używająca tych obu systemów mieszka w Popowie Kościelnym i Żabiczynie.

Najwięcej mieszkań niepodłączonych do sieci wodociągowej jest w sołectwach takich jak: **Gołaszewo, Zbietka, Gorzewo, Piastowice i Sarbia.**

Tabela 19. Liczba mieszkań niepodłączonych do sieci wodociągowej w danym sołectwie w przeliczeniu na 100 mieszkań w gminie

Sołectwo	*Liczba mieszkań niepodłączonych do sieci wodociągowej w danym sołectwie w przeliczeniu na 100 mieszkań w gminie*[33]
Gołaszewo	0,30
Zbietka	0,30
Gorzewo	0,24
Piastowice	0,24
Sarbia	0,24
Mieścisko	0,12
Jaroszewo Pierwsze	0,06
Jaroszewo Drugie	0,06
Jaworówko	0,06
Podlesie Kościelne	0,06
Żabiczyn	0,06
Budziejewko	0,00
Budziejewo	0,00
Kłodzin	0,00
Miłosławice	0,00
Mirkowice	0,00
Nieświastowice	0,00
Pląskowo	0,00
Podlesie Wysokie	0,00
Popowo Kościelne	0,00
Wiela	0,00
Zakrzewo	0,00
Średnia[34]	**0,08**

Źródło: Opracowano na podstawie danych Urzędu Gminy Mieścisko

Ścieki bytowo-komunalne z obszaru Gminy Mieścisko odprowadzane są do oczyszczalni umiejscowionej w Mieścisku. Obsługuje ona 99,9% mieszkańców Mieściska i 95% Żabiczyna oraz

[33] Ogólna liczba mieszkań w gminie wynosi 1650 (stan na 31.12.2015r.)

[34] Wartość wskaźnika przypadająca na jedno sołectwo w gminie

ścieki dowożone z terenu gminy. Druga oczyszczalnia znajduje się w Popowie Kościelnym obsługująca mieszkańców tej miejscowości w około 99%. Przyjmuje także ścieki z terenów o bardziej rozproszonej zabudowie, które są dowożone wozami asenizacyjnymi.[35].

Zanieczyszczenia bytowo-komunalne dostarczane do gminnych oczyszczalni są za pomocą czynnej sieci kanalizacji rozdzielczej. W 2015 r. liczyła ona 35 km długości, tj. o 7,2 km więcej niż w 2010 r. Przyłączonych do sieci kanalizacyjnej budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania, w 2015 r. było 590. Wskaźnik ten w przeciągu pięciu lat zwiększył się o 16,1%. w 2015 r.

Udział osób korzystających z instalacji kanalizacyjnej kształtował się w 2015 r. na poziomie 50,8%. Była to zarazem najwyższa wartość w latach 2010-2015. Z kolei, najniższy wskaźnik osób korzystających instalacji kanalizacyjnej odnotowano w 2010 r. Różnica między początkiem, a końcem analizowanego okresu wynosiła 11,7 p.p.

Najwięcej mieszkań niepodłączonych do sieci kanalizacyjnej znajduje się w sołectwach takich jak: **Sarbia, Zbietka, Miłosławice, Kłodzin i Podlesie Kościelne.**

Tabela 20. Niewypoażenie w sieć kanalizacyjną

Sołectwo	***Liczba mieszkań niepodłączonych do sieci kanalizacyjnej w danym sołectwie w przeliczeniu na 100 mieszkań w gminie[36]***
Sarbia	3,64
Zbietka	3,09
Miłosławice	2,79
Kłodzin	2,55
Podlesie Kościelne	2,55
Mirkowice	2,00
Nieświastowice	1,94
Gorzewo	1,82
Podlesie Wysokie	1,82
Zakrzewo	1,82
Wiela	1,52

[35] „Program Ochrony Środowiska dla Gminy Mieścisko na lata 2012-2015 z perspektywą na lata 2016-2019”

[36] Ogólna liczba mieszkań w gminie wynosi 1650 (stan na 31.12.2015r.)

Budziejewo	1,33
Popowo Kościelne	1,15
Mieścisko	1,09
Jaroszewo Drugie	0,79
Jaworówko	0,79
Budziejewko	0,48
Piastowice	0,48
Żabiczyn	0,36
Pląskowo	0,18
Jaroszewo Pierwsze	0,06
Gołaszewo	0,00
Średnia[37]	**1,47**

Źródło: Opracowano na podstawie danych Urzędu Gminy Mieścisko

Kanalizacje deszczową posiada tylko Mieścisko. Na całe niniejsze uzbrojenie składa się kilka oddzielnych układów. Odprowadzanie wody opadowej z ulic z tej miejscowości zachodzi za pomocą sześciu separatorów. W przypadku wód opadowych należy dążyć do maksymalnego ich retencjonowania w obrębie tej samej zlewni. Dotyczy to zwłaszcza nowoprojektowanych terenów aktywizacji gospodarczej (obecnie w Mieścisku i Popowie Kościelnym).[38]

7.5. Podsumowanie sfery przestrzenno-funkcjonalnej

Do największych atutów Gminy Mieścisko należy stosunkowo bliskie położenie z główną aglomeracją województwa wielkopolskiego i zarazem jednym z większych miast w Polsce. Stanowi to potencjał na perspektywiczny rozwój przedmiotowego obszaru samorządu terytorialnego.

Jednak, czynnikami, które inicjują problemy w gminie, to m.in.:

- rozproszona zabudowa,
- powolny rozwój zasobów mieszkaniowych,
- opieka medyczna zapewniona jest tylko przez jeden ośrodek zdrowia,
- niewystarczające wyposażenie w infrastrukturę techniczną (słaba dostępność sieci wodociągowej i kanalizacyjnej).

[37] Wartość wskaźnika przypadająca na jedno sołectwo w gminie

[38] „Program Ochrony Środowiska dla Gminy Mieścisko na lata 2012-2015 z perspektywą na lata 2016-2019”

Przedstawione powyżej dane, powinny zostać uwzględnione podczas projektowania działań rewitalizacyjnych.

Za sołectwa, w których dostrzega się kumulację problemów w sferze przestrzenno-funkcjonalnej uznać należy: **Gołaszewo, Gorzewo, Kłodzin, Mieścisko, Podlesie Kościelne, Sarbia, Zbietka.**

8. Sfera techniczna

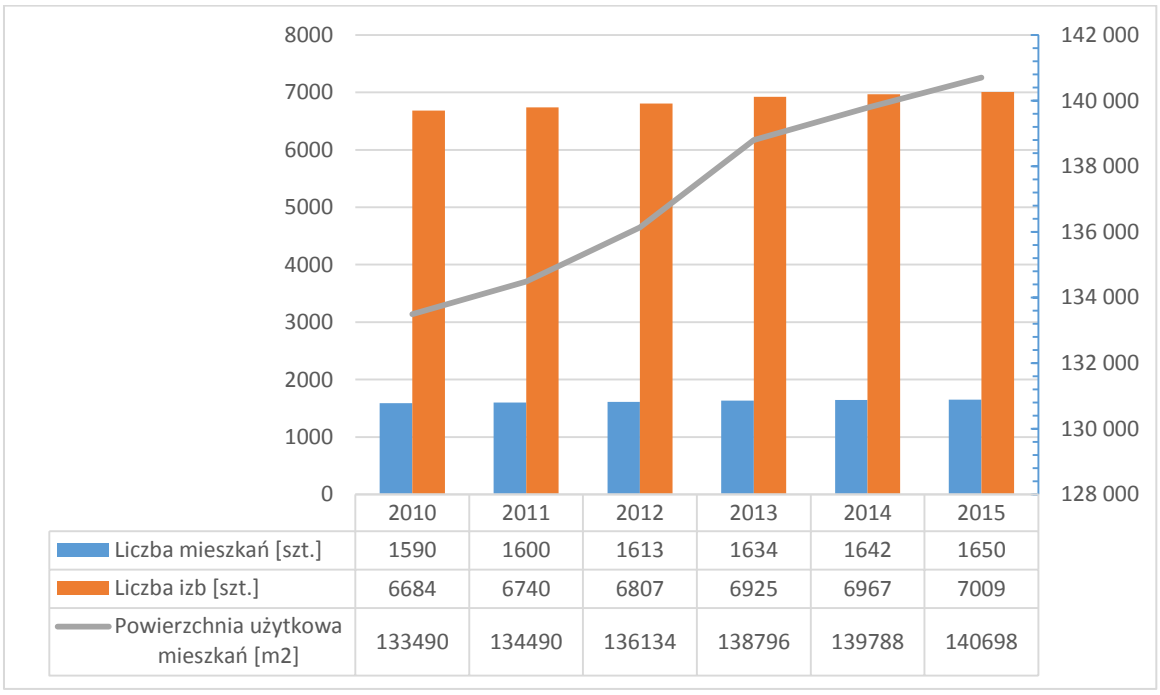
8.1. Zasoby mieszkaniowe[39]

W Gminie Mieścisko w 2015 r. znajdowało się 1 124 budynków mieszkalnych, które stanowią 9,49% wszystkich takich obiektów na terenie powiatu wągrowieckiego. Porównując ilość budynków mieszkalnych w omawianej jednostce do ich stanu na pozostałych obszarach wiejskich samorządu terytorialnego, to większy odsetek budynków mieszkalnych posiada tylko gmina wiejska Wągrowiec (20,11%).

Znaczną część zabudowy gminy Mieścisko stanowią domy jednorodzinne i wielorodzinne. Liczne są także budynki usługowe, przemysłowe, jak i zagrodowe.

Na terenie wiejskim w latach 2010-2015 zasób mieszkaniowy zwiększył się nieznacznie. Liczba mieszkań wrosła o 3,64%; na koniec 2015 r. było ich 1 650. Równocześnie zwiększyła się liczba izb, tj. o 4,64% oraz łączna powierzchnia użytkowa mieszkań (z 133 490 m² w 2010 r. do 140 698 m² w 2015 r.).

Wykres 7. Zasoby mieszkaniowe w Gminie Mieścisko w latach 2010-2015

	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Liczba mieszkań [szt.]	1590	1600	1613	1634	1642	1650
Liczba izb [szt.]	6684	6740	6807	6925	6967	7009
Powierzchnia użytkowa mieszkań [m2]	133490	134490	136134	138796	139788	140698

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

[39] Opracowano na podstawie danych BDL GUS.

Na koniec analizowanego okresu przeciętna powierzchnia użytkowa jednego mieszkania stanowiła 85,3 m^2, z czego statystycznie na jedną osobę przypadało 23,2 m^2. W każdym mieszkaniu były średnio cztery izby, a każda z nich przeciętnie mieściła 0,87 osoby.

Podczas analizy sfery technicznej przeglądowi poddano również negatywne zjawisko jakim jest degradacja stanu technicznego obiektów budowlanych, w tym udział budynków wybudowanych do 1970 roku. Budynki wymagają remontu lub modernizacji. Degradacja infrastruktury technicznej, **skutkuje** pogłębieniem symptomów kryzysu (tj. wykluczenia społecznego, marginalizacji) i objęciem negatywnymi zjawiskami pozostałej części sołectwa lub gminy.

Największy odsetek zabudowy sprzed 1970 przypada sołectwom takim jak: **Piastowice, Nieświastowice, Podlesie Kościelne, Jaworówko, Budziejewo.**

Tabela 21. Udział [%] liczby mieszkań wybudowanych przed 1970 rokiem w ogólnej liczbie mieszkań w danym sołectwie

Sołectwo	*Udział [%] liczby budynków wybudowanych przed 1970 rokiem w ogólnej liczbie budynków w danym sołectwie*
Piastowice	100,00%
Nieświastowice	92,31%
Podlesie Kościelne	91,67%
Jaworówko	90,91%
Budziejewo	90,00%
Mirkowice	84,85%
Gorzewo	83,33%
Miłosławice	78,26%
Gołaszewo	77,55%
Zbietka	75,41%
Kłodzin	75,00%
Zakrzewo	75,00%
Popowo Kościelne	70,65%
Podlesie Wysokie	70,00%
Żabiczyn	68,18%
Wiela	68,00%
Jaroszewo Pierwsze	66,67%
Mieścisko	60,07%
Sarbia	58,62%
Jaroszewo Drugie	53,85%
Budziejewko	50,00%
Pląskowo	37,50%
Średnia[40]	**73,54%**

Źródło: opracowanie własne

[40] Wartość wskaźnika przypadająca na jedno sołectwo w gminie

8.2. Zabudowa techniczna

Jedną z ważniejszych gałęzi gospodarki jest budownictwo. Rozwój mieszkalnictwa i działalności gospodarczej w gminie wiejskiej jest uzależniony od zmian demograficznych i poprawy standardów zamieszkania oraz sytuacji ekonomicznej ludności, prowadzonej polityki jednostki samorządu terytorialnego, a ta krajowych systemów finansowania budownictwa. Na strukturę infrastruktury technicznej budynków Gminy składają się budynki mieszkalne, obiekty użyteczności publicznej oraz obiekty handlowe, usługowe i przemysłowe.

Ważną częścią infrastruktury technicznej stanowią obiekty zabytkowe, wpisane do rejestru zabytków[41]. Ich struktura i stan techniczny wymagają systematycznych prac modernizacyjnych. Obiekty zabytkowe występują w miejscowościach:

- Budziejewko – kościół parafialny pw. św. Wojciecha i cmentarz kościelny z 1848-58 roku (nr rej.: 727/Wlkp/A z 19.12.2008),
- Budziejewo – dwór, poł. XIX wieku (nr rej.: 350/A z 29.10.1968),
- Gołaszewo – kościół ewangelicki, ob. rzym.-kat. pw. św. Stanisława Biskupa z 1853 r. (nr rej.: 2599/A z 10.07.1996),
- Mieścisko – kościół par. pw. św. Michała Archanioła, koniec XVII, 1875-76 (nr rej.: 1016/A z 11.03.1970),
- Podlesie Kościelne – kościół pw. św. Anny, drewniany z 1712 r. (nr rej.: 2459/A z 10.03.1933) oraz zespół dworski z przełomu XIX/XX wieku (nr rej.: 2156/A z 7.06.1988),
- Popowo Kościelne – kościół par. pw. Zwiastowania NMP, drewniany i cmentarz kościelny, ogrodzenie, mur z bramą (nr rej.: 761/Wlkp/A z 14.03.1933 i z 15.09.2009) oraz zespół dworski z końca XIX (nr rej.: 2099/A z 28.10.1986),
- Sarbia – kościół ewangelicki, ob. rzym.-kat. pw. MB Bolesnej, z1903-05 roku (nr rej.: 2602/A z 31.07.1996)
- Żabiczyn – park z 1 poł. XIX wieku (nr rej.: 2036/A z 23.12.1985).

Natomiast, w gminnej ewidencji zabytków wpisanych jest łącznie 247 obiektów będących pod opieką Gminy Mieścisko.

[41] Wykaz zabytków nieruchomych wpisanych do rejestru zabytków woj. wielkopolskiego – stan na 30 września 2016 r., http://www.nid.pl/pl/Informacje_ogolne/Zabytki_w_Polsce/rejestr-zabytkow/zestawienia-zabytkow-nieruchomych/stan%20na%2030.09.2016/WLK-rej.pdf [data dostępu: 21.12.2016 r.]

Ponadto, w obrębie granic gminy wiejskiej istnieje 9 zabytkowych parków krajobrazowych (na ternie wsi: Budziejewo, Gorzewo, Jaworówko, Nieświastowice, Podlesie Kościelne, Popowo Kościelne, Zakrzewo, Zbietka, Żabiczyn), z czego trzy (tj. Żabiczyn, Podlesie Kościelne i Popowo Kościelne stanowią zespół przyrodniczo- krajobrazowy. Pozostałe stanowią parki podworskie, a także 23 zabytkowych cmentarzy, w tym: 7 rzymsko-katolickich, 15 ewangelickich i 1 żydowski. Do stanowisk archeologicznych wpisanych do rejestru zabytków, należą:

– osada ludności kultury pucharów lejkowatych w Mirkowicach,
– cmentarzysko ludności kultury łużyckiej w Mirkowicach,
– osada ludności kultury łużyckiej w Budziejewie.
– cmentarzysko ludności kultury łużyckiej w Podlesiu Kościelnym

Co więcej, Gmina Mieścisko należy do jednego z najbogatszych, pod względem archeologicznym, obszarów województwa wielkopolskiego. Najstarsze ślady działalności człowieka pochodzą sprzed około 13 500 lat, którymi są obozowiska ludności mezolitycznej, Pozostałości ich bytności odkryto między innymi w okolicach Mirkowic, Popowa Kościelnego i Mieściska[42].

8.3. Podsumowanie sfery technicznej

Do największych atutów Gminy Mieścisko należy atrakcyjne zaplecze dla rozwoju mieszkalnictwa. Jednak, czynnikami, które inicjują problemy w gminie, to m.in.:

- bardzo słabo rozwinięta infrastruktura sieci ciepłowniczej – praktykowane jest ogrzewanie indywidualne w kotłowniach, co zwiększa emisję zanieczyszczeń,
- powolny rozwój zasobów mieszkaniowych,
- wysoki udział budynków wybudowanych przed 1970 rokiem, charakteryzujących się degradacja stanu technicznego.

Za sołectwa charakteryzujące się największą koncentracją problemów w sferze technicznej należy uznać: **Piastowice, Nieświastowice, Podlesie Kościelne, Jaworówko, Budziejewo.**

Przedstawione powyżej dane, powinny zostać uwzględnione podczas projektowania działań rewitalizacyjnych.

[42] „Program Ochrony Środowiska dla Gminy Mieścisko na lata 2010-2015 z perspektywą na 2016-2019”

9. Wyznaczenie obszaru zdegradowanego na terenie Gminy Mieściско

Jak wspomniano w rozdziale **dot. Metodologii wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji** metoda analityczna wyliczania obszarów zjawisk kryzysowych oparta była o analizę wskaźnikową w pięciu sferach i odniesienie poszczególnych wartości do średniej.

W celu identyfikacji obszaru zdegradowanego, analizie poddano sołectwa, uznane za jednostki analityczne dla których zagregowano dane w poszczególnych sferach. Każdy wskaźnik porównano do wartości średniej i obszary na których posiadał on wartości mniej korzystne od średniej dla gminy uznano jako obszary zdegradowane. Szczegóły przedstawia tabela poniżej.

Tabela 22 Podsumowanie analizy wskaźnikowej

	SFERA SPOŁECZNA					SFERA GOSPODARCZA	SFERA ŚRODOWISKOWA		SFERA TECHNICZNA	SFERA PRZESTRZENNO-FUNKCJONALNA			
Nazwa	Liczba udzielonych świadczeń przez Ośrodek Pomocy Społecznej z powodu niepełnosprawności dla mieszkańców danej miejscowości w przeliczeniu na 100 udzielonych świadczeń z powodu niepełnosprawności w całej gminie	Liczba udzielonych świadczeń przez Ośrodek Pomocy Społecznej dla mieszkańców danej miejscowości w przeliczeniu na 100 udzielonych świadczeń w gminie	Liczba interwencji Policji w danej miejscowości w przeliczeniu na 100 mieszkańców danego sołectwa	Liczba bezrobotnych w przeliczeniu na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym w gminie	Udział osób samotnie wychowujących dzieci do liczby osób korzystających z pomocy społecznej w powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych	Liczba podmiotów gospodarczych działających w danej miejscowości w przeliczeniu na 100 mieszkańców danego sołectwa	Udział masy wyrobów azbestowych, pozostałych do usunięcia w ogólnej masie wyrobów azbestowych w gminie pozostałych do usunięcia [%]	Udział budynków korzystających z OZE w ogólnej liczbie budynków	Udział [%] liczby budynków wybudowanych przed 1970 rokiem w ogólnej liczbie budynków w danym sołectwie	Liczba mieszkań niepodłączonych do sieci wodociągowej w danym sołectwie w przeliczeniu na 100 mieszkań w gminie	Liczba mieszkań niepodłączonych do sieci kanalizacyjnej w danym sołectwie w przeliczeniu na 100 mieszkań w gminie	Szacunkowa liczba mieszkań niewyposażonych w łazienkę i WC w danym sołectwie w przeliczeniu na 100 mieszkań w gminie	Liczba budynków podłączonych do sieci ciepłowniczej w ogólnej liczbie budynków w danym sołectwie [%]
Budziejewko	0,00	0,00	4,00	0,03	0,00%	0,00	1,22%	0,00%	50,00%	0,00	0,48	0,00	0,00%
Budziejewo	0,16	12,13	1,02	0,24	2,33%	10,20	0,00%	0,00%	90,00%	0,00	1,33	0,12	0,00%
Gołaszewo	0,10	2,81	0,00	0,31	7,69%	13,95	3,74%	4,08%	77,55%	0,30	0,00	0,48	0,00%
Gorzewo	0,12	8,09	0,00	0,18	9,09%	38,46	3,33%	0,00%	83,33%	0,24	1,82	0,00	0,00%
Jaroszewo Pierwsze	0,01	2,70	0,00	0,18	20,00%	40,65	4,46%	0,00%	66,67%	0,06	0,06	0,12	0,00%
Jaroszewo Drugie	0,01	1,69	0,00	0,05	0,00%	0,00	2,07%	0,00%	53,85%	0,06	0,79	0,12	0,00%
Jaworówko	0,00	0,45	0,00	0,08	0,00%	0,00	1,08%	0,00%	90,91%	0,06	0,79	0,12	0,00%

Kłodzin	0,04	2,47	0,00	0,13	12,50%	43,72	6,70%	0,00%	75,00%	0,00	2,55	0,24	0,00%
Mieścisko	0,20	19,55	0,25	2,02	13,56%	58,42	22,35%	0,73%	60,07%	0,12	1,09	0,48	0,36%
Miłosławice	0,05	6,29	0,59	0,18	9,52%	11,76	5,38%	4,35%	78,26%	0,00	2,79	0,00	0,00%
Mirkowice	0,02	3,15	0,00	0,08	7,69%	11,11	2,29%	0,00%	84,85%	0,00	2,00	0,00	0,00%
Nieświastowice	0,02	3,03	0,78	0,21	11,11%	0,00	0,75%	0,00%	92,31%	0,00	1,94	0,18	0,00%
Piastowice	0,01	1,24	0,00	0,00	0,00%	0,00	0,61%	0,00%	100,00 %	0,24	0,48	0,00	0,00%
Pląskowo	0,01	0,22	0,00	0,00	0,00%	23,26	4,86%	0,00%	37,50%	0,00	0,18	0,00	0,00%
Podlesie Kościelne	0,01	2,70	0,00	0,21	0,00%	15,00	0,51%	0,00%	91,67%	0,06	2,55	0,30	8,33%
Podlesie Wysokie	0,02	1,91	0,65	0,13	0,00%	58,06	7,06%	3,33%	70,00%	0,00	1,82	0,12	0,00%
Popowo Kościelne	0,09	9,33	0,38	0,94	7,14%	44,64	7,56%	0,00%	70,65%	0,00	1,15	0,91	10,87%
Sarbia	0,01	5,17	1,37	0,10	0,00%	30,82	10,65%	5,17%	58,62%	0,24	3,64	0,85	0,00%
Wiela	0,04	6,74	0,52	0,24	4,17%	31,41	4,41%	0,00%	68,00%	0,00	1,52	0,12	0,00%
Zakrzewo	0,02	2,92	0,00	0,26	12,50%	18,02	1,60%	0,00%	75,00%	0,00	1,82	0,00	0,00%
Zbietka	0,05	4,72	0,00	0,13	5,56%	35,43	7,36%	0,00%	75,41%	0,30	3,09	0,79	0,00%
Żabiczyn	0,00	2,70	0,00	0,47	23,08%	12,35	2,00%	0,00%	68,18%	0,06	0,36	0,12	13,64%
Średnia[43]	**0,05**	**4,55**	**0,43**	**0,28**	**6,63%**	**22,60**	**4,55%**	**0,80%**	**73,54%**	**0,08**	**1,47**	**0,23**	**1,51%**

Źródło: opracowanie własne

[43] Wartość wskaźnika przypadająca na jedno sołectwo w gminie

W poniższej tabeli przedstawiono obszary kryzysowe w sferze społecznej oraz pozostałych sferach w podziale na jednostki analityczne. Słowem „TAK" oznaczono występowanie negatywnej sytuacji w danej sferze w danym sołectwie, natomiast puste pola oznaczają brak sytuacji kryzysowej w danej jednostce podziału.

Tabela 23 Wskazanie degradacji w poszczególnych sferach w podziale na sołectwa

NAZWA SOŁECTWA	STAN KRYZYSOWY W SFERZE SPOŁECZNEJ[44]	STAN KRYZYSOWY W POZOSTAŁYCH SFERACH[45] (GOSPODARCZA I/LUB PRZESTRZENNO-FUNKCJONALNA I/LUB ŚRODOWISKOWA I/LUB TECHNICZNA)
Budziejewko		TAK
Budziejewo	TAK	TAK
Gołaszewo	TAK	TAK
Gorzewo	TAK	TAK
Jaroszewo Pierwsze		TAK
Jaroszewo Drugie		TAK
Jaworówko		TAK
Kłodzin		TAK
Mieścisko	TAK	TAK
Miłosławice	TAK	TAK
Mirkowice		TAK
Nieświastowice		TAK
Piastowice		TAK
Pląskowo		TAK
Podlesie Kościelne		TAK
Podlesie Wysokie		TAK
Popowo Kościelne	TAK	TAK
Sarbia		TAK
Wiela		TAK
Zakrzewo		TAK
Zbietka		TAK
Żabiczyn		TAK

Źródło: opracowanie własne

[44] Wartość „tak" przypisana w przypadku występowania 3 lub więcej negatywnych zjawisk kryzysowych.

[45] Wartość „tak" przypisana w przypadku występowania zjawisk kryzysowych min. w jednej ze wskazanych sfer

Analiza przyjętych wskaźników w podziale na sfery pozwala na identyfikację obszarów zdegradowanych na terenie gminy. Jako **obszar zdegradowany** przyjęto jednostki, które charakteryzują się **szczególną sytuacją kryzysową w sferze społecznej oraz w pozostałych sferach** (w powyższej tabeli oznaczone kolorem różowym). Na podstawie powyższych informacji jako obszar zdegradowany wyznaczono sołectwa takie jak:

- Mieścisko,
- Miłosławice,
- Popowo Kościelne,
- Gołaszewo,
- Budziejewo,
- Gorzewo.

Sołectwa te zamieszkuje 3 766 mieszkańców, co stanowi 60,45% mieszkańców gminy.

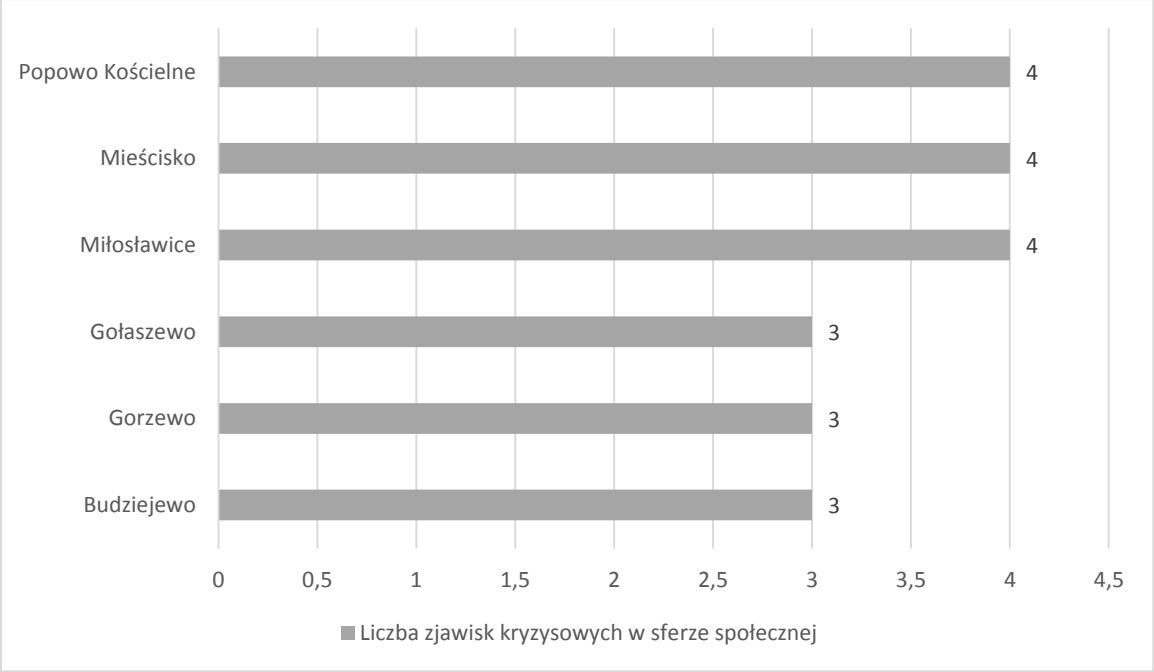
10. Wyznaczenie obszaru rewitalizacji na terenie Gminy Mieścisko

10.1. Metodologia wyznaczenia obszaru rewitalizacji

Zgodnie z *Wytycznymi w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020* i *Zasadami programowania i wsparcia rewitalizacji w ramach Wielkopolskiego Regionalnego Programu Operacyjnego na lata 2014-2020* za obszar rewitalizacji uznać można teren obejmujący całość lub część obszaru zdegradowanego, cechujący się występowaniem zjawisk negatywnych. Może być on podzielony na podobszary, które nie posiadają ze sobą wspólnych granic, jednak nie mogą obejmować terenów większych niż 20% powierzchni gminy oraz zamieszkałych przez 30% jej mieszkańców.

W związku z faktem, iż obszar zdegradowany przekracza wskaźniki ustawowe przewidziane dla obszaru rewitalizacji, obszary te zostały wyznaczone w sposób mający na celu uwzględnienie szczególnego znaczenia dla rozwoju lokalnego wybranego obszaru. W celu zapewnienia koncentracji terytorialnej obszaru rewitalizacji, wybrano te części sołectw na których realizacja działań wpłynie w sposób bardziej niż znaczny na jakość życia mieszkańców gminy. Obszar rewitalizacji na obszarze Gminy Mieścisko został wybrany **na podstawie kumulacji zjawisk negatywnych w sferze społecznej, oraz współwystępujących zjawisk kryzysowych w pozostałych sferach określonych na podstawie analizy wskaźnikowej, diagnozy społeczno-gospodarczej, przeprowadzonych konsultacji społecznych oraz wiedzy i doświadczenia osób zaangażowanych w proces powstawania dokumentu.** Na tej podstawie wyznaczono obszar rewitalizacji, który stanowią podobszary trzech największych sołectw: **Mieściska**, **Popowa Kościelnego** i **Gołaszewa**.

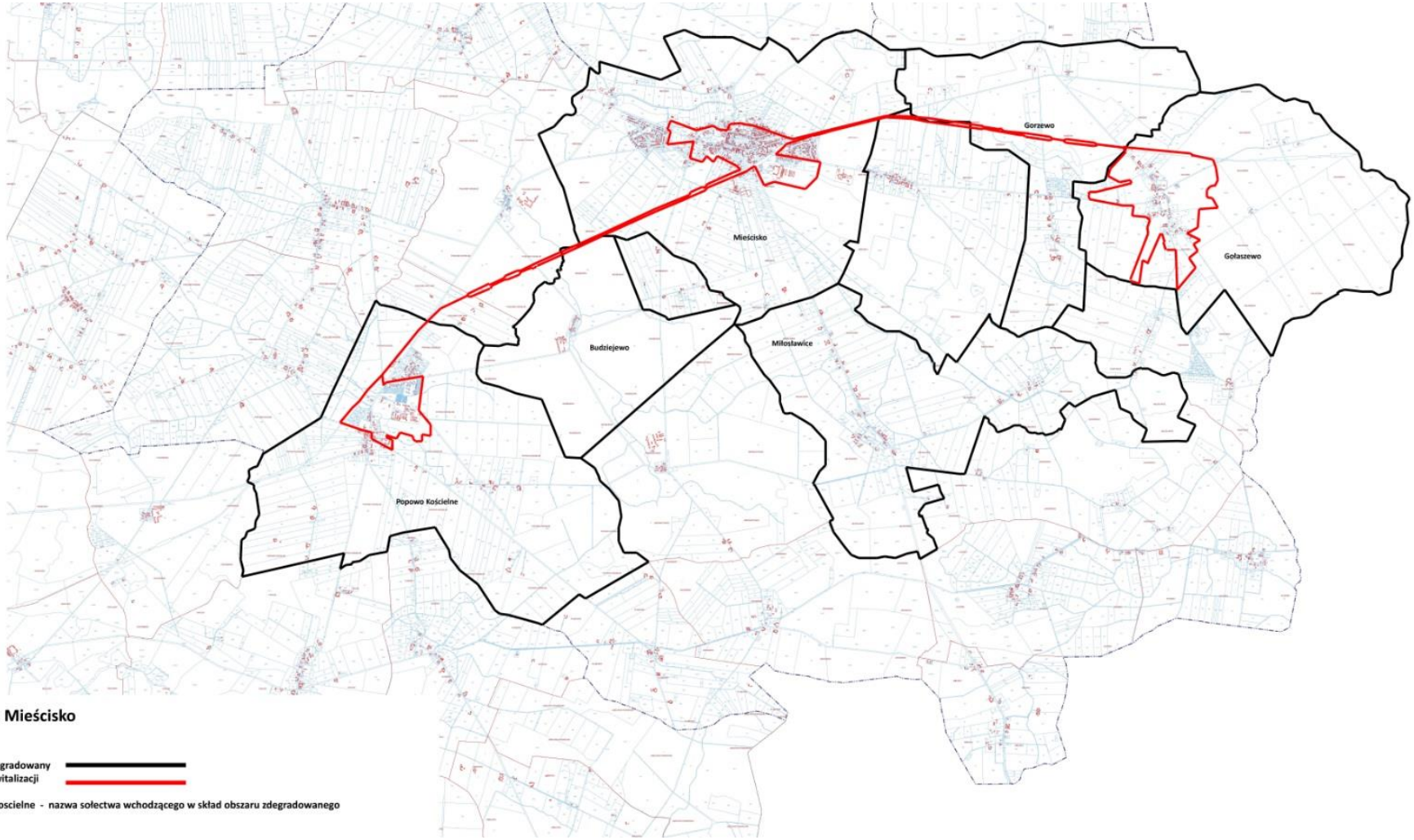
Rysunek 13 Liczba zjawisk kryzysowych w sferze społecznej sołectw

Źródło: opracowanie własne

Obszar rewitalizacji zgodnie z *Wytycznymi w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020* powinien zajmować całość lub część obszaru zdegradowanego, cechować się szczególną koncentracja zjawisk negatywnych, a także stanowić obszar na którym ze względu na szczególne znaczenie dla rozwoju lokalnego zamierza się prowadzić działania rewitalizacyjne. Realizacja działań na wybranym obszarze rewitalizacji przyczyni się do przeciwdziałania negatywnym zjawiskom zidentyfikowanym w gminie. Wybrane podobszary mają duże **znaczenie dla rozwoju gminy, znajdują się w trzech największych sołectwach gminy, zamieszkałych przez dużą liczbę ludzi,** dlatego działania na tych obszarach oddziaływać będą na niemal cały obszar gminy. Ponadto, ze względu na dominujący element gminy, jakim jest sieć kolejowa, wskazane podobszary rewitalizacji połączone są nieczynnymi torami kolejowymi.

Rysunek 14 Obszar zdegradowany i obszar rewitalizacji

Źródło: opracowanie własne

Wyodrębniony obszar rewitalizacji na terenie Gminy Mieścisko charakteryzuje się występowaniem przede wszystkim problemów społecznych, w tym: korzystanie z pomocy społecznej, bezrobocie, a także przestępczość. Oprócz tych trudności licznie występują degradacje z zakresu strefy przestrzenno-funkcjonalnej związanej z infrastrukturą techniczną, urządzeniami sanitarnymi i strukturą mieszkalno-techniczną.

Łącznie obszar rewitalizacji zajmuje 287,51 ha, co stanowi 2,2% powierzchni Gminy, a zamieszkuje go 1 838 mieszkańców, co stanowi 29,99% mieszkańców całej gminy[46].

10.2. Charakterystyka obszaru rewitalizacji

10.2.1. Podobszar I

Uzasadnienie wyboru podobszaru:

Wybór wskazanego podobszaru rewitalizacji w obrębie sołectwa Mieścisko podyktowany był przede wszystkim kumulacją negatywnych zjawisk kryzysowych w sferze społecznej a także współwystępujących zjawisk w pozostałych sferach. Sytuacja kryzysowa podobszaru obrazowana jest stosunkowo wysoką wartością wskaźników odnoszących się do poziomu ubóstwa, bezrobocia, przestępczości, aktywności gospodarczej, stanu infrastruktury technicznej, kwestii przestrzennych i środowiskowych. Wartości wskaźników dla sołectwa w obrębie którego wyznaczony został podobszar rewitalizacji przewyższa w większości stan odnotowany na terenie gminy. Ze względu na wymogi określone w wytycznych całość sołectwa nie mogła zostać ujęta jak obszar rewitalizacji. Wówczas wartości procentowe liczby mieszkańców zamieszkujących obszar rewitalizacji byłyby wyższe niż 30%. Podobszar rewitalizacji sołectwa Mieścisko zlokalizowany został wokół najważniejszych dla rozwoju lokalnego miejsc. Na podobszarze rewitalizacji znajduje się siedziba władz samorządowych - Urząd Gminy Mieścisko (Plac Powstańców Wielkopolskich 13), w którym mieszkańcy załatwiają rozmaite sprawy (m.in. wydanie aktu urodzenia, zgonu, małżeństwa, rejestrowanie działalności gospodarczej, otrzymanie mieszkania

[46] Liczba mieszkańców w gminie w roku 2015 zameldowanych na pobyt stały i czasowy wynosi 6 129 (stan na 31.12.2015r.)

komunalnego), tam też mogą spotkać się z Wójtem w celu przedłożenia uwag lub propozycji działania.

Podobszar rewitalizacji jest także centrum kulturalnym gminy. Na jego terenie znajdują się najważniejsze ośrodki kulturalne – Dom Kultury i Gminna Biblioteka Publiczna. Dom Kultury swoją działalność prowadzi w zakresie rozpoznawania, pobudzania i zaspokajania podstawowych potrzeb oraz zainteresowań kulturalnych mieszkańców, tworzenia warunków do rozwoju aktywności kulturalnej i społecznej, prezentacji i promocji amatorskiego ruchu artystycznego. Podobszar Mieściska jest centrum oświatowym i opiekuńczo-wychowawczym – na jego terenie znajdują się dwa budynki Gimnazjum (ul. Wągrowiecka 19), Szkoła Podstawowa im. Stefana Czarnieckiego w Mieścisku (ul. Wągrowiecka 28) oraz Przedszkole „Leśne Ludki"(ul. Kościuszki 9). Placówki oświatowe oraz opiekuńczo-wychowawcze współpracują także z lokalnymi instytucjami kultury. Dużym wyzwaniem jest jednak komunikacja wewnątrz gminy. Istnieje Dworzec PKS przy ul. Kolejowej 3, jednakże nie spełnia on wymagań mieszkańców.

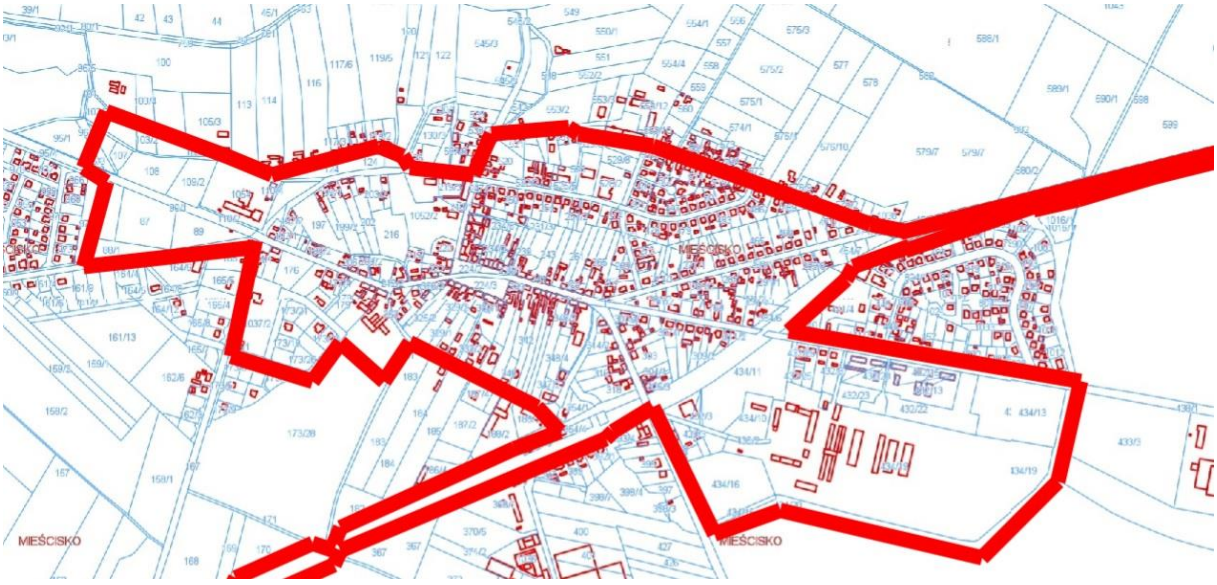
Na rewitalizowanym obszarze znajduje się także Ośrodek Zdrowia Mieścisko, które zajmuje się ratowaniem życia mieszkańców oraz dbaniem o zaspokojenie podstawowych potrzeb. Obecny budynek nie zaspokaja już potrzeb mieszkańców, co potwierdzają wyniki partycypacji społecznej (interesariusze programu wskazali na ograniczone zasoby kadrowe i czasowe przychodni lekarzy rodzinnych). Ze względu na to istnieje konieczność organizacji kolejnej placówki świadczącej usługi medyczne. Ze względu na strategiczne położenie podobszaru I na tle gminy jako lokalizacje proponuje się właśnie sołectwo Mieścisko. O bezpieczeństwo mieszkańców dbają pracownicy Policji, Zespołu Dzielnicowych (ul. Janowiecka 2). Z uwagi na niewystarczające zaplecze techniczne dla pracowników służb bezpieczeństwa, konieczne jest zorganizowanie pomieszczenia, odpowiedniego dla działań Policji.

Wyniki przeprowadzonych działań z zakresu partycypacji społecznej wskazują na możliwość pogorszenia trudnej sytuacji demograficznej omawianej części sołectwa Mieścisko. Wnioski płynące z przeprowadzonych badań wskazują na możliwość odpływu z miejscowości części mieszkańców, głównie ze względu na chęć znalezienia w większych ośrodkach miejskich lepiej płatnej pracy.

Charakterystyka podobszaru:

Podobszar I zlokalizowany jest na terenie Sołectwa Mieścisko. Zajmuje on 84,9 ha powierzchni tej jednostki pomocniczej, co stanowi 0,63% terytorium całej Gminy. Na wyznaczonym terenie mieszka 1209 osób.

Rysunek 15 Podobszar rewitalizacji – Mieścisko

Źródło: opracowanie własne

Podobszar I, na tle pozostałych terenów Gminy, wyróżnia się przede wszystkim najwyższą kumulacją zjawisk kryzysowych w zakresie sfery społecznej. Głównym problemem dotykającym mieszkańców jest bezrobocie. Osoby zmagające się z brakiem pracy, to najczęściej te, które:

- nie posiadają doświadczenia zawodowego i/lub kwalifikacji zawodowych,
- są przed 30 rokiem życia lub powyżej 50 roku życia,
- są bez pracy od ukończenia szkoły w okresie do 12 miesięcy
- wychowują dzieci w wieku do 6 lat,
- pozostają przez dłuższy czas bez zatrudnienia,
- nie podjęły zatrudnienia po urodzeniu dziecka (dot. kobiet).

Bez wsparcia zewnętrznego mieszkańców nie stać na podejmowanie nauki czy branie udziału w kursach doszkalających. Problemem jest również słabo wykształcone społeczeństwo - szczególnie problem dotyczy młodzieży, brak perspektyw edukacyjnych, brak miejsc wspólnego spędzania czasu wolnego - szczególnie dzieci, młodzieży i seniorów.

Wśród mieszkańców Podobszaru I – Mieścisko, występuje najliczniejsza grupa osób, która wychowuje samotnie dzieci, a także grupa korzystająca z pomocy społecznej z wyniku ubóstwa, bezradności w kwestiach opiekuńczo-wychowawczych, nadużywania alkoholu, niepełnosprawności.

W aspekcie negatywnych zjawisk społecznych, analizowany teren charakteryzuje się występowaniem największej liczby przestępstw głównie dotyczące kradzieży. Co więcej, częstymi wykroczeniami są także akty przemocy domowej.

Podłożem destrukcyjnego zachowania mieszkańców Podobszaru I niewątpliwie jest słabo rozwinięta działalność organizacji pozarządowych, co potwierdza przeprowadzona w niniejszym dokumencie diagnoza obszaru Gminy Mieścisko. Działanie większej liczby różnego rodzaju instytucji (stowarzyszenia, kluby itp.) dałyby szansę lokalnej ludności prowadzenia aktywniejszego życia publicznego.

Drugim problemem bierności tych osób jest stosunkowo mała liczba miejsc charakteryzujących się odpowiednio zagospodarowaną przestrzenią (wypoczynkową i/ lub rekreacyjno-sportową), gdzie organizowane mogły być spotkania integracyjne, jak np. festyny, zawody sportowe, zajęcia rekreacyjne itp.

Na zdegradowanie Podobszaru I wpływa także stan jakości infrastruktury techniczno-sanitarnej. Do dzisiaj niektóre mieszkania na terenie Mieściska nie mają podłączenia do wodociągu i nie są wyposażone w toalety. Ponadto, zaniedbana jest także sfera środowiskowa stale zubożana przez niszczącą działalność ludzi. Między innymi środowisko naturalne (a zwłaszcza powietrze) zanieczyszczane jest przez materiały zawierające azbest, który wpływa negatywnie również na stan zdrowia mieszkańców[47]. Powodem złego stanu środowiska, może być także znikomy udział obszarów zieleni w obrębie Mieściska. Tereny zieleni stanowią bowiem bardzo ważny element w środowisku otaczającym człowieka. Pełnią one funkcje zarówno estetyczne, rekreacyjne, jak i zdrowotne lub osłonowe[48].

[47] Azbest ma działanie chorobotwórcze poprzez wdychanie jego włókien zawieszonych w powietrzu. Związek ten, może być także obecny w wodzie, napojach i pokarmach, skąd przenika do organizmu człowieka (http://www.polskabezazbestu.pl/szkodliwo.html – dostęp dnia 31.01.2017 r.)

[48] http://www.gdos.gov.pl/wyjasnienie-definicji-tereny-zieleni-i-zadrzewienia [z dnia 31.01. 2017 r.]

10.2.2. Podobszar II

Uzasadnienie wyboru podobszaru:

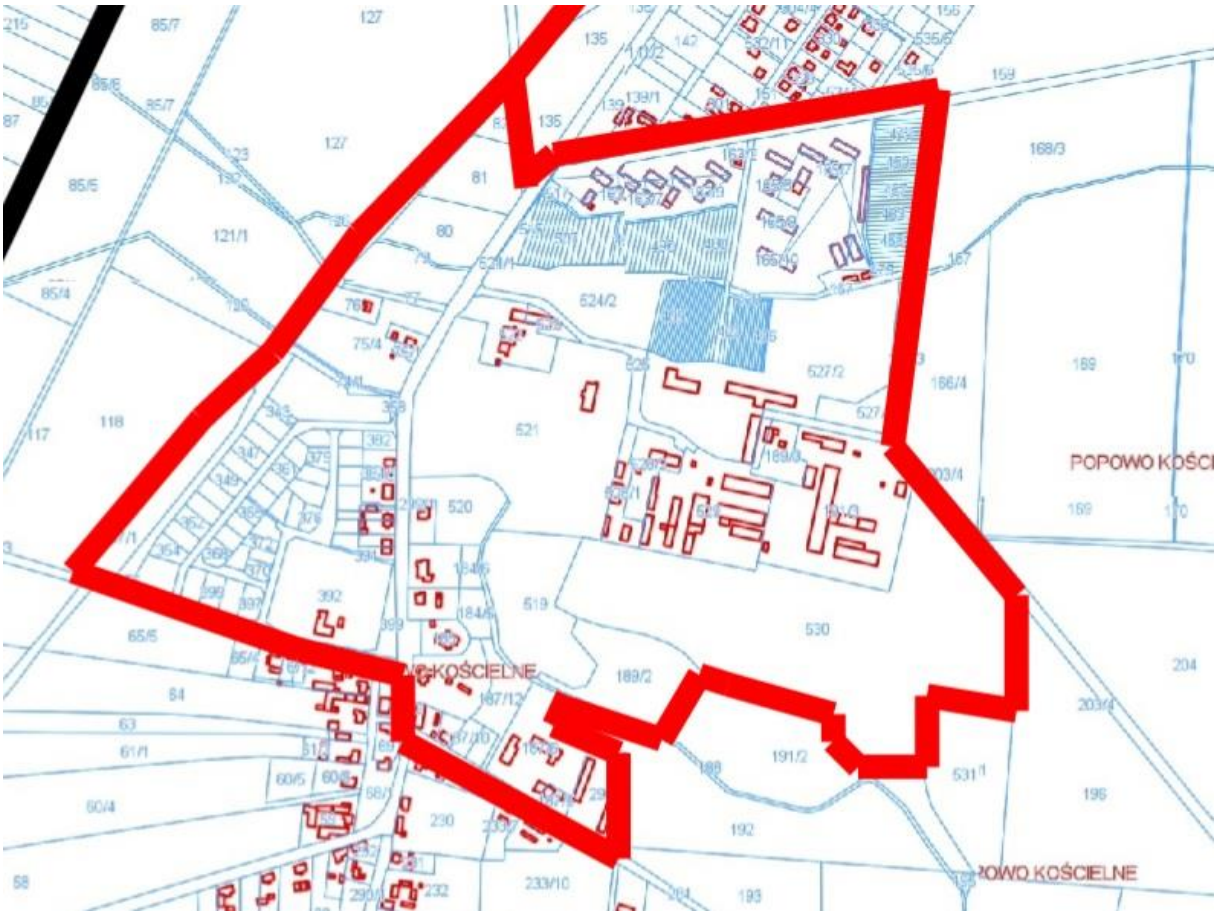
Wybór wskazanego podobszaru rewitalizacji w obrębie sołectwa Popowo Kościelne podyktowany był przede wszystkim występowaniem w jego granicach zjawisk kryzysowych w sferze społecznej, a także zjawisk współwystępujących w pozostałych sferach. Sytuacja kryzysowa podobszaru obrazowana jest stosunkowo wysoką wartością wskaźników odnoszących się do poziomu ubóstwa, bezrobocia, kwestii przestrzennych i środowiskowych. Wartości wskaźników dla sołectwa w obrębie którego wyznaczony został podobszar rewitalizacji przewyższa w większości stan odnotowany na terenie gminy. Ze względu na wymogi określone w wytycznych całość sołectwa nie mogła zostać ujęta jak obszar rewitalizacji. Wówczas wartości procentowe liczby mieszkańców zamieszkujących obszar rewitalizacji byłyby wyższe niż 30 %. Podobszar rewitalizacji sołectwa Popowo Kościelne zlokalizowany został wokół najważniejszych dla rozwoju lokalnego miejsc. Na obszarze rewitalizacji zlokalizowane są Dom Kultury oraz Publiczna Szkoła Podstawowa im. Kazimiery Augustynowicz. Są to instytucje wokół których zorganizowane jest życie kulturalne mieszkańców obszaru rewitalizacji. Niepodważalnych walorem tego podobszaru jest czyste otoczenie i zasoby środowiska naturalnego. Na terenie podobszaru rewitalizacji zlokalizowane są dwa Pomniki Przyrody, znajdujące się na cmentarzu przy kościele w Popowie Kościelnym. W centrum miejscowości znajduje się wymagający prac modernizacyjnych kompleks sportowy, jednakże jednocześnie stanowiący sportowe centrum miejscowości.

Wyniki przeprowadzonych działań z zakresu partycypacji społecznej wskazują na możliwość pogorszenia trudnej sytuacji omawianej części sołectwa Popowo Kościelne ze względu na możliwość odpływu z miejscowości części mieszkańców, głównie ze względu na chęć znalezienia w większych ośrodkach miejskich lepiej płatnej pracy. Wnioski płynące z przeprowadzonych badań wskazują również nieodpowiednio zagospodarowaną strukturę przestrzenno-funkcjonalną wskazanego podobszaru (brak ścieżek rowerowych, problemy komunikacyjne z centrum gminy – Mieściska).

Charakterystyka podobszaru:

Przeprowadzona diagnoza umożliwiła zidentyfikować kolejny teren w Gminie Mieścisko, który na jej tle wyróżnia się występowaniem wielu zjawisk kryzysowych. Terenem tym jest Podobszar II – Popowo Kościelne, zajmujący 63,71ha (tj. 0,47% powierzchni całej Gminy) i zamieszkany przez 436 mieszkańców.

Rysunek 16 Podobszar rewitalizacji – Popowo Kościelne

Źródło: opracowanie własne

Podobszar II, w obrębie sołectwa Popowo Kościelne leży na wysoczyźnie gnieźnieńskiej, na lewym brzegu rzeki Wełny będącej dopływem Warty[49]. Podobszar zlokalizowany jest wzdłuż ważniejszych ciągów komunikacyjnych gminy. Położony jest w odległości 7 km od Mieściska – siedziby Gminy, 17 km od Wągrowca - siedziby Powiatu i 55 km od Poznania.

[49] Plan odnowy miejscowości Popowo Kościelne, 2005

Na degradację Podobszaru II największy wpływ ma czynnik społeczny. Lokalna ludność charakteryzuje się ogólną niezaradnością życiową. Analiza wskaźnikowa wykazała, iż duża liczba osób mieszkających na niniejszym podobszarze, wspierana jest przez niniejszą Ośrodek Pomocy Społecznej działającą w systemie pomocy społecznej. Świadczenia udzielane są osobom z Podobszaru II najczęściej z powodu ubóstwa, nieradzenia sobie w opiece i wychowaniu dzieci, a także w kontekście alkoholizmu i niepełnosprawności.

Podobnie jak w Podobszarze I, tak i w Podobszarze II – Popowo Kościelne mieszkają osoby bezrobotne. Przyczynami nie podejmowania przez nich pracy są różne, w tym:

- brak doświadczenia zawodowego i/lub brak kwalifikacji zawodowych,
- wiek (głównie osoby będące przed 30 rokiem życia i/ lub powyżej 50 roku życia),
- okres do 12 miesięcy od ukończenia szkoły,
- wychowywanie dzieci w wieku do 6 lat,
- długotrwałe bezrobocie,
- niepodjęcie zatrudnienia przez kobiety po urodzeniu dziecka.

Podobnie jak na Podobszarze I, bez wsparcia zewnętrznego mieszkańców nie stać na podejmowanie nauki czy branie udziału w kursach doszkalających. Problemem jest również słabo wykształcone społeczeństwo - szczególnie problem dotyczy młodzieży, brak perspektyw edukacyjnych, brak miejsc wspólnego spędzania czasu wolnego - szczególnie dzieci, młodzieży i seniorów.

Kolejnym motywem załamania sfery społecznej na analizowanym terenie, niewątpliwie jest brak działalności organizacji zrzeszających mieszkańców Popowa Kościelnego. Niewystępowanie instytucji kultury i/ lub sportowo-rekreacyjnych, sprawia iż osoby popadają w niechęć do indywidualnej aktywności, a co więcej do współuczestniczenia w życiu publicznym. Miejscowość mimo występowania cennych zabytków i atrakcyjnego otoczenia przyrodniczego, charakteryzuje się również niewykorzystanym potencjałem turystycznym.

Oprócz nieistnienia organizacji aktywujących lokalną ludność, mieszkańcy niniejszego sołectwa mają też utrudniony dostęp do podstawowej opieki zdrowotnej. Najbliższa placówka służby zdrowia i apteka zlokalizowana jest w Mieścisku.

Nieodpowiednie wyposażenie struktury technicznej, to następny powód degradujący przestrzeń Popowa Kościelnego. Duża liczba mieszkań w tym sołectwie bowiem nadal nie posiada łazienki i WC oraz podłączenia do kanalizacji. Brak sprawnie funkcjonującej sieci sanitarnej niekorzystnie oddziałuje na środowisko naturalne.

Na zanieczyszczenie przyrody (głównie atmosfery) mają również zalegające na terenie Podobszaru II znaczne ilości wyrobów azbestowych oraz brak zastosowania odnawialnych źródeł energii (OZE).

Co więcej, terytorium Popowa Kościelnego, jak i całej Gminy Mieścisko charakteryzuje się bardzo małym stopniem zalesienia i zakrzewienia.

10.2.3. Podobszar III

Uzasadnienie wyboru podobszaru:

Wybór wskazanego podobszaru rewitalizacji w obrębie sołectwa Gołaszewo podyktowany był przede wszystkim kumulacją negatywnych zjawisk kryzysowych w sferze społecznej, a także współwystępujących zjawisk w pozostałych sferach. Sytuacja kryzysowa podobszaru obrazowana jest stosunkowo wysoką wartością wskaźników odnoszących się do poziomu ubóstwa, bezrobocia, aktywności gospodarczej, stanu infrastruktury technicznej, kwestii przestrzennych i środowiskowych. Wartości wskaźników dla sołectwa w obrębie którego wyznaczony został podobszar rewitalizacji przewyższa w większości stan odnotowany na terenie gminy. Obecny stan przestrzeni sprzyja jedynie dalszej degradacji społecznej mieszkańców i zniechęca do samodzielnych prób pojedynczych osób zmiany tego stanu. Niekorzystna sytuacja na rynku pracy, nasilanie problemów społecznych powoduje, że w obszarze coraz większa liczba osób nie radzi sobie we własnym zakresie z zaspokajaniem podstawowych potrzeb bytowych oraz rozwiązywaniem codziennych problemów. Stąd też mieszkańcy obszaru często są klientami Ośrodka Pomocy Społecznej. Sprawy związane z bezradnością w sprawach opiekuńczo–wychowawczych, są najczęściej konsekwencją innych problemów rodziny – uzależnień, niepełnosprawności, bezrobocia.

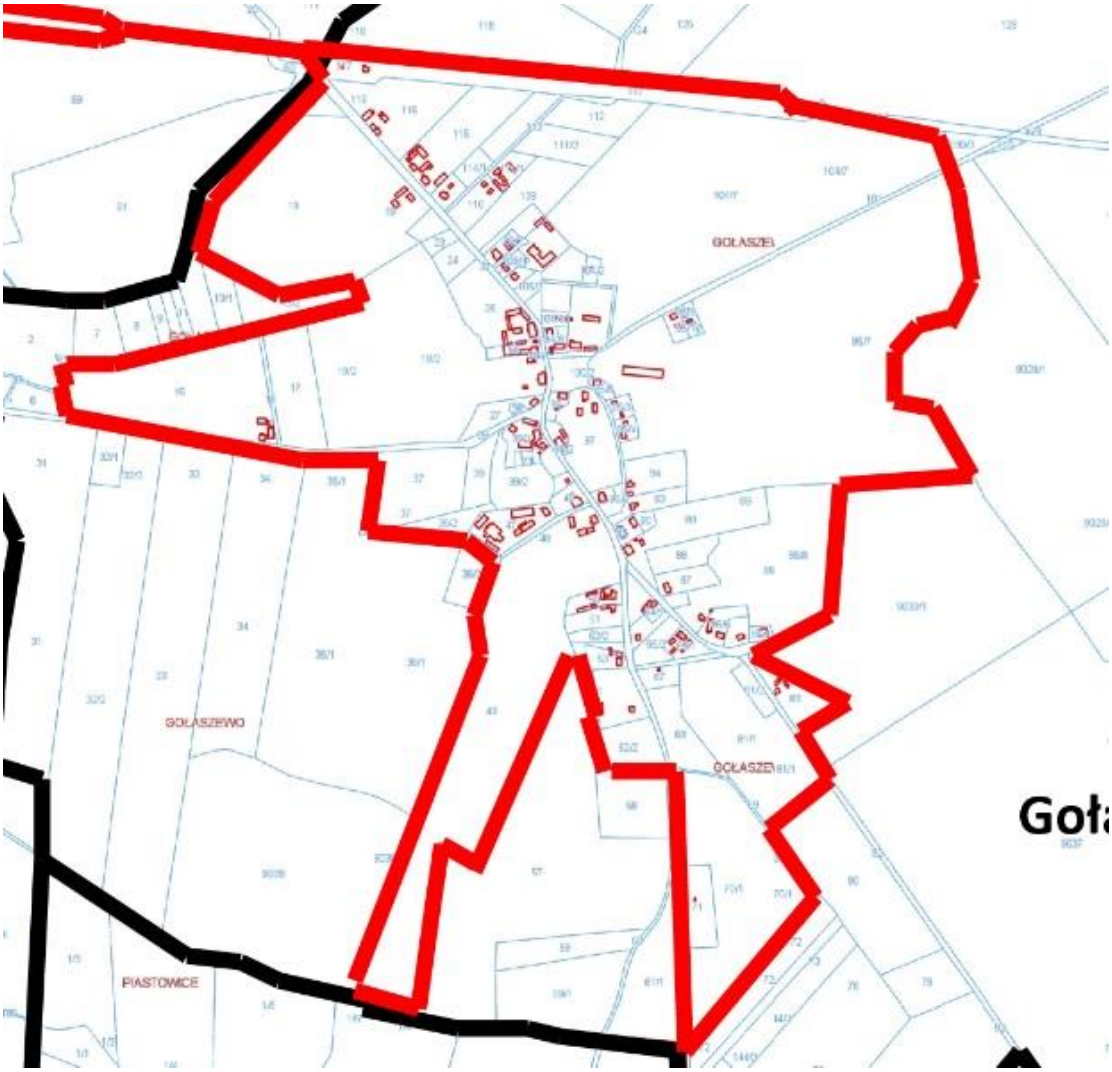
Gołaszewo jest trzecim co do wielkości sołectwem gminy. Znajduje się tu placówki pocztowe oraz Parafia św. Stanisława Biskupa.

Zgodnie z opinia mieszkańców na terenie podobszaru brakuje miejsca gdzie integrować mogłaby się lokalna społeczność (świetlica wiejska została zamknięta, a budynek poddany rozbiórce zgodnie z decyzją PINB). Podobszar ten charakteryzuje się zatem złym stanem technicznym budynków, zagrażającym bezpieczeństwu jego użytkowników (sołectwo Gołaszewo charakteryzuje udział aż 77,55% budynków wybudowanych przed 1970 rokiem w ogólnej liczbie budynków w sołectwie). Badani nie czują się związani ze sobą głównie z powodu dużej rotacji mieszkańców. Zauważyli, że mało jest działań o charakterze integracyjnym, które pozwoliłyby na pogłębienie relacji i lepsze poznanie się. Wskazali na dużą potrzebę organizacji zajęć sportowych, ferii letnich i zimowych, spotkań aktywizujących dla seniorów a także pikników i festynów.

Charakterystyka podobszaru:

Trzecią przestrzenią, która wymaga ożywienia jest Podobszar III. Jednak, w odróżnieniu od dwóch poprzednich podobszarów, obejmuje niemal całą powierzchnię jednostki pomocniczej Gminy Mieścisko, jaką jest Sołectwo Gołaszewo (138,9 ha, tj. 1,03% powierzchni gminy). Stąd też dane wskaźnikowe dla tego podobszaru są tożsame ze wskazaniami dla całego sołectwa.

Rysunek 17 Podobszar rewitalizacji – Gołaszewo

Źródło: opracowanie własne

Obszar pełni funkcję mieszkalną oraz rolniczą. Charakteryzuje się zabudową wiejską zawierającą głównie funkcje mieszkaniowe oraz gospodarcze (hodowla zwierząt gospodarskich, miejsca składowania sprzętu i zbiorów rolnych).

Społeczność analizowanego terenu liczy 193 mieszkańców. Wśród nich są także osoby, które są pod opieką pomocy społecznej. Korzystają oni ze wsparcia głównie ze względu na życie w ubóstwie oraz swoją niepełnosprawność. Z kolei, zjawisko bezrobocia szczególnie dotknął osoby, które:

- nie posiadają doświadczenia zawodowego,
- są przed 30 rokiem życia,

- w okresie do 12 miesięcy od ukończenia szkoły nie powzięły pracy,
- wychowują dzieci w wieku do 6 lat,
- po urodzeniu dzieci (kobiety) nie podjęły zatrudnienia

Podobszar III jest terenem, gdzie nie funkcjonują jednostki samorządowe ani pozarządowe. Brak jest placówki wychowawczo-edukacyjnej, służby zdrowia, organizacji prowadzących działalność kulturalną, sportowo-rekreacyjną i in. Jedynym miejscem integracji ludności była świetlica wiejska, która jednak ze względu na zły stan techniczny decyzją Inspektora Nadzoru Budowlanego została zamknięta.

Bierność lokalnej ludności ma swoje odzwierciedlenie również w sferze gospodarczej. Przeprowadzona diagnoza wykazała, że na terenie omawianej jednostki pomocniczej Gminy Mieścisko, jest bardzo słabo rozwinięta działalność gospodarcza.

W dodatku, teren Gołaszewa nie posiada uzbrojenia w urządzenia sieci kanalizacyjnej i ciepłowniczej. Efektem braku niniejszych systemów infrastruktury technicznej jest większe zanieczyszczenie środowiska naturalnego. Brak kanalizacji powoduje dostawanie się zanieczyszczeń bytowo-sanitarnych przede wszystkim do wód powierzchniowych i podziemnych, natomiast brak sieci ciepłowniczej oznacza, iż gospodarstwa domowe ogrzewane są dzięki indywidualnym źródłom ciepła (np. kotłownie), niestety często paliwem grzewczym są śmieci, czego efektem jest emisja zanieczyszczeń do atmosfery.

Innymi czynnikami degradującymi przyrodę jest niewielka liczba budynków korzystających z Odnawialnych Źródeł Energii (2 budynki). Na stan środowiska naturalnego, a także zdrowia i życia mieszkańców wpływ ma duża masa materiałów zawierających azbest pokrywająca zabudowę techniczną podobszaru rewitalizacji. Związek ten negatywnie wpływa na zdrowie ludzi. Między innymi z tego względu, został narzucony władzom samorządowym obowiązek usunięcia wszystkich wyrobów azbestowych do 2032 roku. Znikomy udział obszarów przyrodniczych (w tym prawnie chronionych), to kolejny czynnik złej sytuacji w Podobszarze III. Wszystkie te negatywne zjawiska przestrzenno-przyrodnicze potwierdza dokonana diagnoza sfery środowiskowej.

11. Wizja stanu obszaru po przeprowadzeniu rewitalizacji

Na podstawie przeprowadzonej delimitacji służącej wyznaczeniu obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji, zdiagnozowanych problemów i potencjałów, a także z uwzględnieniem głosów mieszkańców stworzony został planowany efekt rewitalizacji. Określa on w sposób wyczerpujący wizerunek obszaru rewitalizacji po przeprowadzeniu na nim zaplanowanych działań. Przewiduje się, że będzie charakteryzował się on **zadbaną i uporządkowaną przestrzenią publiczną** atrakcyjną zarówno dla mieszkańców jak i dla turystów, dzięki dobrze zaprojektowanym projektom mających na celu eliminację zjawisk kryzysowych w sferze społecznej, podwyższy się standard życia, zmniejszy się poziom ubóstwa, bezrobocia i przestępczości. Mając na celu kompleksowe ujęcie rewitalizacji interwencją objęte zostaną również pozostałe sfery, takie jak gospodarcza, techniczna, przestrzenno-funkcjonalna i środowiskowa.

	obszarem na którym **przeciwdziała się problemowi wykluczenia społecznego**, likwidując jego przyczyny,
Mieścisko, Popowo Kościelne i Gołaszewo po zakończeniu procesu rewitalizacji:	miejscem, charakteryzującym się **uporządkowaną przestrzenią publiczną**, atrakcyjnym dla mieszkańćow i turystów,
	będą obszarem o dobrych **dla rodzin** warunkach rozwojowych,
	miejscem, na kórym zmniejszeniu ulegnie poziom bezrobocia, **wsparciem** zostaną objete **osoby uzależnione, ubogie, niepełnosprawne,**
	charakteryzować się będzie **zintegrowaną spoecznością lokalną**, która będzie pielęgnowała **wspólne wartości** i realizowała działania na **rzecz rozwoju prospołecznego**,
	na terenie których, poprzez stworzenie **nowych warunków** infrastrukturalnych i przestrzennych **dla rozwoju działalności gospodarczej**, **ożywieniu** ulegnie **lokalna gospodarka -** dzięki czemu powstaną **nowe miejsca pracy**,
	miejscem charakteryzującym się dobrze rozwiniętą infrastrukturą techniczną,
	obszarem, na terenie którego **wzrośnie poczucie bezpieczeństwa** zarówno w wymiarze **społecznym** (spadek przestępczości), jak i w **pozostałych sferach** (zabezpieczenie budowli wymagających modernizacji, likwidacja barier architektoniczych).

12. Cele rewitalizacji i kierunki działań

W ramach przeprowadzenia procesu ożywienia obszarów wyznaczonych w procesie diagnozy, zaproponowano cele rewitalizacji w zakresie pięciu sfer obejmujące kwestie społeczne, gospodarcze, przestrzenno-funkcjonalne, techniczne i środowiskowe.

Cele rewitalizacji, przedstawione poniższej tabeli, określone zostały przede wszystkim na podstawie przeprowadzonej w ramach Programu Rewitalizacji diagnozy społeczno-gospodarczej. Wytyczone założenia wyrażają zamierzony w wizji stan docelowy odnoszący się do obszarów rewitalizacji. Niemniej jednak, spełnienie wytycznych w niniejszym dokumencie wpłynie pozytywnie na cały teren Gminy Mieścisko.

Do poszczególnych celów rewitalizacji dodatkowo wyznaczono kierunki działań. W wyniku ich realizacji mają zostać wyeliminowane bądź ograniczone występujące na Podobszarze I, II i III zjawiska kryzysowe.

Tabela 24. Cele rewitalizacji i kierunki działań zaproponowane w ramach Programu Rewitalizacji

	Cele rewitalizacji	Kierunki działań			
SFERA SPOŁECZNA	**1. Wspieranie aktywności lokalnej społeczności do indywidualnego działania i współuczestniczenia w życiu publicznym**	1.1. Pozyskanie środków finansowych na powstanie organizacji samorządowych (placówki wychowawczo-edukacyjne, biblioteki itp.) i pozarządowych (stowarzyszenia, kluby sportowe, koła zainteresowań).	1.2. Organizowanie zajęć, szkoleń i warsztatów dla osób dorosłych zwiększające ich wiedzę i doświadczenie, dzięki czemu zwiększą swoją szansę na podjęcie pracy.	1.3. Podniesienie poczucia bezpieczeństwa na obszarze rewitalizacji.	1.4. Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu.
SFERA GOSPODARCZA	**2. Wspieranie przedsiębiorczości mieszkańców obszaru rewitalizacji.**	2.1. Stworzenie atrakcyjnej oferty inwestycyjnej oraz wspieranie prowadzenia działalności gospodarczej.	2.2. Tworzenie nowych miejsc pracy, poprzez zakładanie samorządowych lub prywatnych instytucji.		

SFERA PRZESTRZENNO-FUNKCJONALNA	**3. Zaaranżowanie przyjaznej mieszkańcom przestrzeni publicznej.**	3.1. Uporządkowanie zdegradowanych terenów przestrzeni publicznej.	3.2. Tworzenie miejsc do wypoczynku oraz uprawiani sportu i rekreacji.	3.3. Poprawa dostępności do podstawowych usług społecznych (placówki służby zdrowia, apteki, szkoły itp.).
SFERA TECHNICZNA	**4. Poprawa funkcjonalności zabudowy technicznej.**	4.1. Przystosowanie obiektów służących integracji społecznej.	4.2. Modernizacja budowli zagrażających bezpieczeństwu mieszkańców.	4.3. Likwidowanie barier architektonicznych, które uniemożliwiają lub utrudniają poruszanie się osobom starszym lub/ i niepełnosprawnym.
SFERA ŚRODOWISKOWA	**5. Eliminacja czynników wpływających na degradację środowiska**	5.1. Usuwanie materiałów zawierających azbest w celu uniknięcia zwiększenia zachorowalności (w szczególności na choroby układu oddechowego).	5.2. Zabezpieczenie zbiorników sanitarnych w indywidualnych gospodarstwach przed wyciekaniem ścieków do wód powierzchniowych.	5.3. Zagospodarowanie zielenią wolnych przestrzeni między zabudowaniami oraz uporządkowanie już istniejących terenów zieleni.

Źródło: Opracowanie własne

13. Przedsięwzięcia rewitalizacyjne

13.1. Lista podstawowych przedsięwzięć rewitalizacyjnych

Lista podstawowych przedsięwzięć rewitalizacyjnych została sformułowana w odpowiedzi na zdiagnozowane problemy w obszarze rewitalizacji oraz zgłoszone fiszki projektowe realizujące cele programu rewitalizacji. Ich realizacja jest niezbędna w celu osiągnięcia założeń programu.

1. **Adaptacja budynku po byłym Posterunku Policji na Ośrodek Pomocy Społecznej oraz Zespół Dzielnicowych**

Lokalizacja: Mieścisko, ul. Janowiecka 2, działka nr 280/1

Podmioty realizujące: Gmina Mieścisko

Opis stanu istniejącego: Budynek po byłym Posterunku Policji wymaga kompleksowej termomodernizacji. Wynika to ze złego stanu technicznego budynku, stolarki okiennej i drzwiowej oraz braku ocieplenia budynku.

Zakres realizowanych działań: Modernizacja instalacji centralnego ogrzewania oraz systemu przygotowania ciepłej wody użytkowej, ocieplenia ścian zewnętrznych oraz dachu, modernizacja systemu oświetlenia, wymiana stolarki okiennej i drzwiowej, prace wykończeniowe, prace z zakresu zagospodarowania terenu bezpośrednio w otoczeniu budynku, w tym wykonanie parkingu.

Dodatkowo, w ramach przedsięwzięcia planuje się wyposażenie pomieszczeń oraz ich pełną adaptację na działalność Ośrodka Pomocy Społecznej. Projekt przyczyni się również do wzrostu bezpieczeństwa w Gminie Mieścisko, ponieważ w modernizowanym budynku planuje się zaadaptowanie pomieszczenia dla Zespołu Dzielnicowych.

Szacowana wartość przedsięwzięcia: 850 000,00 zł

Źródło finansowania: WRPO 2014+, budżet gminy

Planowany termin realizacji: 2018 - 2022

Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich mierzenia: Realizacja przedsięwzięcia przyczyni się do zmniejszenia strat ciepła obiektu, ograniczenia emisji zanieczyszczeń do atmosfery oraz zmniejszenia kosztów użytkowania budynków użyteczności publicznej. Modernizowany budynek zostanie zaadaptowany na siedzibę Ośrodka Pomocy Społecznej oraz pomieszczenie Zespołu Dzielnicowych.

Wskaźniki produktu i rezultatu wraz ze sposobem ich mierzenia oraz źródłem danych zostały przedstawione w rozdziale 18. Wskaźniki realizacji.

Powiązanie z celami programu:

Realizacja przedsięwzięcia umożliwi obecnemu budynkowi pełnienie funkcji społecznych, w tym nakierowanych na problem ubóstwa, bezrobocia, wyłączenia społecznego i przestępczości.

Przedmiotowy projekt dotyczy adaptacji zdegradowanej zabudowy technicznej na działalność Ośrodka Pomocy Społecznej. Poza działaniami infrastrukturalnymi realizacja działania przyczyni się stworzenia miejsca, w którym pracownicy Ośrodka Pomocy Społecznej będą mogli realizować zadania wynikające ze statutu. W placówce działać będą pracownicy socjalni, dzięki czemu możliwe będzie dotarcie z pomocą społeczną do wszystkich osób, a zwłaszcza do tych, które ze względu na poczucie wstydu, nie zgłaszają się do odpowiednich instytucji działających w zakresie wsparcia społecznego. Umiejscowienie w obiekcie Zespołu Dzielnicowych wpłynie również pozytywnie na poprawę bezpieczeństwa w gminie.

Zaplanowane prace z zakresu zagospodarowania terenu zwiększą dostępność do obiektu – zaplanowano utworzenie parkingu z wyznaczonymi wejściami dla osób niepełnosprawnych.

Podstawowe kierunki działań odpowiadające realizacji projektu:

- 1.2 Organizowanie zajęć, szkoleń i warsztatów dla osób dorosłych zwiększające ich wiedzę i doświadczenie, dzięki czemu zwiększą swoją szansę na podjęcie pracy,
- 1.3 Podniesienie poczucia bezpieczeństwa na obszarze rewitalizacji,
- 1.4 Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu,
- 3.3 Poprawa dostępności do podstawowych usług społecznych (placówki służby zdrowia, apteki, szkoły itp.).

Uzupełniające kierunki działań odpowiadające realizacji projektu:

- 2.1 Stworzenie atrakcyjnej oferty inwestycyjnej oraz wspieranie prowadzenia działalności gospodarczej,
- 3.1 Uporządkowanie zdegradowanych terenów przestrzeni publicznej,
- 4.3 Likwidowanie barier architektonicznych, które uniemożliwiają lub utrudniają poruszanie się osobom starszym lub / i niepełnosprawnym.

2. Rewitalizacja stadionu sportowego w Mieścisku

Lokalizacja: Mieścisko

Podmioty realizujące: Gmina Mieścisko

Opis stanu istniejącego: Większa część obiektów istniejącego stadionu przeznaczone są w całości do rozbiórki. Rozbiórce przede wszystkim podlega nawierzchnia stadionu, bieżni oraz trybun.

Zakres realizowanych działań:

W ramach niniejszego działania planuje się:

- Modernizację bieżni, trybun stadionu, montaż systemu nawadniającego i odwadniającego
- Stworzenie zaplecza sanitarnego (szatnie, toalety i pomieszczenia gospodarcze)

Szacowana wartość przedsięwzięcia: 2 000 000,00 zł

Źródło finansowania: WRPO 2014+, budżet gminy

Planowany termin realizacji: 2019 - 2022

*Wskaźniki produktu i rezultatu wraz ze sposobem ich mierzenia oraz źródłem danych zostały przedstawione w rozdziale 18. Wskaźniki realizacji***.**

Powiązanie z celami programu:

Podstawowe kierunki działań odpowiadające realizacji projektu:

- 3.2 Tworzenie miejsc do wypoczynku oraz uprawiania sportu i rekreacji,
- 4.1 Przystosowanie obiektów służących integracji społecznej.

Uzupełniające kierunki działań odpowiadające realizacji projektu:

- 3.1 Uporządkowanie zdegradowanych terenów przestrzeni publicznej.

3. Budowa sali sportowej w Mieścisku

Lokalizacja: Mieścisko, działka nr 1037/2

Podmioty realizujące: Gmina Mieścisko

Opis stanu istniejącego: Baza sportowo-rekreacyjna na terenie Gminy Mieścisko jest ograniczona. Obserwowany jest brak nowoczesnej, w pełni wyposażonej sali sportowej, w której mogłyby się odbywać liczne wydarzenia i zawody sportowe.

Zakres realizowanych działań: Prace budowlane związane z budową budynku oraz prace wykończeniowe związane z instalacjami wewnętrznymi, w tym:

- Roboty instalacyjne zewnętrzne,
- Roboty ziemne i fundamentowe,
- Prace ustawienia stanu surowego sali wraz z zapleczem sanitarnym,
- Roboty wykończeniowe sali wraz z zapleczem sanitarnym,
- Montaż instalacji wewnętrznych (instalacje elektryczne, wentylacja, c.o., woda, przyłącze kanalizacyjne),
- Montaż nagłośnienia,
- Wyposażenie sali.

Szacowana wartość przedsięwzięcia: 6 000 000,00 zł

Źródło finansowania: środki Ministerstwa Sportu i Turystyki, budżet Gminy

Planowany termin realizacji: 2019 - 2022

*Wskaźniki produktu i rezultatu wraz ze sposobem ich mierzenia oraz źródłem danych zostały przedstawione w rozdziale 18. Wskaźniki realizacji***.**

Powiązanie z celami programu:

Podstawowe kierunki działań odpowiadające realizacji projektu:

- 1.1 Pozyskanie środków finansowych na powstanie organizacji samorządowych i pozarządowych,
- 3.2 Tworzenie miejsc do wypoczynku oraz uprawiania sportu i rekreacji.

Uzupełniające kierunki działań odpowiadające realizacji projektu:

- 2.2 Tworzenie nowych miejsc pracy, poprzez zakładanie samorządowych lub prywatnych instytucji.

4. Zagospodarowanie obszaru przy cmentarzu w Mieścisku

Lokalizacja: Mieścisko, działki nr 89, 132

Podmioty realizujące: Gmina Mieścisko

Opis stanu istniejącego: Cmentarz zlokalizowany jest przy ul. Wągrowieckiej. W otoczeniu cmentarza nie ma parkingu, co znacznie utrudnia komunikacje mieszkańców, w tym osobom niepełnosprawnym. Droga prowadząca do cmentarza jest jedynie drogą gruntową, nieutwardzoną. W okresach, gdzie wilgotność powietrza oraz poziom opadów jest wysoki teren wokół cmentarza uniemożliwia komunikację po nim.

Zakres realizowanych działań:

W ramach realizacji przedsięwzięcia planuje się:

- Wybudowanie ogólnodostępnych miejsc parkingowych, w miejscu istniejącego niezagospodarowanego terenu, w tym miejsc postojowych dla osób niepełnosprawnych
- Utwardzenie nawierzchni
- Budowę chodnika w ciągu drogi gminnej (ul. Słoneczna)
- Montaż oświetlenia
- Budowę placu handlowego z zapleczem sanitarnym

Szacowana wartość przedsięwzięcia: 1 450 000,00 zł

Źródło finansowania: WRPO 2014+, budżet gminy

Planowany termin realizacji: 2019 - 2022

*Wskaźniki produktu i rezultatu wraz ze sposobem ich mierzenia oraz źródłem danych zostały przedstawione w rozdziale 18. Wskaźniki realizacji***.**

Powiązanie z celami programu:

Podstawowe kierunki działań odpowiadające realizacji projektu:

- 3.1 Uporządkowanie zdegradowanych terenów przestrzeni publicznej,
- 4.3 Likwidowanie barier architektonicznych, które uniemożliwiają lub utrudniają poruszanie się osobom starszym lub / i niepełnosprawnym,
- 5.3 Zagospodarowanie zielenią wolnych przestrzeni między zabudowaniami oraz uporządkowanie już istniejących terenów zieleni.

Uzupełniające kierunki działań odpowiadające realizacji projektu:

- 1.3 Podniesienie poczucia bezpieczeństwa na obszarze rewitalizacji.

5. Rewitalizacja dworca w Mieścisku oraz linii kolejowej na ścieżkę rowerową

Lokalizacja: Mieścisko, Gorzewo, Gołaszewo, Popowo Kościelne

Podmioty realizujące: Gmina Mieścisko

Opis stanu istniejącego: Tereny pokolejowe na terenie Gminy Mieścisko charakteryzują się znacznym stopniem degradacji. Wpływa to przede wszystkim na poczucie bezpieczeństwa mieszkańców.

Zakres realizowanych działań: Zagospodarowanie byłej linii kolejowej na ścieżkę rowerową oraz rewitalizacja dworca w Mieścisku na dom dziennego pobytu seniora oraz bistro. Na terenie dworca planuje się także stworzenie przystani rowerowej wraz z wypożyczalnią rowerów.

Szacowana wartość przedsięwzięcia: 2 946 000,00 zł

Źródło finansowania: WRPO 2014+ / PO IiŚ, budżet gminy

Planowany termin realizacji: 2019 - 2022

*Wskaźniki produktu i rezultatu wraz ze sposobem ich mierzenia oraz źródłem danych zostały przedstawione w rozdziale 18. Wskaźniki realizacji***.**

Powiązanie z celami programu:

Realizacja przedsięwzięcia pozwoli nadać nowe funkcje obecnie niewykorzystywanej i zdegradowanej przestrzeni byłej linii kolejowej. Obszar ten jest szczególnie istotny z punktu widzenia rozwoju całej gminy Mieścisko. Trzy wybrane podobszary rewitalizacji, kluczowe dla rozwoju gminy – sołectwa Mieścisko, Popowo Kościelne oraz Gołaszewo, połączone są nieczynnymi torami kolejowymi. Tym samym, adaptacja linii kolejowej na ścieżkę rowerową umożliwi zintegrowanie kluczowych dla rozwoju gminy obszarów sprzyjając ich rewitalizacji. Przedsięwzięcie poprawi komunikację wewnątrz gminy stanowiąc jednocześnie szansę na zwiększenie aktywności jej mieszkańców i społeczną integrację.

Podstawowe kierunki działań odpowiadające realizacji projektu:

- 1.1 Pozyskanie środków finansowych na powstanie organizacji samorządowych (placówki wychowawczo-edukacyjne, biblioteki itp.) i pozarządowych (stowarzyszenia, kluby sportowe, koła zainteresowań),
- 1.4 Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu,
- 3.1 Uporządkowanie zdegradowanych terenów przestrzeni publicznej,

- 3.2 Tworzenie miejsc do wypoczynku oraz uprawiania sportu i rekreacji,
- 3.3 Poprawa dostępności do podstawowych usług społecznych (placówki służby zdrowia, apteki, szkoły itp.),
- 4.1 Przystosowanie obiektów służących integracji społecznej.

Uzupełniające kierunki działań odpowiadające realizacji projektu:

- 1.3 Podniesienie poczucia bezpieczeństwa na obszarze rewitalizacji,
- 2.2 Tworzenie nowych miejsc pracy, poprzez zakładanie samorządowych lub prywatnych instytucji.

6. Rewitalizacja rynku w Mieścisku

Lokalizacja: Mieścisko

Podmioty realizujące: Gmina Mieścisko

Opis stanu istniejącego: Budynek Urzędu Gminy Mieścisko jest nieprzystosowany do potrzeb osób niepełnosprawnych, co stanowi realny problem dla mieszkańców z niepełnosprawnością ruchową. Zdecydowana część rynku zajmowana jest przez parkingi.

Zakres realizowanych działań: Przeniesienie części parkingów znajdujących się na Placu Powstańców Wielkopolskich na działkę nr 332/4. Przystosowanie budynku Urzędu Gminy Mieścisko do potrzeb osób niepełnosprawnych wraz z remontem elewacji zewnętrznej budynku od strony nowopowstałego parkingu. Umieszczenie figury Św. Józefa wraz z zagospodarowaniem terenu wokół oraz remont i wyeksponowanie pomnika upamiętniającego poległych.

Szacowana wartość przedsięwzięcia: 2 400 000,00 zł

Źródło finansowania: WRPO 2014+, budżet gminy

Planowany termin realizacji: 2018 - 2022

Wskaźniki produktu i rezultatu wraz ze sposobem ich mierzenia oraz źródłem danych zostały przedstawione w rozdziale 18. Wskaźniki realizacji.

Powiązanie z celami programu:

Podstawowe kierunki działań odpowiadające realizacji projektu:

- 3.1 Uporządkowanie zdegradowanych terenów przestrzeni publicznej,

- 3.3 Poprawa dostępności do podstawowych usług społecznych (placówki służby zdrowia, apteki, szkoły itp.),
- 4.3 Likwidowanie barier architektonicznych, które uniemożliwiają lub utrudniają poruszanie się osobom starszym i / lub niepełnosprawnym,
- 5.3 Zagospodarowanie zielenią wolnych przestrzeni między zabudowaniami oraz uporządkowanie już istniejących terenów zieleni.

Uzupełniające kierunki działań odpowiadające realizacji projektu:

- 3.2 Tworzenie miejsc do wypoczynku oraz uprawiania sportu i rekreacji.

7. Budowa świetlicy wiejskiej w Gołaszewie

Lokalizacja: Gołaszewo, działka nr 46

Podmioty realizujące: Gmina Mieścisko

Opis stanu istniejącego: Dotychczas użytkowana świetlica wiejska została przeznaczona do rozbiórki, z uwagi na zły stan techniczny budynku.

Zakres realizowanych działań: Rozbiórka obecnego budynku świetlicy i budowa w jej miejsce nowego budynku wraz z niezbędnymi pracami wykończeniowymi, instalacjami wewnętrznymi, wyposażeniem budynku.

Szacowana wartość przedsięwzięcia: 850 000,00zł

Źródło finansowania: WRPO 2014+, budżet gminy

Potencjalne źródło finansowania[50]: środki Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej, budżet Gminy

Planowany termin realizacji: 2018 - 2022

*Wskaźniki produktu i rezultatu wraz ze sposobem ich mierzenia oraz źródłem danych zostały przedstawione w rozdziale 18. Wskaźniki realizacji***.**

Powiązanie z celami programu:

Podstawowe kierunki działań odpowiadające realizacji projektu:

- 3.2 Tworzenie miejsc do wypoczynku oraz uprawiania sportu i rekreacji,

[50] Możliwość pozyskania środków w przypadku nieotrzymania dofinansowania z podstawowego źródła

- 4.1 Przystosowanie obiektów służących integracji społecznej.

8. Rewitalizacja boiska w Popowie Kościelnym

Lokalizacja: Teren Szkoły Podstawowej w Popowie Kościelnym nr 21, dz. Nr. 392, pow. 1,5374ha.

Podmioty realizujące: Gnieźnieńska Szkoła Wyższa Millenium, Gmina Mieścisko

Opis stanu istniejącego: Wolna powierzchnia oraz zniszczone i zaniedbane wymagające rekultywacji boisko sportowe.

Zakres realizowanych działań: Budowa wielofunkcyjnego boiska sportowego do rozgrywek w piłkę nożną, siatkową, koszykową, ręczną oraz tenisa ziemnego, a także biegów na 100, 400 i więcej metrów. Umożliwienie uprawiania także wielu innych dyscyplin sportowych.

Szacowana wartość przedsięwzięcia: 500 000,00 zł

Źródło finansowania: środki Ministerstwa Sportu i Turystyki, środki własne (prywatne), środki publiczne (gminne).

Planowany termin realizacji: 2018 – 2022

*Wskaźniki produktu i rezultatu wraz ze sposobem ich mierzenia oraz źródłem danych zostały przedstawione w rozdziale 18. Wskaźniki realizacji***.**

Powiązanie z celami programu:

Podstawowe kierunki działań odpowiadające realizacji projektu:

- 3.1 Uporządkowanie zdegradowanych terenów przestrzeni publicznej,
- 3.2 Tworzenie miejsc do wypoczynku oraz uprawiania sportu i rekreacji,
- 3.3 Poprawa dostępności do podstawowych usług społecznych (placówki służby zdrowia, apteki, szkoły itp.),
- 4.1 Przystosowanie obiektów służących integracji społecznej.

9. Budowa wielofunkcyjnej hali sportowej w Popowie Kościelnym

Lokalizacja: Teren Szkoły Podstawowej w Popowie Kościelnym nr 21, dz. Nr. 392, pow. 1,5374ha.

Podmioty realizujące: Gnieźnieńska Szkoła Wyższa Millenium, Gmina Mieścisko

Opis stanu istniejącego: Wolna powierzchnia wymagająca rekultywacji. Celem przedsięwzięcia jest umożliwienie uprawiania wielu dyscyplin sportowych przez uczniów Szkoły Podstawowej, jak i Przedszkola.

Zakres realizowanych działań:

Prace budowlane związane z budową wielofunkcyjnej hali sportowej do rozgrywek w piłkę nożną, siatkową, koszykówkę, piłkę ręczną oraz tenisa ziemnego. Ponadto, w zakres realizowanych działań wchodzą prace wykończeniowe związane z instalacjami wewnętrznymi, w tym:

- Roboty instalacyjne zewnętrzne,
- Roboty ziemne i fundamentowe,
- Prace ustawienia stanu surowego hali wraz z zapleczem sanitarnym,
- Roboty wykończeniowe hali wraz z zapleczem sanitarnym,
- Montaż instalacji wewnętrznych (instalacje elektryczne, wentylacja, c.o., woda, przyłącze kanalizacyjne),
- Montaż nagłośnienia,
- Wyposażenie hali,
- Zakup wyposażenia:
    - do koszykówki,
    - do siatkówki,
    - do piłki ręcznej,
    - do piłki nożnej,
    - do tenisa ziemnego,
    - tablicę wyników,
    - drabinki gimnastyczne, ławeczki,
    - wyposażenie do Sali fitness,
    - materace gimnastyczne,
    - drążki gimnastyczne.

Szacowana wartość przedsięwzięcia: 2 000 000,00 zł

Źródło finansowania: środki Ministerstwa Sportu i Turystyki, środki własne (prywatne), środki publiczne (gminne).

Planowany termin realizacji: 2019 – 2023

Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich mierzenia: Podniesienie jakości prowadzonych zajęć z wychowania fizycznego z uczniami szkoły. Podniesienie sprawności fizycznej uczniów szkoły. Możliwość aktywnego spędzania wolnego czasu przez mieszkańców wsi. Organizacja festynów szkolnych oraz wiejskich i gminnych.

Ocena przez prowadzącego zajęcia. Ocena przez władze gminy.

*Wskaźniki produktu i rezultatu wraz ze sposobem ich mierzenia oraz źródłem danych zostały przedstawione w rozdziale 18. Wskaźniki realizacji***.**

Powiązanie z celami programu:

Podstawowe kierunki działań odpowiadające realizacji projektu:

- 1.1 Pozyskanie środków finansowych na powstanie organizacji samorządowych (placówki wychowawczo-edukacyjne, biblioteki itp.) i pozarządowych (stowarzyszenia, kluby sportowe, koła zainteresowań),
- 3.2 Tworzenie miejsc do wypoczynku oraz uprawiania sportu i rekreacji,
- 3.3 Poprawa dostępności do podstawowych usług społecznych (placówki służby zdrowia, apteki, szkoły itp.),
- 4.1 Przystosowanie obiektów służących integracji społecznej.

10. Rewitalizacja kompleksu sportowego w Popowie Kościelnym

Lokalizacja: Popowo Kościelne, działka nr 520, 519, 184/1, 184/5, 184/6, 188

Podmioty realizujące: Gmina Mieścisko

Planowane partnerstwo w realizacji przedsięwzięcia: Kurkowe Bractwo Strzeleckie

Opis stanu istniejącego: Nawierzchnia obecnego kompleksu sportowego wymaga gruntownej odnowy.

Zakres realizowanych działań: Rewitalizacja kompleksu sportowego poprzez zapewnienie zaplecza sanitarnego i socjalnego, wykonanie nowej nawierzchni boisk sportowych do rozgrywek w piłkę nożną, siatkową, koszykową, ręczną oraz do tenisa ziemnego, a także biegów na 100, 400 i więcej metrów, budowa małej architektury oraz przystosowanie strzelnicy do obowiązujących przepisów prawa.

Szacowana wartość przedsięwzięcia: 2 000 000,00 zł

Źródło finansowania: WRPO 2014+, budżet gminy

Planowany termin realizacji: 2019-2022

*Wskaźniki produktu i rezultatu wraz ze sposobem ich mierzenia oraz źródłem danych zostały przedstawione w rozdziale 18. Wskaźniki realizacji***.**

Powiązanie z celami programu:

Kierunki działań odpowiadające realizacji projektu:

- 3.1 Uporządkowanie zdegradowanych terenów przestrzeni publicznej,
- 3.2 Tworzenie miejsc do wypoczynku oraz uprawiania sportu i rekreacji,
- 4.1 Przystosowanie obiektów służących integracji społecznej,
- 5.3 Zagospodarowanie zielenią wolnych przestrzeni między zabudowaniami oraz uporządkowanie już istniejących terenów zieleni.

Uzupełniające kierunki działań odpowiadające realizacji projektu:

- 1.3 Podniesienie poczucia bezpieczeństwa na obszarze rewitalizacji,
- 2.1 Stworzenie atrakcyjnej oferty inwestycyjnej oraz wspieranie prowadzenia działalności gospodarczej.

11. Zagospodarowanie terenu przy Szkole Podstawowej w Mieścisku oraz rewitalizacja boisk sportowych

Lokalizacja: Mieścisko, ul. Wągrowiecka 28, działka nr 1054/2

Podmioty realizujące: Gmina Mieścisko

Opis stanu istniejącego: Obecne zagospodarowanie terenu przy szkole ogranicza się do utwardzonej nawierzchni z asfaltu oraz boisk. Nawierzchnia wymaga kompleksowej rewitalizacji.

Zakres realizowanych działań: Wykonanie prac z zakresu zagospodarowania terenu poprzez utworzenie parku rekreacyjnego przy szkole na potrzeby młodzieży szkolnej i społeczności gminy (park rekreacyjny składający się m.in. ze sceny z widownią, miejsc siedzących w otoczeniu zieleni, placu do gier oraz miejsca piknikowego). Dodatkowo, zaplanowano rewitalizację obecnych boisk sportowych – boiska do koszykówki, piłki ręcznej i siatkówki oraz placu do gimnastyki i skoku w dal.

Szacowana wartość przedsięwzięcia: 1 500 000,00

Źródła finansowania: WRPO 2014+, budżet gminy

Planowany termin realizacji: 2019 - 2022

Wskaźniki produktu i rezultatu wraz ze sposobem ich mierzenia oraz źródłem danych zostały przedstawione w rozdziale 18. Wskaźniki realizacji.

Powiązanie z celami programu:

Podstawowe kierunki działań odpowiadające realizacji projektu:

- 3.1 Uporządkowanie zdegradowanych terenów przestrzeni publicznej,
- 3.2 Tworzenie miejsc do wypoczynku oraz uprawiania sportu i rekreacji,
- 3.3 Poprawa dostępności do podstawowych usług społecznych (placówki służby zdrowia, apteki, szkoły itp.),
- 4.1 Przystosowanie obiektów służących integracji społecznej,
- 5.3 Zagospodarowanie zielenią wolnych przestrzeni między zabudowaniami oraz uporządkowanie już istniejących terenów zieleni.

12. Dostosowanie Ośrodka Zdrowia w Mieścisku do potrzeb osób niepełnosprawnych

Lokalizacja: Mieścisko, ul. Kościuszki 7, działki nr 529/4, 529/5, 526, 525/4, 525/5, 525/6,

Podmioty realizujące: Gmina Mieścisko

Opis stanu istniejącego: Obecny budynek Ośrodka Zdrowia Lekarzy Rodzinnych w Mieścisku jest nieprzystosowany do potrzeb osób niepełnosprawnych. Utrudnia to ich dostęp do podstawowej opieki medycznej.

Zakres realizowanych działań: Zaplanowano wykonanie podjazdu dla osób niepełnosprawnych oraz parkingu przed obecnym ośrodkiem zdrowia z wyznaczonymi miejscami dla osób niepełnosprawnych.

Szacowana wartość przedsięwzięcia: 850 000,00 zł

Źródła finansowania: WRPO 2014+, budżet gminy

Planowany termin realizacji: 2019 - 2022

Wskaźniki produktu i rezultatu wraz ze sposobem ich mierzenia oraz źródłem danych zostały przedstawione w rozdziale 18. Wskaźniki realizacji.

Powiązanie z celami programu:

Podstawowe kierunki działań odpowiadające realizacji projektu:

- 3.1 Uporządkowanie zdegradowanych terenów przestrzeni publicznej,
- 3.3 Poprawa dostępności do podstawowych usług społecznych (placówki służby zdrowia, apteki, szkoły itp.),
- 4.3 Likwidowanie barier architektonicznych, które uniemożliwiają lub utrudniają poruszanie się osobom starszym lub / i niepełnosprawnym.

13. Prace konserwatorskie zabytkowego kościoła i kapliczek w Popowie Kościelnym oraz zagospodarowanie terenu w jego otoczeniu

Lokalizacja: Popowo Kościelne , działka numer 185

Podmioty realizujące: Parafia pw. Narodzenia NMP w Popowie Kościelnym

Opis stanu istniejącego: Stan techniczny kościoła, stanowiącego zabytek nieruchomy z przełomy XIX i XX wieku, wraz z upływem czasu ulega pogorszeniu. Rewitalizacji wymagają w szczególności kapliczki wokół kościoła, wyposażenie we wnętrzu oraz jego zaniedbane otoczenie.

Zakres realizowanych działań: Zaplanowano wykonanie w kilku etapach następujących prac rewitalizacyjnych dotyczących zabytkowego kościoła:

- Prace konserwatorskie cennych zabytków ruchomych stanowiących wyposażenie kościoła,
- Prace z zakresu zagospodarowania terenu w bezpośrednim otoczeniu kościoła, w tym wyrównanie pasa wokół obiektu ułatwiającego poruszanie się osobom niepełnosprawnym i starszym,
- Prace konserwatorskie zabytkowych kapliczek wokół kościoła,

Szacowana wartość przedsięwzięcia: 2 200 000,00 zł

Źródła finansowania: WRPO 2014+, środki własne Parafii

Planowany termin realizacji: 2019 - 2022

Wskaźniki produktu i rezultatu wraz ze sposobem ich mierzenia oraz źródłem danych zostały przedstawione w rozdziale 18. Wskaźniki realizacji.

Powiązanie z celami programu: Ochrona dziedzictwa kulturowego i zapewnienie dostępności mieszkańców gminy do oferty kulturalnej. W efekcie realizacji opisywanego przedsięwzięcia nastąpi wzmocnienie potencjału turystycznego gminy.

Podstawowe kierunki działań odpowiadające realizacji projektu:

- 3.1 Uporządkowanie zdegradowanych terenów przestrzeni publicznej,
- 3.2 Tworzenie miejsc do wypoczynku oraz uprawiania sportu i rekreacji,
- 4.1 Przystosowanie obiektów służących integracji społecznej,
- 4.3 Likwidowanie barier architektonicznych, które uniemożliwiają lub utrudniają poruszanie się osobom starszym lub / i niepełnosprawnym.

14. Rewitalizacja zabytkowego dworu w Popowie Kościelnym

Lokalizacja: Popowo Kościelne, działka numer 521

Podmioty realizujące: Kamienice Poznańskie Sp. z o.o. 2 Sp. K.

Opis stanu istniejącego: Zabytkowy dworek jest częścią zespołu dworskiego pochodzącego z XIX wieku. Na skutek upływu czasu, niszczących czynników zewnętrznych oraz wieloletniego niewykorzystania, stan techniczny obiektu ulega ciągłemu pogorszeniu i tym samym wymaga podjęcia prac konserwatorsko-budowlanych i remontowych. Obiekt nie był użytkowany od czasu rozwiązania PGR, które było poprzednim właścicielem. Od tego czasu dokonano jedynie drobnych prac remontowych oraz wymianę stolarki okiennej.

Zakres realizowanych działań:

W ramach przedsięwzięcia zaplanowano remont i przebudowę zabytkowego dworu oraz jego adaptację na cele społeczno – kulturalno - turystyczne. Planowane jest również wykonanie prac z zakresu zagospodarowania terenu w bezpośrednim otoczeniu dworku. Po zakończeniu realizacji prac inwestycyjnych obiekt zabytkowy będzie stanowić centrum aktywności mieszkańców gminy.

Zakres projektu obejmować będzie m.in. remont elewacji, wymianę pokrycia dachowego, wykonanie izolacji pionowej, remont tynków wewnętrznych, miejscową naprawę stropów i więźby dachowej. Projekt przewiduje również zakup wyposażenia obiektu z przeznaczeniem na cele społeczne, kulturalne i turystyczne. Dodatkowo w projekcie uwzględniona jest rewitalizacja terenu zabytkowego parku dworskiego - wytyczenie ścieżek, wykonanie oświetlenia.

W kolejnych etapach rewitalizacji, realizowanych w ramach oddzielnych inwestycji, zaplanowano budowę dwóch nowych budynków o przeznaczeniu gastronomicznym, administracyjnym i gospodarczym.

Szacowana wartość przedsięwzięcia: 3 800 000,00 zł

Źródła finansowania: WRPO 2014+, środki własne podmiotu realizującego inwestycję

Planowany termin realizacji: 2019 - 2022

Wskaźniki produktu i rezultatu wraz ze sposobem ich mierzenia oraz źródłem danych zostały przedstawione w rozdziale 18. Wskaźniki realizacji.

Powiązanie z celami programu:

Realizacja przedsięwzięcia przyczyni się do aktywizacji mieszkańców gminy Mieścisko, dla których prowadzone będą inicjatywy edukacyjne (w tym dla osób bezrobotnych), kulturalne czy rekreacyjne. Przeprowadzenie prac konserwatorsko-budowlanych i remontowych zabytkowego obiektu przyczyni się również do ochrony dziedzictwa kulturowego i wzmocnienia potencjału turystycznego gminy.

Podstawowe kierunki działań odpowiadające realizacji projektu:

- 1.1 Pozyskanie środków finansowych na powstanie organizacji samorządowych (placówki wychowawczo-edukacyjne, biblioteki itp.) i pozarządowych (stowarzyszenia, kluby sportowe, koła zainteresowań),
- 1.4 Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu,
- 3.1 Uporządkowanie zdegradowanych terenów przestrzeni publicznej,
- 3.2 Tworzenie miejsc do wypoczynku oraz uprawiania sportu i rekreacji,
- 4.1 Przystosowanie obiektów służących integracji społecznej,
- 5.3 Zagospodarowanie zielenią wolnych przestrzeni między zabudowaniami oraz uporządkowanie już istniejących terenów zieleni.

Uzupełniające kierunki działań odpowiadające realizacji projektu:

- 1.2 Organizowanie zajęć, szkoleń i warsztatów dla osób dorosłych zwiększające ich wiedzę i doświadczenie, dzięki czemu zwiększą swoją szansę na podjęcie pracy,
- 2.1 Stworzenie atrakcyjnej oferty inwestycyjnej oraz wspieranie prowadzenia działalności gospodarczej,
- 2.2 Tworzenie nowych miejsc pracy, poprzez zakładanie samorządowych lub prywatnych instytucji.

15. Aktywizacja kulturalna i fizyczna oraz pobudzenie przedsiębiorczości wśród dzieci

Lokalizacja: Gołaszewo, działka nr 46

Podmioty realizujące: Gmina Mieścisko

Planowane partnerstwo w realizacji przedsięwzięcia: Stowarzyszenie „Dolina Wełny”

Opis stanu istniejącego: Aktywność fizyczna dzieci jest mała, dzieci nie chcą ćwiczyć, zajęcia ruchowe są dla nich nieinteresujące. Spędzanie długiego czasu przed komputerem czy telefonem powoduje, że więzi społeczne uczniów są słabe. Słaba jest także świadomość możliwości i potrzeby samorozwoju. Niski poziom przedsiębiorczości w gminie wskazuje, że mieszkańcy nie mają wiedzy na temat zakładania własnej działalności gospodarczej. Takiej wiedzy tym bardziej brakuje dzieciom.

Do organizacji zajęć dodatkowych dla dzieci i młodzieży posłużyć może świetlica wiejska oraz teren wokół.

Zakres realizowanych działań:

- Rozszerzenie oferty zajęć pozalekcyjnych i pozaszkolnych, w tym sportowo-rekreacyjnych i kulturalnych;
- Organizacja szkoleń z zakresu przedsiębiorczości dla dzieci i młodzieży;
- Organizowanie wypoczynku dla dzieci i młodzieży.

Szacowana wartość przedsięwzięcia: 23 000 zł

Źródło finansowania: WRPO 2014+, budżet gminy

Planowany termin realizacji: 2022-2023

*Wskaźniki produktu i rezultatu wraz ze sposobem ich mierzenia oraz źródłem danych zostały przedstawione w rozdziale 18. Wskaźniki realizacji***.**

Powiązanie z celami programu:

Celem przedsięwzięcia jest aktywizacja społeczna i fizyczna dzieci i młodzieży oraz pobudzenie przedsiębiorczości wśród uczniów. W wyniku zwiększenia liczby zajęć pozalekcyjnych poprawi się sprawność fizyczna dzieci, wzmocnią się również więzi między nimi. Nastąpi wyrównanie szans edukacyjnych, dzieci uzyskają wiedzę o zakładaniu i prowadzeniu własnej działalności, dzięki czemu w przyszłości zwiększy się poziom przedsiębiorczości i liczba podmiotów gospodarki narodowej na terenie gminy.

Podstawowe kierunki działań odpowiadające realizacji projektu:

- 2.1 Stworzenie atrakcyjnej oferty inwestycyjnej oraz wspieranie prowadzenia działalności gospodarczej,

- 3.3 Poprawianie dostępności do podstawowych usług społecznych (placówki służby zdrowia, apteki, szkoły itp.).

16. Utworzenie świetlicy rehabilitacyjnej dla osób niepełnosprawnych i starszych

Lokalizacja: Mieścisko, ul. Janowiecka 2, dz. Nr 280/1

Podmioty realizujące: Gmina Mieścisko

Opis stanu istniejącego: Odsetek osób niepełnosprawnych wykazuje wysokie wartości na obszarze wyznaczonym do rewitalizacji. Mieszkańcy zmagający się z różnego rodzaju ograniczeniami stosunkowo rzadko uczestniczą w wydarzeniach kulturalnych, nie angażują się w życie społeczne, przez co często doświadczają wykluczenia społecznego. Podobna sytuacja dotyczy osób starszych, nieaktywnych zawodowo.

Zakres realizowanych działań: Pierwszeństwo w korzystaniu ze świetlicy będą miały osoby niepełnosprawne i starsze zamieszkujące obszary wybrane do rewitalizacji, ponadto w świetlicy organizowane będą specjalne zajęcia skierowane do mieszkańców obszaru rewitalizacji dotkniętych wykluczeniem społecznym.

W zakres realizowanych działań wchodzi zatrudnienie wyspecjalizowanego personelu, posiadającego odpowiednie kwalifikacje do opieki nad osobami niepełnosprawnymi i starszymi. Dodatkowo, zakup potrzebnego sprzętu, a także dostosowanie pomieszczeń do wymagań osób niepełnosprawnych.

Szacowana wartość przedsięwzięcia: 25 000 zł
Źródło finansowania: dotacje Ministerstwa Zdrowia, budżet gminy
Planowany termin realizacji: 2020-2023

*Wskaźniki produktu i rezultatu wraz ze sposobem ich mierzenia oraz źródłem danych zostały przedstawione w rozdziale 18. Wskaźniki realizacji***.**

Powiązanie z celami programu:

Wsparcie osób niepełnosprawnych i starszych w zakresie ich ponownej integracji ze społeczeństwem. Umożliwienie potrzebującym skorzystania z pomocy specjalistów. Stworzenie warunków do samodzielnego rozwoju interesariuszy. Umożliwienie osobom niepełnosprawnym oraz starszym powrotu do pełnej możliwości uczestniczenia w życiu publicznym.

Podstawowe kierunki działań odpowiadające realizacji projektu:

- 1.4 Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu,
- 3.2 Tworzenie miejsc do wypoczynku oraz uprawiania sportu i rekreacji,
- 3.3 Poprawa dostępności do podstawowych usług społecznych (placówki służby zdrowia, apteki, szkoły itp.),
- 4.1 Przystosowanie obiektów służących integracji społecznej,
- 4.3 Likwidowanie barier architektonicznych, które uniemożliwiają lub utrudniają poruszanie się osobom starszym lub / i niepełnosprawnym.

Uzupełniające kierunki działań odpowiadające realizacji projektu:

- 2.2 Tworzenie nowych miejsc pracy, poprzez zakładanie samorządowych lub prywatnych instytucji.

17. Poznaj swojego sąsiada – organizacja pikników sąsiedzkich

Lokalizacja: Mieścisko, Popowo Kościelne, Gołaszewo (przestrzeń publiczna)

Podmioty realizujące: Gmina Mieścisko

Opis stanu istniejącego: Wzrost anonimowości wśród lokalnej ludności powoduje zanikanie relacji i rozpad nieformalnych grup społecznych. Obserwowane zjawisko dotyczy w głównej mierze pogorszenia się relacji sąsiedzkich. Interesariusze, podczas spotkań konsultacyjnych również wskazywali na niski poziom uczestnictwa mieszkańców w życiu społecznym i kulturalnym. Zorganizowanie tego typu przedsięwzięcia w miejscu ich zamieszkania ma na celu zwiększenie ich aktywności.

Zakres realizowanych działań: Działania w zakresie pikników sąsiedzkich będą obejmować warsztaty integrujące ze sobą społeczność, takie jak: gry planszowe, wspólne projekty i przedsięwzięcia. Niezbędnym działaniem jest organizacja pikników sąsiedzkich cyklicznie. Integracja nie może przybierać jednorazowej formy.

Szacowana wartość przedsięwzięcia: 30 000,00 zł

Źródło finansowania: środki własne gminy, potencjalne dofinansowanie ze środków unijnych (EFS)

Planowany termin realizacji: 2017-2023

*Wskaźniki produktu i rezultatu wraz ze sposobem ich mierzenia oraz źródłem danych zostały przedstawione w rozdziale 18. Wskaźniki realizacji***.**

Powiązanie z celami programu:

Działania powinny zostać tak zaplanowane, aby w jak największym zakresie zaangażować jednostki do współpracy w grupie. Nawiązanie nowych, bądź też umocnienie istniejących relacji sąsiedzkich przełoży się na wzmożoną aktywność w życiu publicznym mieszkańców. W sposób pośredni wpłynie na zwiększone zainteresowanie w sprawy lokalnej społeczności oraz dbanie o wspólny interes przez uczestników warsztatów.

Podstawowe kierunki działań odpowiadające realizacji projektu:

- 1.4 Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu,
- 3.2 Tworzenie miejsc do wypoczynku oraz uprawiania sportu i rekreacji.

18. Dzień na orliku

Lokalizacja: Teren Szkoły Podstawowej w Popowie Kościelnym nr 21, dz. Nr. 392, pow. 1,5374ha

Podmioty realizujące: Gmina Mieścisko, Szkoła Podstawowa w Popowie Kościelnym

Opis stanu istniejącego: Dzieci posiadają dostęp do infrastruktury sportowej, jednak ich czas nie jest zorganizowany. Dlatego ważne jest podejmowanie działań mających na celu stworzenie atrakcji dla młodzieży w okresie wakacji szkolnych.

Zakres realizowanych działań: zorganizowanie turniejów, zabaw dla dzieci i młodzieży w okresie wakacji szkolnych.

Szacowana wartość przedsięwzięcia: 12 000,00 zł

Źródło finansowania: środki własne gminy

Planowany termin realizacji: 2017-2023

*Wskaźniki produktu i rezultatu wraz ze sposobem ich mierzenia oraz źródłem danych zostały przedstawione w rozdziale 18. Wskaźniki realizacji***.**

Podstawowe kierunki działań odpowiadające realizacji projektu:

- 1.4 Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu,
- 3.2 Tworzenie miejsc do wypoczynku oraz uprawiania sportu i rekreacji.

13.2. Lista przedsięwzięć uzupełniających

Kierunki interwencji oraz cele strategiczne ujęte w niniejszym Programie Rewitalizacji poza opisanymi powyżej projektami rewitalizacyjnymi zrealizowane zostaną również z uwzględnieniem **pozostałych dopuszczalnych przedsięwzięć rewitalizacyjnych.** Dla przedsięwzięć uzupełniających nie przewiduje się ustalenia ram finansowych oraz horyzontu czasowego. Przedsięwzięcia uzupełniające musza wpisywać się w wyznaczone cele i kierunki działań Programu oraz rozwiązywać zdiagnozowane problemy na podobszarach rewitalizacji.

Aby Program Rewitalizacji był elastyczny i mógł reagować na zmiany społeczne, gospodarcze i polityczne, poniżej zaprezentowano zakres tematyczny przedsięwzięć uzupełniających, które mogą być podejmowane w ramach Programu Rewitalizacji Gminy Mieścisko na lata 2016 - 2023:

- **Rozwój kapitału społecznego:** realizacja przedsięwzięć, które zwiększają szanse edukacyjne dzieci i młodzieży:
  - Zajęcia związane z budowaniem relacji międzypokoleniowej,
  - Zajęcia związane z budowaniem poczucia własnej wartości,
  - Zajęcia związane z budowaniem sieci kontaktów wśród dzieci i młodzieży.

- **Zwiększenie dostępności oraz jakości infrastruktury społecznej i zdrowotnej dla mieszkańców obszaru rewitalizacji:**
  - Organizowanie bezpłatnych badań dla dzieci, dorosłych i osób starszych,
  - Promowanie postaw prozdrowotnych i aktywnego trybu życia,
  - Promocja zdrowia – organizacja kampanii w ośrodku zdrowia promujących zdrowy tryb życia.
- **Poprawa stanu technicznego obiektów użyteczności publicznej:**
  - Termomodernizacja budynków użyteczności publicznej
  - Dostosowanie obiektów do potrzeb osób niepełnosprawnych
  - Podniesienie standardu pracy poprzez wyremontowanie obiektów użyteczności publicznej
- **Integracja i aktywizacja mieszkańców oraz zwiększenie ich uczestnictwa w życiu publicznym:**
  - Organizowanie pikników sąsiedzkich oraz festiwali rodzinnych
  - Wspieranie inicjatyw lokalnych poprzez organizowanie spotkań otwartych dla mieszkańców gminy,
  - Poprawa oferty kulturalnej w miejscowości Gołaszewo, z wykorzystanie powstałej infrastruktury.
- **Poprawa stanu zagospodarowania i jakości przestrzeni publicznych oraz przestrzeni przynależnych do wspólnot mieszkaniowych:**
  - Zagospodarowanie terenów zieleni należących do wspólnot mieszkaniowych
  - Likwidacja barier architektonicznych
  - Zmniejszenie liczby terenów niezagospodarowanych
  - Zwiększenie liczby miejsc postojowych
- **Rozbudowa infrastruktury kulturalnej, sportowo-rekreacyjnej oraz turystycznej i okołoturystycznej:**
  - Zorganizowanie kin studyjnych dostępnych dla wszystkich mieszkańców
  - Organizowanie cyklicznych zawodów sportowych na rewitalizowanych boiskach

- Promocja oferty turystycznej w regionie poprzez wydawanie cyklicznych publikacji na stronie gminy

- **Wykorzystanie odnawialnych źródeł energii i poprawa efektywności energetycznej:**
  - Organizowanie spotkań dla mieszkańców w celu podniesienia wiedzy o OZE
  - Zorganizowanie olimpiady wiedzy o OZE
  - Zorganizowanie programów wspierających instalowania OZE
- **Wsparcie organizacji pozarządowych:**
  - Organizowanie spotkań dla organizacji pozarządowych w celu zrozumienia problemów występujących na terenie miasta
- **Wsparcie lokalnych przedsiębiorców:**
  - Organizowanie szkoleń mających na celu zwiększenie liczby osób zakładających własną działalność gospodarczą
  - Organizowanie cyklicznych spotkań w szkołach z zakresu przedsiębiorczości
- **Promocja przedsiębiorczości, podejmowanie działań na rzecz rozwoju gospodarczego:**
  - Szkolenie dla mieszkańców z zakresu zarządzania małym przedsiębiorstwem
- **Aktywizacja i integracja społeczna seniorów oraz osób niepełnosprawnych:**
  - Cykl spotkań (pogadanek) "międzypokoleniowych" mających na celu wspólne spędzanie czasu młodzieży i seniorów
  - Spotkania motywacyjne z trenerami personalnymi dla klientów OPS (ze szczególnym uwzględnieniem osób objętych kontraktami socjalnymi)
- **Aktywizacja zawodowa mieszkańców oraz przeciwdziałanie bezrobociu:**
  - Szkolenia indywidualne z możliwości przebranżowienia się i znalezienia zatrudnienia w innym sektorze gospodarki
  - Rozwój współpracy szkół z lokalnymi przedsiębiorstwami (m.in. staże, wykłady przedsiębiorców)
- **Wyrównywanie szans edukacyjnych, społecznych i zawodowych wśród osób wykluczonych bądź zagrożonych wykluczeniem społecznym:**
  - Oferta wyrównawczych zajęć edukacyjnych dla dzieci pochodzących z gospodarstw domowych objętych pomocą społeczną

- **Przeciwdziałanie patologiom oraz organizacja czasu wolnego:**
    - Organizacja kolonii letnich dla dzieci pochodzących z gospodarstw domowych objętych pomocą społeczną
- **Poprawa bezpieczeństwa i porządku komunikacyjnego:**
    - Publikacja i kolportaż materiałów (w szkołach podstawowych) informacyjnych z zakresu bezpieczeństwa w ruchu pieszo-drogowym

Działania z ww. zakresu tematycznego wpisują się w założenia niniejszego Programu Rewitalizacji ze względu na charakterystykę założonych celów i poszczególnych kierunków interwencji.

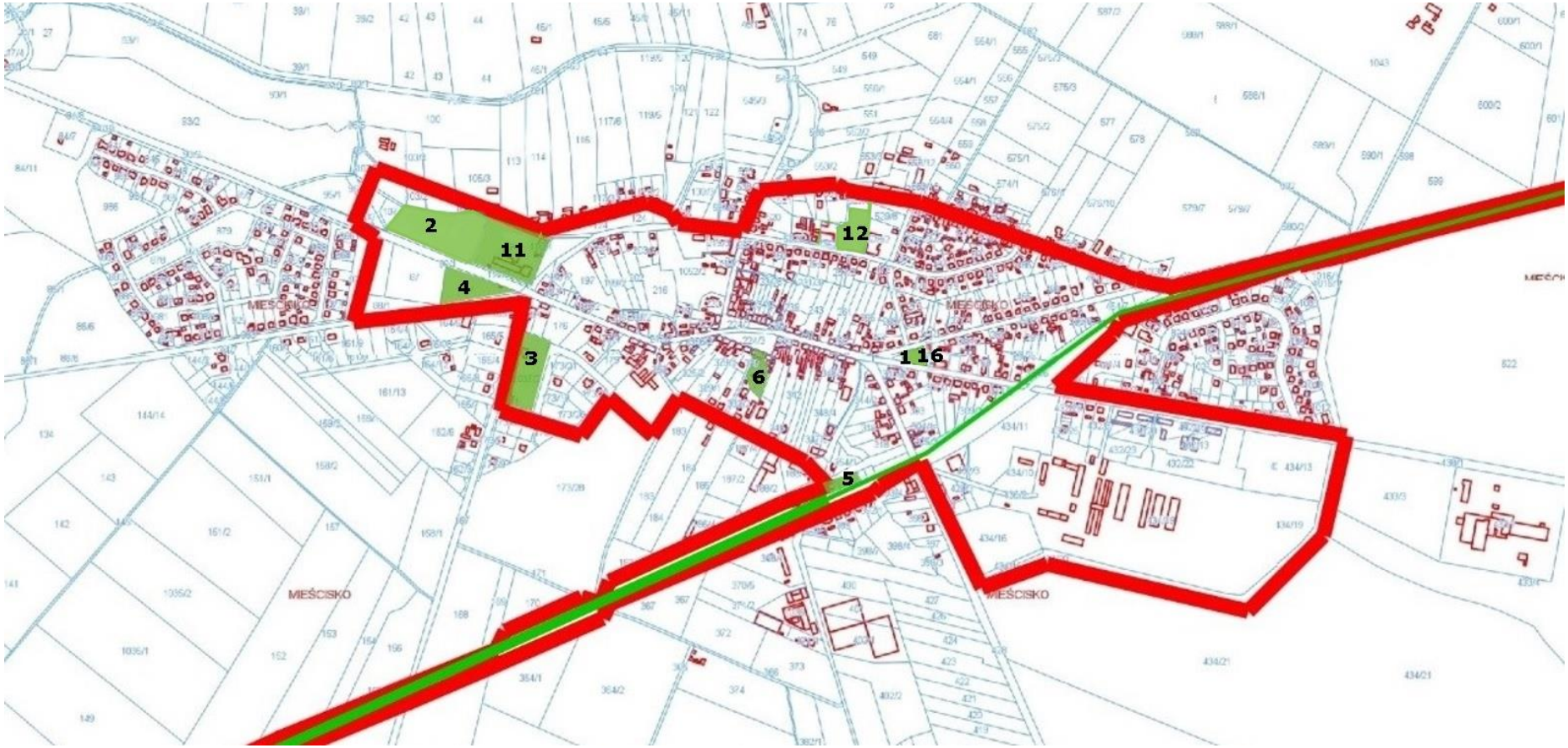
14. Mechanizmy zapewniania komplementarności rewitalizacji

14.1. Komplementarność przestrzenna

Komplementarność przestrzenna wymaga uwzględniania powiązań pomiędzy podstawowymi przedsięwzięciami rewitalizacyjnymi realizowanymi na terenie objętym rewitalizacją, a działaniami wprowadzanymi na obszarze niezdegradowanym, ale oddziałującymi na przestrzeń rewitalizowaną. Przestrzeganie tej zasady sprawi, że program rewitalizacji będzie bardziej efektywny, a projekty będą się dopełniać. Zapewnianie komplementarności przestrzennej zapobiega również przesuwaniu problemów społecznych na inne tereny lub pojawianiu się negatywnych efektów społecznych, jak segregacja i wykluczenie społeczne.

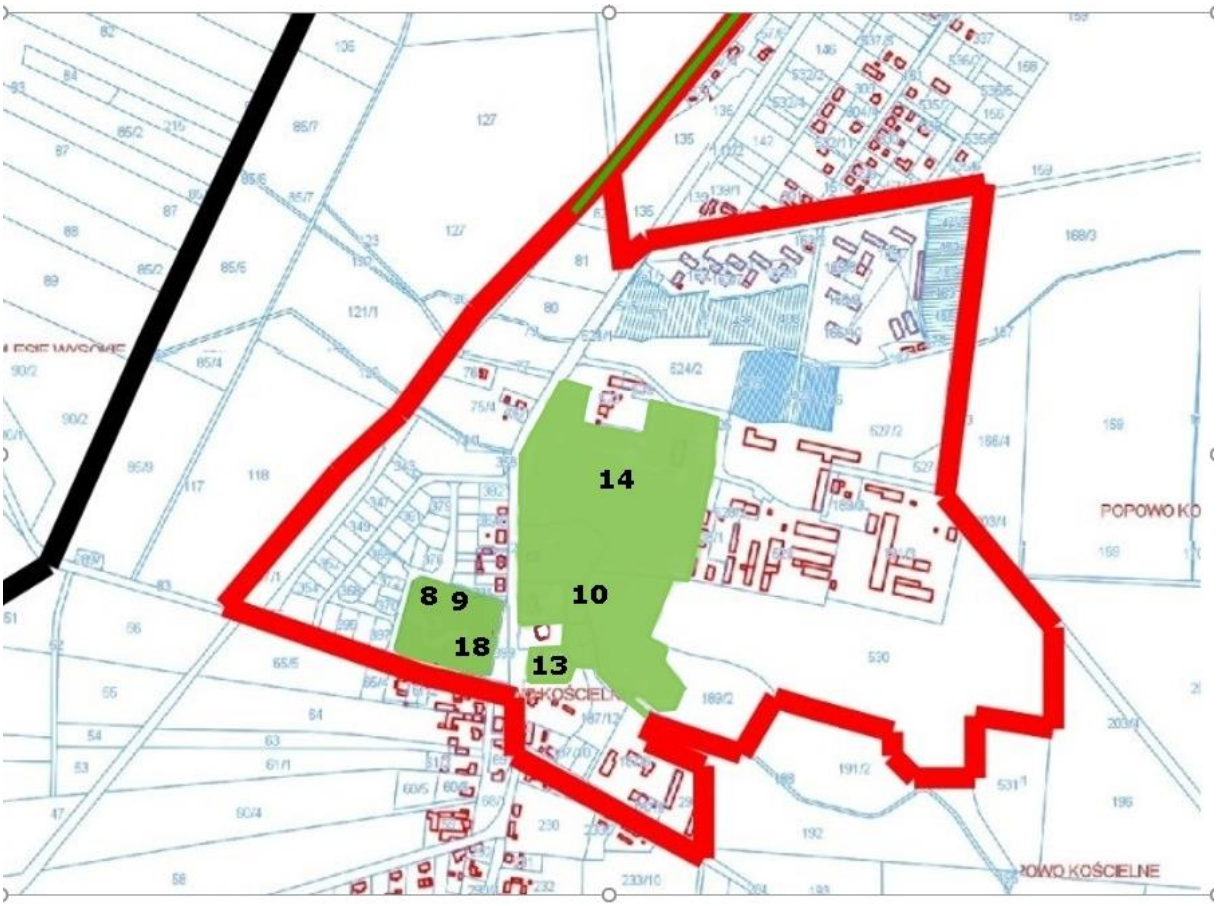
Należy podkreślić, że pomiędzy wszystkimi przedsięwzięciami zachodzi efekt synergii – tj. przedsięwzięcia się uzupełniają i dopełniają. Zaplanowane przedsięwzięcia są także odpowiedzią na zdiagnozowane problemy, dzięki czemu osiągnięty zostanie główny cel rewitalizacji.

Rysunek 18 Mapa przedstawiająca przestrzenne rozmieszczenie przedsięwzięć – Podobszar I

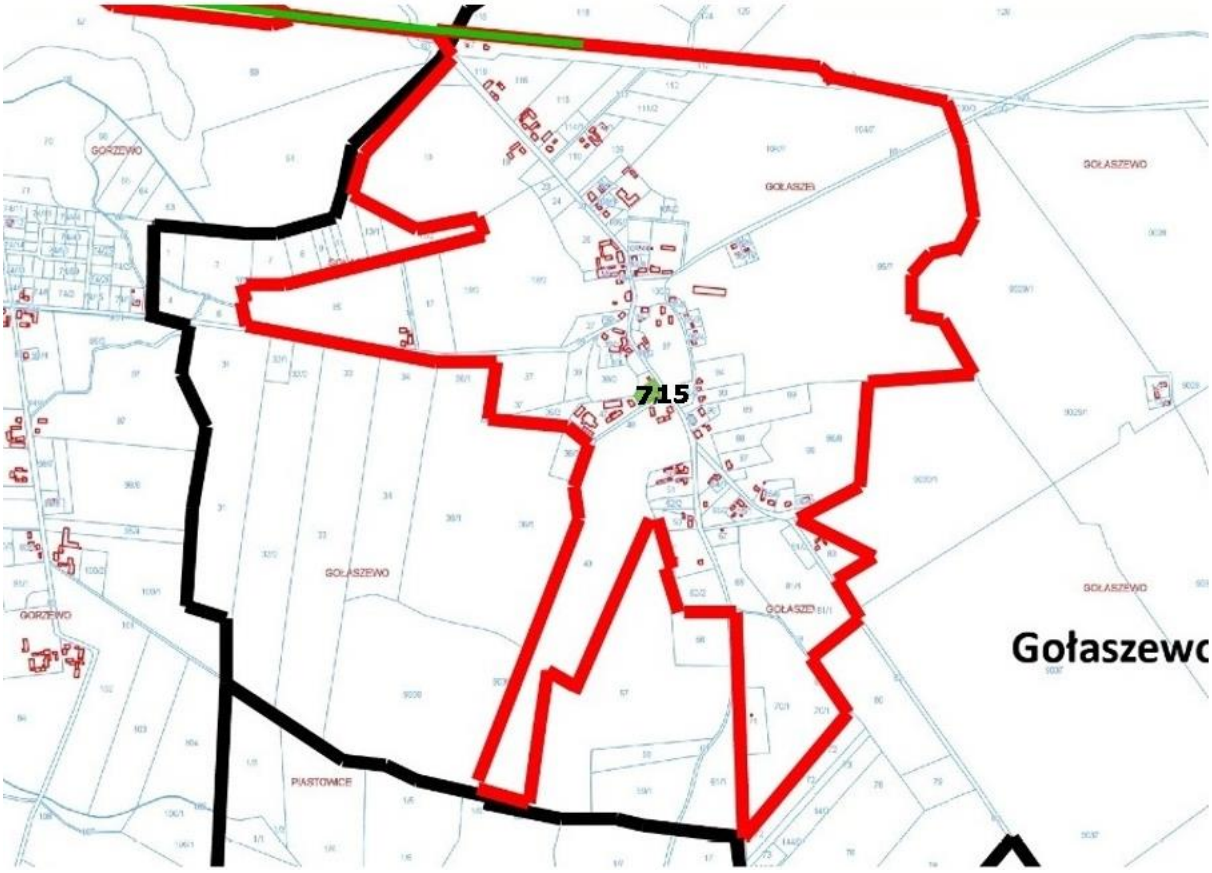
Źródło: opracowanie własne

Rysunek 19 Mapa przedstawiająca przestrzenne rozmieszczenie przedsięwzięć – Podobszar II

Źródło: opracowanie własne

Rysunek 20 Mapa przedstawiająca przestrzenne rozmieszczenie przedsięwzięć – Podobszar III

Źródło: opracowanie własne

W poniższej przedstawionej tabeli przedstawiono miejsca realizacji przedsięwzięć:

Tabela 25 Miejsca realizacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych

Lp.	Nazwa	Miejsce realizacji
1)	Adaptacja budynku po byłym Posterunku Policji na Ośrodek Pomocy Społecznej oraz Zespół Dzielnicowych	Mieścisko, ul. Janowiecka 2, działka nr 280/1
2)	Rewitalizacja stadionu sportowego w Mieścisku	Mieścisko
3)	Budowa sali sportowej w Mieścisku	Mieścisko, działka nr 1037/2
4)	Zagospodarowanie obszaru przy cmentarzu w Mieścisku	Mieścisko, działka nr 89, 132
5)	Rewitalizacja dworca w Mieścisku oraz linii kolejowej na ścieżkę rowerową	Mieścisko, Gorzewo, Gołaszewo, Popowo Kościelne
6)	Rewitalizacja rynku w Mieścisku	Mieścisko
7)	Budowa świetlicy wiejskiej w Gołaszewie	Gołaszewo, działka nr 46
8)	Rewitalizacja boiska w Popowie Kościelnym	Teren Szkoły Podstawowej w Popowie Kościelnym nr 21, działka nr 392, pow. 1,5374ha.
9)	Budowa wielofunkcyjnej hali sportowej boiska w Popowie Kościelnym	Teren Szkoły Podstawowej w Popowie Kościelnym nr 21, działka nr. 392, pow. 1,5374ha.
10)	Rewitalizacja kompleksu sportowego w Popowie Kościelnym	Popowo Kościelne, działka nr 520, 519, 184/1, 184/5, 184/6, 188
11)	Zagospodarowanie terenu przy Szkole Podstawowej w Mieścisku oraz rewitalizacja boisk sportowych	Mieścisko, ul. Wągrowiecka 28, działka nr 1054/2
12)	Dostosowanie Ośrodka Zdrowia w Mieścisku do potrzeb osób niepełnosprawnych	Mieścisko, ul. Kościuszki 7, działki nr 529/4, 529/5, 526, 525/4, 525/5, 525/6

Lp.	Nazwa	Miejsce realizacji
13)	Prace konserwatorskie zabytkowego kościoła i kapliczek w Popowie Kościelnym oraz zagospodarowanie terenu w jego otoczeniu	Popowo Kościelne, działka nr 185
14)	Rewitalizacja zabytkowego dworu w Popowie Kościelnym	Popowo Kościelne, działka nr 521
15)	Aktywizacja kulturalna i fizyczna oraz pobudzenie przedsiębiorczości wśród dzieci	Gołaszewo, działka nr 46
16)	Utworzenie świetlicy rehabilitacyjnej dla osób niepełnosprawnych	Mieścisko, ul. Janowiecka 2, dz. Nr 280/1
17)	Poznaj swojego sąsiada – organizacja pikników sąsiedzkich	Mieścisko, Popowo Kościelne, Gołaszewo (przestrzeń publiczna)
18)	Dzień na orliku-organizacja spotkań sportowych dla dzieci i młodzieży obszaru rewitalizacji	Teren Szkoły Podstawowej w Popowie Kościelnym nr 21, działka nr. 392, pow. 1,5374ha

Źródło: opracowanie własne.

14.2. Komplementarność problemowa

Komplementarność problemowa polega na podejmowaniu działań rewitalizacyjnych dopełniających się tematycznie. Efektem tego jest oddziaływanie na obszar zdegradowany we wszystkich istotnych aspektach funkcjonowania gminy (przestrzennym, społecznym i środowiskowym). Zachowanie zasady komplementarności problemowej zapobiega fragmentaryzacji i ułatwia całościowe spojrzenie na realizowane działania. Bardzo istotne jest, aby jasno sformułować pożądany stan, do którego ma doprowadzić realizacja programu rewitalizacji. Należy także wypracować sposób wskaźnikowania zaplanowanych przedsięwzięć. Przywołana zasada oznacza również konieczność powiązania działań zawartych w programie rewitalizacji z decyzjami i dokumentami strategicznymi gminy.

Aspekt komplementarności problemowej dotyczy rozwiązania wszystkich problemów (społecznych, gospodarczych, przestrzenno-funkcjonalnych, technicznych, środowiskowych) zgłaszanych przez mieszkańców oraz uwzględnionych w diagnozie wskaźnikowej. Sformułowanie pożądanej wizji obszaru rewitalizacji pozwala na większą efektywność wyboru odpowiednich wskaźników osiągnięcia celów programu. Równocześnie, wskazanie występujących powiązań pomiędzy przedsięwzięciami oraz strategicznymi decyzjami gminy, zapewni uzyskanie efektu kompleksowości interwencji. Dopiero całościowe podejście do realizowanych przedsięwzięć gwarantuje dopełnienie tematyczne oraz stwarza możliwość synchronizacji uzyskanych efektów. Poniższy schemat prezentuje występujące powiązania pomiędzy kierunkami działań.

W poniższej tabeli przedstawiono wpływ na poszczególne aspekty funkcjonowania obszaru rewitalizacji:

Tabela 26 Wpływ przedsięwzięć rewitalizacyjnych na poszczególne aspekty funkcjonowania obszaru rewitalizacji

Lp.	Nazwa	Aspekt społeczny	Aspekt gospodarczy	Aspekt przestrzenno-funkcjonalny i techniczny	Aspekt środowiskowy
1)	Adaptacja budynku po byłym Posterunku Policji na Ośrodek Pomocy Społecznej oraz Zespół Dzielnicowych	✓	✓	✓	✓
2)	Rewitalizacja stadionu sportowego w Mieścisku	✓	✓	✓	
3)	Budowa sali sportowej w Mieścisku	✓	✓	✓	
4)	Zagospodarowanie obszaru przy cmentarzu w Mieścisku			✓	✓
5)	Rewitalizacja dworca w Mieścisku oraz linii kolejowej na ścieżkę rowerową	✓		✓	✓
6)	Rewitalizacja rynku w Mieścisku	✓		✓	
7)	Budowa świetlicy wiejskiej w Gołaszewie	✓		✓	
8)	Rewitalizacja boiska w Popowie Kościelnym	✓		✓	

Lp.	Nazwa	Aspekt społeczny	Aspekt gospodarczy	Aspekt przestrzenno-funkcjonalny i techniczny	Aspekt środowiskowy
9)	Budowa wielofunkcyjnej hali sportowej boiska w Popowie Kościelnym	✓	✓	✓	
10)	Rewitalizacja kompleksu sportowego w Popowie Kościelnym	✓	✓	✓	
11)	Zagospodarowanie terenu przy Szkole Podstawowej w Mieścisku oraz rewitalizacja boisk sportowych	✓		✓	
12)	Dostosowanie Ośrodka Zdrowia w Mieścisku do potrzeb osób niepełnosprawnych	✓		✓	
13)	Prace konserwatorskie zabytkowego kościoła i kapliczek w Popowie Kościelnym oraz zagospodarowanie terenu w jego otoczeniu	✓		✓	
14)	Rewitalizacja zabytkowego dworu w Popowie Kościelnym	✓	✓	✓	

Lp.	Nazwa	Aspekt społeczny	Aspekt gospodarczy	Aspekt przestrzenno-funkcjonalny i techniczny	Aspekt środowiskowy
15)	Aktywizacja kulturalna i fizyczna oraz pobudzenie przedsiębiorczości wśród dzieci	✓	✓		
16)	Utworzenie świetlicy rehabilitacyjnej dla osób niepełnosprawnych	✓			
17)	Poznaj swojego sąsiada – organizacja pikników sąsiedzkich	✓			
18)	Dzień na orliku-organizacja spotkań sportowych dla dzieci i młodzieży obszaru rewitalizacji	✓			

Źródło: opracowanie własne.

14.3. Komplementarność proceduralno-instytucjonalna

Przyjęty system zarządzania powinien określać sposób podejmowania decyzji oraz stopień włączania społeczności lokalnej w proces rewitalizacji. Dlatego też, niezbędne jest osadzenie systemu zarządzania Programem Rewitalizacji w ogólnym, gminnym systemie zarządzania. Komplementarność proceduralno-instytucjonalna zostanie osiągnięta dzięki powołaniu koordynatorów rewitalizacji, którzy współpracować będą ze wszystkimi Współpracować będą ze wszystkimi grupami powiązanymi z Programem Rewitalizacji.

Szczegółowe informacje na ten temat zawarte zostały w podrozdziale: *System realizacji (wdrażania) PR.*

14.4. Komplementarność międzyokresowa

Zaplanowane przedsięwzięcia rewitalizacyjne stanowią kontynuację i dopełnienie przedsięwzięć zrealizowanych w ramach polityki spójności 2007-2013. Szczegóły przedstawia tabela poniżej.

Tabela 27 Komplementarność międzyokresowa

L.p.	NAZWA	NAZWA PROGRAMU ORAZ DZIAŁANIA	WARTOŚĆ INWESTYCJI	NAZWA FUNDUSZU	TERMIN REALIZACJI	OPIS
			WKŁAD WŁASNY / OTRZYMANE ŚRODKI			
1	Modernizacja świetlicy wiejskiej w Kłodzinie oraz remont i przebudowa świetlicy wiejskiej w Żabiczynie	Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013	413.084,73 167.425,73 245.659,00	Europejski Funduszu Rolny na rzecz Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich	2010	Głównym celem realizacji operacji było poszerzenie działalności kulturalnej poprzez podniesienie standardu obiektu a przez to odbywających się w nim imprez. Pozwoliło to zaspokoić potrzeby społeczne i kulturalne mieszkańców wsi. Ponadto istotnym elementem tego projektu był wzrost mobilności wspólnych przedsięwzięć na rzecz poprawy warunków i jakości życia w j miejscowości jak i całej Gminy. W konsekwencji przyczyniło się to do większej integracji społeczności, lepszej komunikacji, nie tylko w obrębie miejscowości ale i okolicznych miejscowościach.
2	Budowa kanalizacji sanitarnej z przykanalikami dla wsi Żabiczyn	Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013	1.041.893,20 523.856,20 518.037,00	Europejski Fundusz Rolny ma rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich	2011	Pobudowano system kanalizacji sanitarnej dla wsi Żabiczyn, który składa się z: - rurociągi grawitacyjne PCV ø 200 – 982 mb - rurociąg tłoczny PCV ø 90 – 6127 mb - przepompownia ścieków – szt. 2 - przyłącza kanalizacyjne – szt. 19

3	Termomodernizacja świetlicy wiejskiej w Zbietce wraz z przebudową i dobudową sanitariatów	„Odnowa i rozwój wsi” – działanie 313, 322, 323 objętego Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013.	261.882,68 115.031,96 146.850,72	Europejski Fundusz Rolny ma rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich	2013	Celem operacji było podniesienie standardu obiektu kulturalnego w Zbietce, a poprzez to odbywających się w nim imprez. Pozwoli to zaspokoić potrzeby społeczne i kulturalne mieszkańców miejscowości oraz okolicznych wsi. Ponadto istotnym elementem tego projektu będzie wzrost mobilności społeczności i pobudzenie aktywności do podejmowania wspólnych przedsięwzięć na rzecz poprawy warunków i jakości życia w swoich miejscowościach jak i całej gminie, Przyczyni się to większej integracji społeczności, lepszej komunikacji, w miejscowości w której planowana jest operacja, i okolicznych miejscowościach. Zakresem wykonanych robót objęto m.in.: • dobudowa sanitariatów, • zadaszenie elewacji tylnej i przedniej, • ocieplenie i pokrycie papą stropodachu, • ocieplenie ścian fundamentowych i ścian nadziemia, remont kominów, • okładziny na schodach zewnętrznych, ścianki działowe, • wymiana okien i drzwi zewnętrznych, montaż drzwi wewnętrznych, • tynki i oblicowanie ścian wewnętrznych, roboty malarskie, • wykonanie podłóg i posadzek, elewacja i oświetlenie zewnętrzne budynku, • zagospodarowanie terenu, zakup wyposażenia,

4	Przebudowa chodnika w miejscowości Mieścisko w pasie drogi gminnej Mieścisko – Gorzewo - Janowiec Wlkp	Program Rozwoju Obszarów Wiejskich w ramach Odnowa i Rozwój wsi na lata 2007-2013 działanie 413 Wdrażanie lokalnych strategii rozwoju	141.763,17 75.694,17 66.069,00	Europejski Fundusz Rolny ma rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich	2011	Pobudowano nawierzchnię z kostki betonowej szarej o grubości 6 cm na długości 1.380,3m^2
5	„Przebudowa nawierzchni chodnika i utwardzenie miejsc parkingowych w pasie drogi gminnej w miejscowości Żabiczyn	Program Rozwoju Obszarów Wiejskich w ramach Odnowa i Rozwój wsi na lata 2007-2013 działanie 413 Wdrażanie lokalnych strategii rozwoju	77.670,76 27.473,76 50.197,00	Europejski Fundusz Rolny ma rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich	2012	Pobudowano parking o powierzchni 373,5m^2, oraz chodnik o powierzchni 413,17m^2.
6	Polepszenie możliwości komunikowania się w języku obcym mieszkańców wsi poprzez naukę języka angielskiego	Operacja z zakresu małych projektów - działanie 413 Wdrażanie lokalnych strategii rozwoju objętego PROW na lata 2007-2013	14.922,34 5.625,65	Europejski Fundusz Rolny ma rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich	2012	Operacja polegała na przeprowadzeniu 80-cio godzinnego kursu języka angielskiego dla 15 osób mieszkających na terenie wsi Żabiczyn i okolicznych miejscowości. Program kursu obejmował zajęcia teoretyczne oraz ćwiczenie (mówienie i czytanie) - na poziomie podstawowym. Kurs przeprowadzono w trakcie 40 spotkań po dwie godziny każde spotkanie. W trakcie zajęć przeprowadzono wycieczkę krajoznawczą po

			9.296,69			okolicy w celu zapoznania się z zasobami historycznymi Gminy i zapoznaniem się z nazwami angielskimi lokalnych zabytków. W celu przeprowadzenia kursu wyposażono świetlicę wiejską w Żabiczynie w sprzęt. Zakupiono dwa komputery – Notebooki, oprogramowanie komputerowe, projektor, ekran oraz drukarkę.
7	Świetlica sercem naszej wsi	Operacja z zakresu małych projektów - działanie 413 Wdrażanie lokalnych strategii rozwoju objętego PROW na lata 2007-2013	29.878,98 11.835,25 18.043,73	Europejski Fundusz Rolny ma rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich	2012	W ramach operacji przy świetlicy wiejskiej w Popowie kościelnym posadzono ogródek ziołowy, doposażono zaplecze kuchenne w sprzęt AGD, zakupiono sprzęt audiowizualny, komputery, telewizor i nagrywarka.
8	Świetlica wiejska w Sarbii miejscem kultywowania starych zwyczajów i tradycji	Operacja z zakresu małych projektów - działanie 413 Wdrażanie lokalnych strategii rozwoju objętego PROW na lata 2007-2013	42.041,77 18.115,56 23.926,21	Europejski Fundusz Rolny ma rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich	2012	W ramach operacji wyposażono świetlicę wiejską w Sarbii w 160 krzeseł, doposażono zaplecze kuchenne w piec konwekcyjny, termosy kawowe oraz chłodziarkę. W ramach podniesienia standardu obiektu dokonano remontu i modernizacji sceny. Celem operacji było podniesienie standardu wyposażenia i modernizacji sceny dla podniesienia, jakości życia na obszarach wiejskich poprzez udział mieszkańców wsi Sarbia i okolicznych wsi w spotkaniach integracyjnych, pokazach kulinarnych, próbach i występach Zespołu Ludowego SARBIANIE, działającego przy świetlicy wiejskiej wsi Sarbia.
9	Promocja Gminy Mieścisko kluczem do		33.210,00		2013	Operacja polegała na opracowaniu prezentacji filmowej, której celem jest promocja obszaru

	wzrostu potencjału turystyczno – rekreacyjnego – prezentacja filmowa połączona z zakupem materiałów promocyjnych	Operacja z zakresu małych projektów - działanie 413 Wdrażanie lokalnych strategii rozwoju objętego PROW na lata 2007-2013	14.310,00 23.950,00	Europejski Fundusz Rolny ma rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich		Gminy Mieścisko. Prezentacja filmowa została udostępniona w postaci albumów filmowych na płytach CD (1000szt.) oraz w formie materiału filmowego na stronie internetowej. W ramach operacji przygotowano i wykonano: baner reklamowy z nazwą i logo Gminy oraz 3000szt. ulotek

Źródło: opracowanie własne.

15. Ramy finansowe i komplementarność źródeł finansowania

Realizacja zakładanych, podstawowych przedsięwzięć rewitalizacyjnych oraz przedsięwzięć uzupełniających oparta będzie na konieczności łączenia i uzupełniania pozyskanych środków finansowych. Działania będą miały również na celu zapobieganie sytuacjom podwójnego finansowania, tj. niedozwolonego zrefundowania (całościowego lub częściowego) danego wydatku dwa razy ze środków publicznych – krajowych lub europejskich.

Zaplanowane przedsięwzięcia będą realizowane ze środków budżetu gminy oraz innych środków zewnętrznych, co pozwoli na zapewnienie komplementarności źródeł finansowania. W poniższej tabeli przedstawiono szacunkowe koszty oraz potencjalne źródła finansowania, a także planowane partnerstwa, podmioty realizujące i zakres przedmiotowy planowanych przedsięwzięć rewitalizacyjnych:

Tabela 28 Szacunkowe ramy finansowe przedsięwzięć oraz potencjalne źródła finansowania

Nazwa	Koszt ogólny	W tym:				Źródło finansowania
		Środki UE		*Środki własne wnioskodawcy*	*Środki krajowe*	
		EFS	*EFRR*			
Adaptacja budynku po byłym Posterunku Policji na Ośrodek Pomocy Społecznej oraz Zespół Dzielnicowych	850 000,00 zł	-	722 500,00 zł	127 500,00 zł	-	WRPO 2014+, budżet gminy
Rewitalizacja stadionu sportowego w Mieścisku	2 000 000,00 zł	-	1 700 000,00 zł	300 000,00 zł	-	WRPO 2014+ budżet gminy
Budowa sali sportowej w Mieścisku	6 000 000 zł	-	5 100 000,00 zł	900 000,00 zł	-	Środki Ministerstwa Sportu i Turystki, budżet gminy
Zagospodarowanie obszaru przy cmentarzu w Mieścisku	1 450 000,00 zł	-	1 232 500,00 zł	217 500,00 zł	-	WRPO 2014+, budżet gminy
Rewitalizacja dworca w Mieścisku oraz linii kolejowej na ścieżkę rowerową	2 946 000,00 zł	-	2 504 100,00 zł	441 900,00 zł	-	WRPO 2014+ / POIiŚ, budżet gminy
Rewitalizacja rynku w Mieścisku	2 400 000,00 zł	-	2 040 000,00 zł	360 000,00 zł	-	WRPO 2014+ budżet gminy
Budowa świetlicy wiejskiej w Gołaszewie	850 000,00 zł	-	722 500,00 zł	127 500,00 zł	-	WRPO 2014+ budżet gminy
Rewitalizacja boiska w Popowie Kościelnym	500.000,00 zł	-	-	75 000,00 zł	425 000,00 zł	środki Ministerstwa Sportu i Turystyki, środki własne

Nazwa	Koszt ogólny	W tym:				Źródło finansowania
		Środki UE		*Środki własne wnioskodawcy*	*Środki krajowe*	
		EFS	*EFRR*			
						(prywatne), środki publiczne (gminne).
Budowa wielofunkcyjnej hali sportowej boiska w Popowie Kościelnym	2 000 000,00 zł	-	-	300 000,00 zł	1 700 000,00 zł	środki Ministerstwa Sportu i Turystyki, środki własne (prywatne), środki publiczne (gminne).
Rewitalizacja kompleksu sportowego w Popowie Kościelnym	2 000 000,00 zł	-	1 700 000,00 zł	300 000,00 zł	-	WRPO 2014+ budżet gminy
Zagospodarowanie terenu przy Szkole Podstawowej w Mieścisku oraz rewitalizacja boisk sportowych	1 500 000,00 zł	-	1 275 000,00 zł	225 000,00 zł	-	WRPO 2014+ budżet gminy
Dostosowanie Ośrodka Zdrowia w Mieścisku do potrzeb osób niepełnosprawnych	850 000,00 zł	-	722 500,00 zł	127 500,00 zł	-	WRPO 2014+ budżet gminy
Prace konserwatorskie zabytkowego kościoła i kapliczek w Popowie Kościelnym oraz zagospodarowanie terenu w jego otoczeniu	2 200 000,00 zł	-	1 870 000,00 zł	330 000,00 zł	-	WRPO 2014+ budżet Parafii

Nazwa	Koszt ogólny	W tym:				Źródło finansowania
		Środki UE		*Środki własne wnioskodawcy*	*Środki krajowe*	
		EFS	*EFRR*			
Rewitalizacja zabytkowego dworu w Popowie Kościelnym	3 800 000,00 zł	-	3 230 000,00 zł	570 000,00 zł	-	WRPO 2014+ budżet inwestora
Aktywizacja kulturalna i fizyczna oraz pobudzenie przedsiębiorczości wśród dzieci	23 000,00 zł	19 550,00 ZŁ	-	3 450,00 zł	-	WRPO 2014+, budżet gminy
Utworzenie świetlicy rehabilitacyjnej dla osób niepełnosprawnych	25 000,00 zł	-	-	25 000,00 zł	-	dotacje Ministerstwa Zdrowia, budżet gminy
Poznaj swojego sąsiada – organizacja pikników sąsiedzkich	30 000,00 zł	-	-	30 000,00 zł	-	środki własne gminy, potencjalne dofinansowanie ze środków unijnych (EFS)
Dzień na orliku-organizacja spotkań sportowych dla dzieci i młodzieży obszaru rewitalizacji	12 000,00 zł	-	-	12 000,00 zł	-	środki własne gminy
RAZEM	**29 436 000,00 zł**	**19 550,00 zł**	**22 819 100,00 zł**	**4 472 350,00 zł**	**2 125 000,00 zł**	

Źródło: opracowanie własne.

16. Podsumowanie strategicznej oceny oddziaływania na środowisko

Na etapie tworzenie pierwotnej wersji Programu Rewitalizacji, zgodnie z *Ustawą o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko*, wystąpiono o odstąpienie od przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko projektu „Programu Rewitalizacji dla Gminy Mieścisko na lata 2017-2023". W odpowiedzi na wniosek z dnia 6.03.2017r. Wielkopolski Państwowy Wojewódzki Inspektor Sanitarny po zapoznaniu się z treścią dokumentu uzgodnił pozytywnie możliwość odstąpienia od procedury przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko. Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska w Poznaniu, pismem o sygnaturze WOO-III.410.200.2017.MM.3 również stwierdziła, że projekt „Programu Rewitalizacji dla Gminy Mieścisko na lata 2017-2023" nie wymaga przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko.

Na etapie przygotowania aktualizacji Programu Rewitalizacji Gminy Mieścisko wystąpiono ponownie o uzgodnienie odstąpienia od procedury przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko projektu aktualizowanej wersji „Programu Rewitalizacji dla Gminy Mieścisko na lata 2017 – 2023". W odpowiedzi na wniosek nr ZPF.041.6.2017 z dnia 13.11.2017r., Wielkopolski Państwowy Inspektor Sanitarny w piśmie o sygnaturze DN-NS.9012.1858.2017 z dnia 12.12.2017r. uzgodnił odstąpienie od przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko. Podobnie, na wniosek nr ZPF.041.6.2017 z dnia 13.11.2017r., Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska pismem nr WOO-III.410.992.2017.ET.1 z dnia 06.12.2017r. przychyliła się do odstąpienia od oceny.

17. Uspołecznienie Programu Rewitalizacji

Przygotowywanie oraz wdrażanie Programu Rewitalizacji opiera się na zasadach partnerstwa oraz partycypacji społecznej. Mechanizm partycypacji społecznej obejmuje przygotowanie, prowadzenie i ocenę rewitalizacji w sposób aktywizujący Interesariuszy, poprzez przeprowadzanie wśród nich badań oraz konsultacji społecznych. Partycypacja społeczna wpisana jest

w proces rewitalizacji, na każdym jego etapie: diagnozy, programowania, wdrażania i monitorowania.

17.1. Na etapie tworzenia Programu Rewitalizacji

O wszystkich formach konsultacji społecznych, zaplanowanych na etapie tworzenia dokumentu mieszkańcy byli powiadamiani z odpowiednim wyprzedzeniem. Informacje przekazywano przy pomocy ulotek, artykułu w prasie lokalnej oraz podstrony w Biuletynie Informacji Publicznej www.miescisko.bip.net.pl/?c=2017, a także Serwisu Informacyjnego MultiSMS.

Podczas tworzenia Programu Rewitalizacji zorganizowano 4 spotkania z interesariuszami:

13.12.2016 r.:

Pierwsze spotkanie warsztatowe, w którym wzięło udział 12 osób, miało na celu przybliżenie uczestnikom tematu rewitalizacji. Przeprowadzone zostało według poniższego schematu:

1. **Etapy realizacji projektu;**
2. **Podstawowe informacje na temat rewitalizacji:**
    - Przedstawienie dokumentów dotyczących procesu rewitalizacji;
    - Wskazanie różnic między gminnym a lokalnym programem rewitalizacji
    - Definicja rewitalizacji i jej aspekty
    - Czym jest obszar zdegradowany i obszar rewitalizacji?
    - Rodzaje partycypacji społecznej;
3. **Metoda wyznaczenia obszaru zdegradowanego i do rewitalizacji;**
4. **Zakres merytoryczny Programu Rewitalizacji;**
5. **Cześć warsztatowa:**
    - Negatywne zjawiska w gminie i jak je rozwiązać;
    - Potencjał gminy i jak go wykorzystać.

30.01.2017 r.:

Na drugim spotkaniu warsztatowym, w którym wzięło udział 10 osób, uczestnikom przedstawiono diagnozę służącą wyznaczeniu obszaru zdegradowanego oraz obszaru rewitalizacji, a

także wyznaczone obszary, zdegradowany i rewitalizacji. Przeprowadzono również ćwiczenia warsztatowe według poniższego schematu:

Pytania dla uczestników

Jakie występują negatywne zjawiska, problemy, czego brakuje w sferze:

- społecznej,
- gospodarczej
- technicznej,
- środowiskowej,
- przestrzenno-funkcjonalnej.

Jakie są przyczyny zidentyfikowanych problemów?

Przy poszczególnych problemach prosimy o przyporządkowanie im wagi oraz stopnia pilności w skali 1-3, gdzie:

Waga:

1 – Niski stopień odziaływania na obszar rewitalizacji;
2 – Umiarkowany stopień odziaływania na obszar rewitalizacji;
3 – Wysoki stopień odziaływania na obszar rewitalizacji;

Stopień pilności:

1- Wymaga interwencji rozłożonej w czasie;
2-Wymaga interwencji w „najbliższym czasie”;
3-Wymaga natychmiastowej interwencji.

Poniżej przedstawiono wyniki warsztatów:

Tabela 29 Drugie spotkanie konsultacyjne – wyniki pracy warsztatowej

Obszar Mieścisko						
Sfera	X Społeczna	☐ Gospodarcza	☐ Techniczna	☐ Środowiskowa	☐ Przestrzenno-funkcjonalna	
Problem	**Przyczyna**				**Waga**	**Stopień**
Ograniczona dostępność oferty spędzania czasu wolnego	Niewielka ilość obiektów sportowo-rekreacyjnych oraz kulturalnych				3	2
Ograniczona aktywność zawodowa mieszkańców	Brak miejsc pracy odpowiadających kwalifikacjom pracowników, brak kursów zawodowych				2	2
Ograniczona dostępność do infrastruktury przedszkolnej	Mała liczba miejsc w przedszkolach z uwagi na ograniczone możliwości techniczne budynków				2	2
Ograniczony dostęp do podstawowej opieki zdrowotnej	Ograniczone zasoby kadrowe i czasowe w przychodni lekarzy rodzinnych				3	3
Sfera	Społeczna	☐ Gospodarcza	X Techniczna	☐ Środowiskowa	X Przestrzenno-funkcjonalna	
Brak dostosowania przestrzeni publicznej do potrzeb osób niepełnosprawnych	Przestarzała infrastruktura nieuwzględniająca potrzeb osób niepełnosprawnych				3	2
Zły stan infrastruktury liniowej oraz jej częściowy brak	Brak środków na wykonywanie okresowych przeglądów i remontów				3	2
Zły stan techniczny obiektów budowlanych przekazywanych na mieszkalnictwo socjalne	Brak środków na wykonywanie remontów obiektów				2	1
Obszar Popowo Kościelne						
Sfera	Społeczna	X Gospodarcza	☐ Techniczna	☐ Środowiskowa	☐ Przestrzenno-funkcjonalna	

Brak możliwości dokonywania płatności w Popowie Kościelnym	Brak placówki pocztowej, bankowej				2	2
Sfera	X Społeczna	X Gospodarcza	☐ Techniczna	☐ Środowiskowa	☐ Przestrzenno-funkcjonalna	
Brak miejsc pracy, konieczność migracji zarobkowej	Niewiele firm mających siedzibę w Popowie Kościelnym				3	3
Sfera	Społeczna	X Gospodarcza	☐ Techniczna	☐ Środowiskowa	X Przestrzenno-funkcjonalna	
Brak ścieżek rowerowych – propozycja stworzenia ścieżki rowerowej np. pobocze drogi lub nieczynna linia kolejowa	Brak inwestycji w tej dziedzinie w latach wcześniejszych				2	2
Sfera	Społeczna	Gospodarcza	X Techniczna	☐ Środowiskowa	X Przestrzenno-funkcjonalna	
Drogi wewnętrzne wraz z kanalizacją deszczową na osiedlu 40-lecia PRL	Niewłaściwe wykorzystanie drogi, brak odwodnienia niszczy to na-wierzchnię. Brak wykonywanych prac remontowych				2	3
Sfera	X Społeczna	Gospodarcza	Techniczna	☐ Środowiskowa	Przestrzenno-funkcjonalna	
Nieczynna linia kolejowa, brak komunikacji kolejowej, autobusowej – problemy z dostaniem się do Mieściska. Propozycja stworzenia prywatnej sieci komunikacji za pomocą busów	Brak połączeń z Popowy do większych miejscowości np. Skoki, Mieściско, Wągrowiec				2	3
Obszar Sołectwo Zbietka						
Sfera	Społeczna	Gospodarcza	☐ Techniczna	X Środowiskowa	☐ Przestrzenno-funkcjonalna	
Wieś Zbietka jest ubogą wsią po Spółdzielni Produkcyjnej, Stara zabudowa mieszkaniowa, dom obok domu stwarza zagrożenie zdrowia i środowiska	Brak środków, niskie dochody na budowę ekoszamb Skażenie środowiska Wysokie koszty obsługi (wywóz szamb)				3	3

Obszar Podlesie Kościelne						
Sfera	Społeczna	Gospodarcza	X Techniczna	X Środowiskowa	☐ Przestrzenno-funkcjonalna	
Wieś Podlesie Kościelne jest miejscowością „ciasno" zabudowaną. W związku z tym sytuacja nieszczelne szamba stają się ogromnym problemem w codziennym funkcjonowaniu. Wysokie koszty wywozu nieczystości	Brak dostępu mieszkańców do WC Zbiorniki na ścieki mieszkalne				3	3
Obszar Sołectwo Żabiczyn						
Sfera	Społeczna	Gospodarcza	X Techniczna	Środowiskowa	X Przestrzenno-funkcjonalna	
Rozwiązania techniczne umożliwiające korzystanie z bezpiecznego wysiadania i wsiadania młodzieży dojeżdżającej do szkoły oraz mieszkańców korzystających z komunikacji autobusowej. Brak zatok z obu stron drogi, przystanku oraz brak oświetlenia które kończy się 100 m od skrzyżowania przejścia dla pieszych	Wzmożony ruch samochodów osobowych ale przede wszystkich samochodów tj. TIR z 4 zakładów. Słaba widoczność wyjazd z Żabiczyna do Wągrowca				3	2
Obszar Gołaszewo						
Sfera	Społeczna	Gospodarcza	Techniczna	Środowiskowa	Przestrzenno-funkcjonalna	

Brak świetlicy wiejskiej (po wydaniu przez PINB decyzji o rozbiórce obiektu istniejącego	Zły stan techniczny obiektów, zagrażający bezpieczeństwu użytkowników	3	3
Brak wodociągów w miejscowości Gółka	Wieś nie została jeszcze zwodociągowana, brak wody w łazienkach	3	2
Brak wodociągu do budynków przy drodze gminnej w kierunku Janowca Wlkp.	Osiedle nie zostało jeszcze zwodociągowane	3	2
Brak utwardzonej drogi w kierunku Janowca Wlkp. I Łopienna	Problem z dojazdem mieszkańców do pracy	3	1
Brak kanalizacji sanitarnej	Nie została dotychczas wykonana	3	1

Źródło: opracowanie własne.

16.02.2017 r.:

Na trzecim spotkaniu, w którym uczestniczyło 13 osób, mieszkańcom zaprezentowano podsumowanie wszystkich przeprowadzonych do tej pory działań, tj:

- prace analityczne – delimitacja obszaru;
- spotkanie wprowadzające;
- warsztaty strategiczne;
- zbieranie pomysłów na przedsięwzięcia rewitalizacyjne;
- wstępne wyznaczenie wizji obszaru oraz zaprojektowanie celów i kierunków działań.

Następnie przedstawiono zasady realizacji i wdrażania całości Programu oraz system monitoringu i oceny. W części warsztatowej zapytano uczestników o to:

- **Jakie projekty/przedsięwzięcia „miękkie" należy przeprowadzić, aby osiągnąć zakładaną wizję?**
- **Jakie czynności w ramach tych projektów/przedsięwzięć należy podjąć przede wszystkim?**
- **Kto może realizować projekt?**
- **Kogo warto zaprosić do współpracy?**
- **Gdzie można realizować projekt/Jakich obiektów, miejsc dotyczy projekt? – nr obszaru na mapie**

Tabela 30 Wyniki spotkania warsztatowego

Grupa 1 **Jakie projekty/przedsięwzięcia „miękkie” należy przeprowadzić, aby osiągnąć zakładaną wizję?**	**Jakie czynności w ramach tych projektów/przedsięwzięć należy podjąć przede wszystkim?**	**Kto może realizować projekt?**	**Kogo warto zaprosić do współpracy?**	**Gdzie można realizować projekt/Jakich obiektów, miejsc dotyczy projekt? – nr obszaru na mapie**
Promocja zdrowia – działania podejmowane w ośrodku zdrowia	Rozszerzenie świadczonych usług zdrowotnych Kampanie społeczne w tematyce profilaktyki Rehabilitacja dla osób niepełnosprawnych	Ośrodek zdrowia, UG, podmioty zewnętrzne	Mieszkańcy	2
Promowanie sportu – działania podejmowane na stadionie sportowym i hali sportowej	Organizowanie zawodów sportowych Rozwijanie działalności klubów sportowych Organizowanie imprez kulturalnych np. Dożynki gminne, powiatowe, koncerty Organizowanie zajęć sportowych	Mieszkańcy, UG, podmioty zewnętrzne	Mieszkańcy, kluby sportowe	3
Oferta kulturalna miejscowej i projektowanej świetlicy miejskiej	Zajęcia sportowe dla dzieci i młodzieży Organizowanie zajęć dla dzieci i młodzieży podczas wakacji i ferii „półkolonie” Spotkania aktywizujące dla seniorów Organizowanie zabaw tanecznych Pikniki i festyny Organizowanie dnia kobiet, dnia dziecka	UG, grupa „odbudowa wsi Gołaszewo, mieszkańcy sołectw	Mieszkańcy, lokalni przedsiębiorcy	1
Grupa 2 **Jakie projekty/przedsięwzięcia „miękkie” należy**	**Jakie czynności w ramach tych projektów/przedsięwzięć należy podjąć przede wszystkim?**	**Kto może realizować projekt?**	**Kogo warto zaprosić do współpracy?**	**Gdzie można realizować projekt/Jakich**

przeprowadzić, aby osiągnąć zakładaną wizję?				**obiektów, miejsc dotyczy projekt? – nr obszaru na mapie**
Mieścisko Spotkania dla KGW promujące nabywanie umiejętności i nawyków promujących zdrowy styl życia	Spotkania z fizjoterapeutą Ćwiczenia typu aerobik, joga Warsztaty zajęcia z przygotowywania zdrowych posiłków	Instruktorzy – osoby posiadające odpowiednie kwalifikację do prowadzenia zajęć	Kluby seniora, młodzież, dzieci ze szkół	Dom kultury
Popowo Kość. Cykl zajęć dla seniorów	Organizacja spotkań/warsztatów celem zdobycia umiejętności manualnych	Osoby mające wykształcenie i umiejętności do prowadzenia zajęć	Seniorzy z danej miejscowości	Dom kultury,
Turniej gry w piłkę nożną (tenis stołowy)	Zgłoszenie drużyn, rozgrywki, wyłonienie zwycięzcy	Trener, nauczyciel w-f	Uczestników z innej miejscowości	Boisko przy domu kultury
Spotkania z muzyką	Zaproszenie artysty	Gmina Mieścisko	KGW, Rady Sołeckie, Jednostka OSP	Świetlica wiejska
Piknik z pyrą w plenerze	Ognisko, zakup ziemniaków, potrawy z ziemniaków	KGW	Jednostka OSP	Świetlica wiejska
Grupa 3 **Jakie projekty/przedsięwzięcia „miękkie” należy**	**Jakie czynności w ramach tych projektów/przedsięwzięć należy podjąć przede wszystkim?**	**Kto może realizować projekt?**	**Kogo warto zaprosić do współpracy?**	**Gdzie można realizować projekt/Jakich obiektów,**

przeprowadzić, aby osiągnąć zakładaną wizję?				**miejsc dotyczy projekt? – nr obszaru na mapie**
Baza numerów telefonicznych mieszkańców (uaktualnienie aby wysłać sms-y + emaile) przynajmniej jeden numer na gospodarstwo domowe	Urząd Gminy – jako właściciel bazy Przesyłanie info z ważnymi wydarzeniami – zbiera sołtys	Sołtys, informatyk UG	Stażyści z UG do uaktualnienia bazy	Teren gminy
Przeciwdziałanie nałogom (alkoholizm i narkomania)	Spotkanie edukacyjne dla osób zagrożonych Organizowanie alternatywnych form aktywności (np. wycieczki	Gminna komisja rozwiązywania problemów alkoholowych	Klub AA	Dom kultury w mieścisku
Turniej wsi sołeckich w formule podobnej do telewizyjnego turnieju miast	Opracowanie regulaminu konkursu, konkurencji, zaproszenie 22 sołectw do współpracy, rozplanowanie finansowania dla zorganizowania turnieju i nagród dla zwycięzców	Rada sołecka,	Nauczyciele wf Inspektor sportu z UG	
Kino w formule dyskusyjnego klubu filmowego w domu kultury z możliwością projekcji filmów w świetlicach wiejskich	Zakup sprzętu do emisji filmów, cykliczne pokazy filmów, info dzięki bazie telefonów i maili, ofeta dla dzieci np. poranki filmowe, filmu również dla osób niepełnosprawnych (integracja i edukacja środowiskowa)	Biblioteka gminna, dom kultury	Dyrektor biblioteki, opiekunowie świetlic wiejskich, sołtysi	Popowo, Gołaszewo, Mieścisko
Imprezy integrujące z udziałem niepełnosprawnych	Opracowanie programu imprez (konkursy na miarę możliwości) Kiermasz produktów osób z ZAZ	Ośrodek opieki społecznej	ZAZ, ośrodek zdrowia, grupy animatorów	Boisko stadionu w Mieścisku.

Źródło: opracowanie własne

14.03.2017 r.:

Ostatnie, z planowanych spotkań konsultacyjnych cieszyło się uczestnictwem 12 osób. Zaprezentowano na nim treść projektu dokumentu oraz poproszono o wskazanie ewentualnych uwag i zmian. Interesariusze programu, obecni na spotkaniu nie zgłosili żadnych uzupełnień.

17.2. Na etapie aktualizacji Programu Rewitalizacji

W związku z aktualizacją Programu Rewitalizacji i zaplanowanym w jej ramach poszerzeniem listy podstawowych przedsięwzięć rewitalizacyjnych przeprowadzono dwuetapowe konsultacje społeczne. Mieszkańcy zostali o nich poinformowani z odpowiednim wyprzedzeniem za pośrednictwem ogłoszeń w Biuletynie Informacji Publicznej pod adresem http://www.miescisko.bip.net.pl/?c=2102 oraz w Urzędzie Gminy.

Spotkanie 6.11.2017r.

Konsultacje społeczne odbyły się w świetlicy wiejskiej w Popowie Kościelnym. Uczestniczyło w nich 20 osób. W ramach spotkania przedstawiono koncepcję aktualizacji Programu Rewitalizacji, w szczególności planowane do włączenia nowe, podstawowe projekty rewitalizacyjne.

Interesariusze programu, obecni na spotkaniu nie zgłosili żadnych uwag.

08 - 15.11.2017r.

Za pośrednictwem Biuletynu Informacji Publicznej oraz ogłoszenia w Urzędzie Gminy mieszkańcy uzyskali informację o możliwości zgłaszania uwag i sugestii do projektu aktualizowanej wersji Programu Rewitalizacji. Udostępniona została wstępna wersja dokumentu oraz formularz uwag do przesyłania mailowo. Z możliwości zgłoszenia sugestii skorzystało 1 stowarzyszenie, które zaproponowało zamianę przeznaczenia dwóch budynków, tj. przeniesienie ośrodka zdrowia do budynku po byłym posterunku policji, który zgodnie z przedsięwzięciem nr 1 zaplanowany jest do adaptacji na Ośrodek Pomocy Społecznej i Zespół Dzielnicowych oraz przeniesienie Ośrodka Pomocy Społecznej do budynku, w którym obecnie działa Ośrodek Zdrowia, który zgodnie z projektem nr 12 dostosowywany będzie do potrzeb osób niepełnosprawnych. Ze względu na fakt, że w trakcie konsultacji społecznych żaden z mieszkańców nie wnosił uwag co do realizacji przedsięwzięć nr 1 i 12 w zaproponowanym zakresie oraz na fakt, że Gmina

posiada już kompletną dokumentację techniczną na realizację przedsięwzięcia nr 1 w pierwotnej wersji, wniosku nie uwzględniono.

17.3. Na etapie wdrażania, monitorowania i realizacji Programu Rewitalizacji

Jedną z najważniejszych zasad realizacji Programu Rewitalizacji jest partnerstwo i partycypacja społeczna oraz zwiększenie zaangażowania lokalnej społeczności, której sprzyjać może przyjęta odpowiednia strategia promocji Programu Rewitalizacji. Działania partycypacyjne prowadzone muszą być w sposób ciągły. Powinny trwać od momentu rozpoczęcia projektowania Programu Rewitalizacji i być kontynuowane nawet po zakończeniu wdrażania przedsięwzięć rewitalizacyjnych, poprzez między innymi:

- upublicznianie monitoringu zmian z naciskiem na obszary rewitalizowane;
- zapewnianie udziału mediów w procesie rewitalizacji;
- publikowanie raportów i sprawozdań;
- badania na temat oceny procesów rewitalizacji, prezentacje efektów rewitalizacji.

Za realizację poniższych zadań odpowiadać będzie Zespół ds. Rewitalizacji.

W celu realizacji powyżej wymienionych działań planuje się wdrożenie poniższych kroków.

Rysunek 21 Działania promocyjne PR

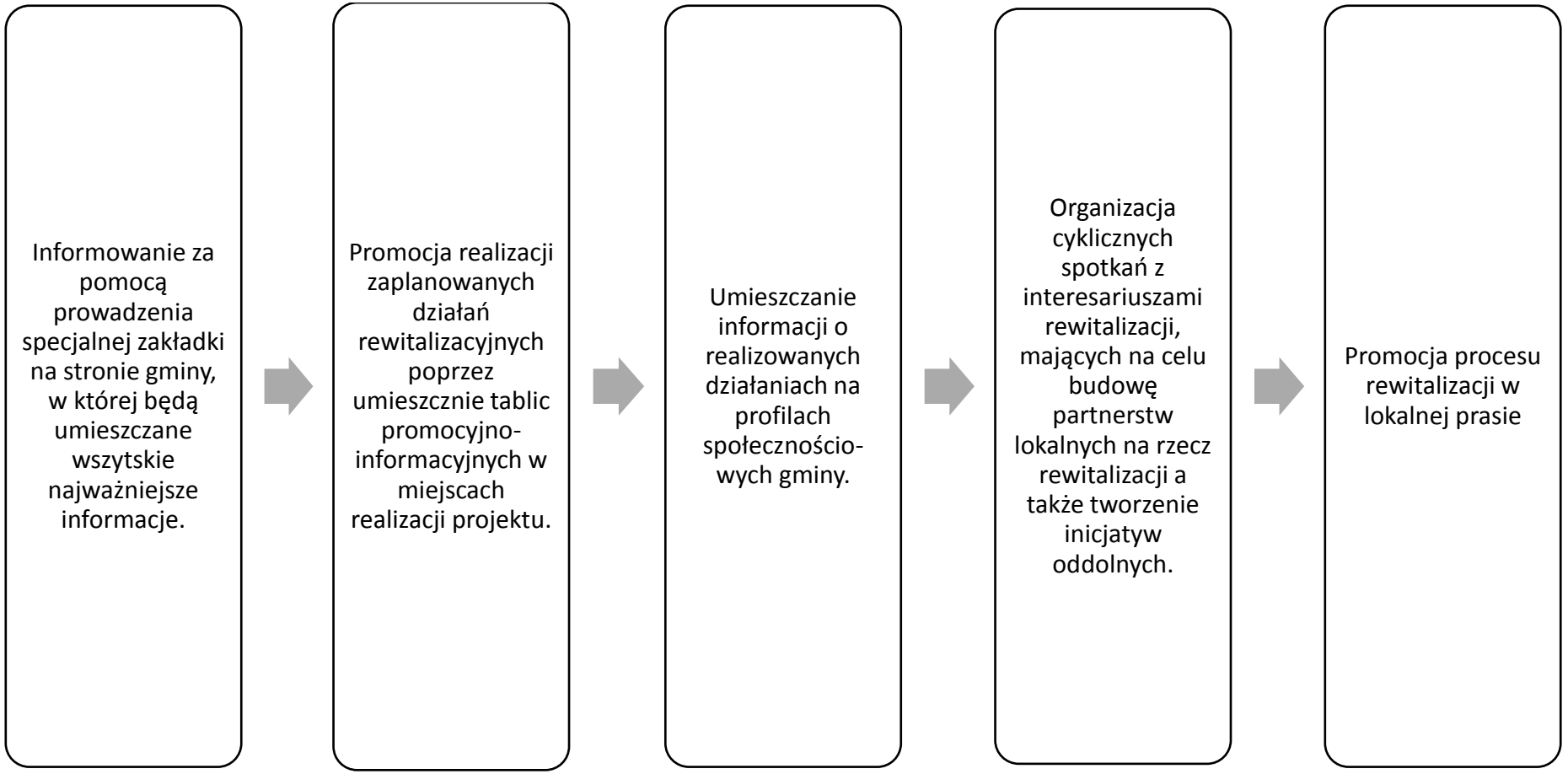

Źródło: opracowanie własne.

17.4. Promocja Programu Rewitalizacji

Ważnym elementem realizacji Programu Rewitalizacji jest udział społeczeństwa na każdym jego etapie. Dlatego też w ramach wdrożenia działań zawartych w Programie Rewitalizacji dla Gminy Mieścisko na lata 2016-2023 zaplanowano podjęcie kroków przedstawionych na poniższym schemacie:

Rysunek 22 Promocja Programu Rewitalizacji

Źródło: opracowanie własne

18. Wskaźniki realizacji

W celu monitorowania przebiegu realizacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych opracowano wskaźniki dla listy podstawowych przedsięwzięć rewitalizacyjnych i uzupełniających.

Tabela 31 Wskaźniki realizacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych

Lp.	Nazwa	Wskaźnik	Typ wskaźnika	Jednostka miary Wskaźnika	Szacowana wartość wskaźnika	Źródło informacji
PROJEKTY GŁÓWNE						
1.	Adaptacja budynku po byłym Posterunku Policji na Ośrodek Pomocy Społecznej oraz Zespół Dzielnicowych	Liczba obiektów poddanych remontowi i wyposażeniu	Produktu	szt.	1	Protokół odbioru prac
		Liczba zagospodarowanych działek	Produktu	szt.	1	Protokół odbioru prac
		Liczba użytkowników nowej siedziby Ośrodka Pomocy Społecznej i Zespołu Dzielnicowych	Rezultatu	osoby/rok	600	Urząd Gminy Mieścisko
2.	Rewitalizacja stadionu sportowego w Mieścisku	Powierzchnia zrewitalizowanej przestrzeni publicznej	Produktu	m^2	20 853	Protokoły odbioru prac
		Liczba obiektów poddanych rewitalizacji (przebudowie, rozbudowie, odbudowie, modernizacji), w tym: na cele społeczne	Produktu	szt.	1	Protokoły odbioru prac
		Liczba osób korzystających z rewitalizowanego obiektu	Rezultatu	osoby/rok	800	Urząd Gminy Mieścisko
3.	Budowa sali sportowej w Mieścisku	Powierzchnia wybudowanej sali	Produktu	m^2	1 592,58	Protokoły odbioru prac

		Liczba obiektów poddanych rewitalizacji (budowie, przebudowie, rozbudowie, odbudowie, modernizacji), w tym: na cele społeczne	Produktu	szt.	1	Protokoły odbioru prac
		Liczba osób korzystających z rewitalizowanego obiektu	Rezultatu	osoby/rok	600	Urząd Gminy Mieścisko
4.	Zagospodarowanie obszaru przy cmentarzu w Mieścisku	Liczba utworzonych miejsc parkingowych	Produktu	szt.	57	Urząd Gminy Mieścisko, protokoły odbioru prac
		Liczba utworzonych miejsc parkingowych dla niepełnosprawnych	Produktu	szt.	3	Urząd Gminy Mieścisko, protokoły odbioru prac
		Liczba utworzonych alei	Produktu	szt.	1	Urząd Gminy Mieścisko, protokoły odbioru prac
		Liczba użytkowników zagospodarowanego obszaru	Rezultatu	osoby/rok	2 000	Urząd Gminy Mieścisko
5.	Rewitalizacja dworca w Mieścisku oraz linii kolejowej na ścieżkę rowerową	Powierzchnia zagospodarowanego terenu	Produktu	m^2	18 500	Urząd Gminy Mieścisko, protokoły odbioru prac
		Długość powstałej ścieżki rowerowej	Produktu	Km	9	Urząd Gminy Mieścisko, protokoły odbioru prac
		Liczba użytkowników utworzonej infrastruktury	Rezultatu	osoby/rok	2 500	Urząd Gminy Mieścisko
6.	Rewitalizacja rynku w Mieścisku	Liczba rewitalizowanych budynków	Produktu	szt.	1	Urząd Gminy Mieścisko

		Liczba utworzonych miejsc parkingowych	Produktu	szt.	32	Urząd Gminy Mieścisko, protokoły odbioru prac
		Liczba utworzonych miejsc parkingowych dla niepełno-sprawnych	Produktu	szt.	2	Urząd Gminy Mieścisko, protokoły odbioru prac
		Liczba użytkowników zrewi-talizowanej przestrzeni	Rezultatu	osoby/rok	3 500	Urząd Gminy Mieścisko
7.	Budowa świetlicy wiejskiej w Gołaszewie	Liczba wybudowanych bu-dynków pełniących funkcje kulturalne	Produktu	Szt.	1	Urząd Gminy Mieścisko
		Liczba użytkowników nowej świetlicy	Rezultatu	osoby/rok	500	Urząd Gminy Mieścisko
		Liczba zorganizowanych wydarzeń kulturalnych	Rezultatu	szt.	12	Urząd Gminy Mieścisko
8.	Budowa boiska w Popowie Kościelnym	Liczba wybudowanych bo-isk	Produktu	szt.	1	Urząd Gminy Mieścisko, protokoły odbioru prac
		Liczba zagospodarowanych działek	Produktu	szt.	1	Urząd Gminy Mieścisko, protokoły odbioru prac
		Liczba osób korzystających z obiektu	Rezultatu	osoby/rok	400	Urząd Gminy Mieścisko
9.	Budowa wielofunkcyjnej hali sportowej w Popowie Kościelnym	Liczba wybudowanych obiektów sportowych	Produktu	szt.	1	Urząd Gminy Mieścisko, protokoły odbioru prac

		Liczba osób korzystających ze zrewitalizowanej przestrzeni	Rezultatu	osoby/rok	400	Urząd Gminy Mieścisko
10.	Rewitalizacja kompleksu sportowego w Popowie Kościelnym	Liczba wybudowanych boisk	Produktu	szt.	3	Urząd Gminy Mieścisko, protokoły odbioru prac
		Liczba zagospodarowanych działek	Produktu	szt.	6	Urząd Gminy Mieścisko, protokoły odbioru prac
		Liczba osób korzystających z obiektu	Rezultatu	osoby/rok	2 000	Urząd Gminy Mieścisko
11.	Zagospodarowanie terenu przy Szkole Podstawowej w Mieścisku oraz rewitalizacja boisk sportowych	Liczba wybudowanych boisk	Produktu	szt.	3	Urząd Gminy Mieścisko, protokoły odbioru prac
		Liczba zagospodarowanych działek	Produktu	szt.	1	Urząd Gminy Mieścisko, protokoły odbioru prac
		Liczba osób korzystających z obiektu	Rezultatu	osoby/rok	500	Urząd Gminy Mieścisko
12.	Dostosowanie Ośrodka Zdrowia w Mieścisku do potrzeb osób niepełnosprawnych	Liczba zagospodarowanych działek	Produktu	szt.	6	Protokół odbioru prac
		Liczba utworzonych miejsc parkingowych	Produktu	szt.	50	Urząd Gminy Mieścisko, protokoły odbioru prac

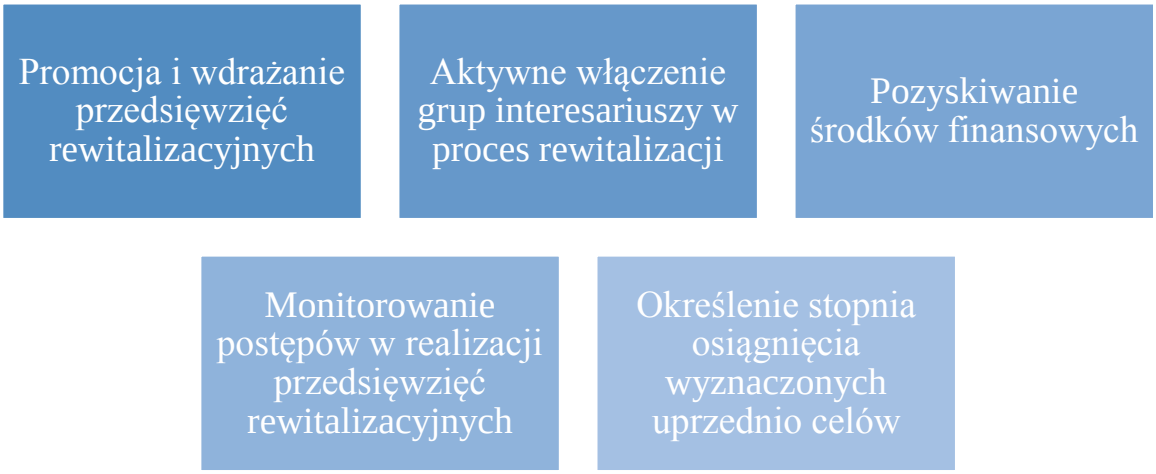
		Liczba utworzonych miejsc parkingowych dla niepełnosprawnych	Produktu	szt.	5	Urząd Gminy Mieścisko, protokoły odbioru prac
		Liczba osób niepełnosprawnych korzystających z budynku	Rezultatu	osoby/rok	20	Urząd Gminy Mieścisko
		Liczba użytkowników budynku	Rezultatu	osoby/rok	2 000	Urząd Gminy Mieścisko
13.	Prace konserwatorskie zabytkowego kościoła i kapliczek w Popowie Kościelnym oraz zagospodarowanie terenu w jego otoczeniu	Liczba zagospodarowanych działek	Produktu	szt.	1	Protokół odbioru prac
		Liczba zabytków nieruchomych poddanych pracom	Produktu	szt.	1	Protokół odbioru prac
		Liczba zabytków ruchomych poddanych pracom	Produktu	szt.	6	Protokół odbioru prac
		Liczba osób odwiedzających obiekt dziedzictwa kulturowego	Rezultatu	Szt.	1 000	Parafia Narodzenia NMP w Popowie Kościelnym
14.	Rewitalizacja zabytkowego dworu	Liczba zagospodarowanych działek	Produktu	szt.	1	Protokół odbioru prac

		Liczba zabytków nieruchomych poddanych pracom	Produktu	szt.	1	Protokół odbioru prac
		Liczba osób odwiedzających obiekt dziedzictwa kulturowego	Rezultatu	Szt.	1 000	Inwestor
15.	Aktywizacja kulturalna i fizyczna oraz pobudzenie przedsiębiorczości wśród dzieci	Liczba osób uczestniczących w warsztatach	Rezultatu	osoby	200	Urząd Gminy Mieścisko
16.	Utworzenie świetlicy rehabilitacyjnej dla osób niepełnosprawnych	Liczba osób niepełnosprawnych korzystających z oferty	Rezultatu	osoby	30	Urząd Gminy Mieścisko
17.	Poznaj swojego sąsiada – organizacja pikników sąsiedzkich	Liczba osób uczestniczących w spotkaniach	Rezultatu	osoby/rok	1 500	Urząd Gminy Mieścisko
18.	Dzień na orliku-organizacja spotkań sportowych dla dzieci i młodzieży obszaru rewitalizacji	Liczba dzieci i młodzieży uczestniczących w spotkaniach	Rezultatu	osoby/rok	500	Urząd Gminy Mieścisko

Źródło: opracowanie własne

19. System realizacji (wdrażania) PR

Wdrażanie Programu Rewitalizacji ma na celu wyprowadzenie obszaru rewitalizacji ze stanu kryzysowego. Na zarządzanie *Programem Rewitalizacji dla Gminy Mieścisko na lata 2017-2023* składać będą się:

Głównym odpowiedzialnym za realizację Programu Rewitalizacji będzie Wójt Gminy Mieścisko (organ decyzyjny), natomiast koordynacją procesu wdrażania programu zajmie się Zespół ds. rewitalizacji. Będzie on współpracować między innymi z:

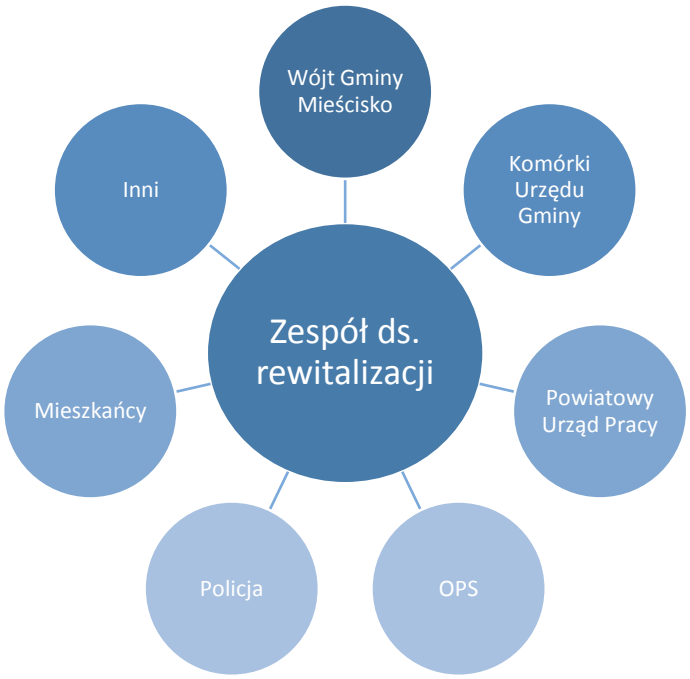
- pracownikami innych komórek organizacyjnych Urzędu Gminy Mieścisko;
- radnymi;
- przedstawicielami jednostek organizacyjnych Gminy Mieścisko;
- interesariuszami rewitalizacji.

Do zadań Zespołu ds. Rewitalizacji będzie należeć między innymi:

- monitorowanie i ocena stopnia realizacji Programu Rewitalizacji;
- prowadzenie dialogu z interesariuszami rewitalizacji;
- kontrola nad realizacją przedsięwzięć rewitalizacyjnych;
- przyjmowanie nowych propozycji przedsięwzięć rewitalizacyjnych;

- proponowanie wprowadzania zmian do Programu Rewitalizacji;;
- cykliczne przygotowanie raportów;
- zbieranie danych oraz monitorowanie Programu Rewitalizacji.

W celu poprawnego wykonania swoich zadań, koordynatorzy będą współpracować między innymi z:

System wdrażania uwzględnia również udział interesariuszy rewitalizacji.

19.1. System monitorowania rewitalizacji

19.1.1. Monitoring

Jednym z kluczowych etapów procesu zarządzania Programem Rewitalizacji jest system monitorowania. Monitoring w trakcie realizacji Programu będzie odbywać się na dwóch poziomach:

- **analiza zmian, które zachodzą na podobszarach rewitalizacji;**
- **kontrola realizacji podejmowanych przedsięwzięć rewitalizacyjnych.**

Podstawą systemu oceny i monitoringu będą pozyskiwane dane dotyczące rewitalizowanych sfer (społecznej, gospodarczej, technicznej, środowiskowej oraz przestrzenno-funkcjonalnej). Zgromadzone informacje pomogą w ocenie merytorycznego i finansowego stopnia wykonania założonych działań rewitalizacyjnych.

W gromadzenie danych zaangażowane będą komórki organizacyjne Urzędu Gminy Mieścisko. Ważne jest, aby dane były gromadzone w sposób systematyczny oraz na poziomie adresowym, z możliwością agregacji dla podobszarów rewitalizacji. Koordynacją procesu wdrażania programu zajmie się Zespół ds. rewitalizacji.

Monitoring procesu rewitalizacji skupia się na:

- monitoringu rzeczowym – dostarcza danych, które obrazują postęp we wdrażaniu programu oraz umożliwiają ocenę jego wykonania w stosunku do celów ustalonych w programie.
    - monitorowaniu przedsięwzięć rewitalizacyjnych
- monitoringu finansowym – dostarcza danych będących podstawą do oceny sprawności wydatkowania środków przeznaczonych na Program Rewitalizacji. Monitoring finansowy polega na systematycznym porównywaniu poniesionych wydatków do przewidzianego budżetu;
- monitoringu ryzyka – polega na obserwacji zmienności uwarunkowań zewnętrznych, identyfikacji potencjalnych trudności w realizacji Programu Rewitalizacji, a także racjonalnym reagowaniu na zaistniałe zmiany.

Utworzono wskaźniki dla całego procesu rewitalizacji, które zaprezentowano poniżej:

Tabela 32 Wskaźniki oddziaływania na obszarze rewitalizacji

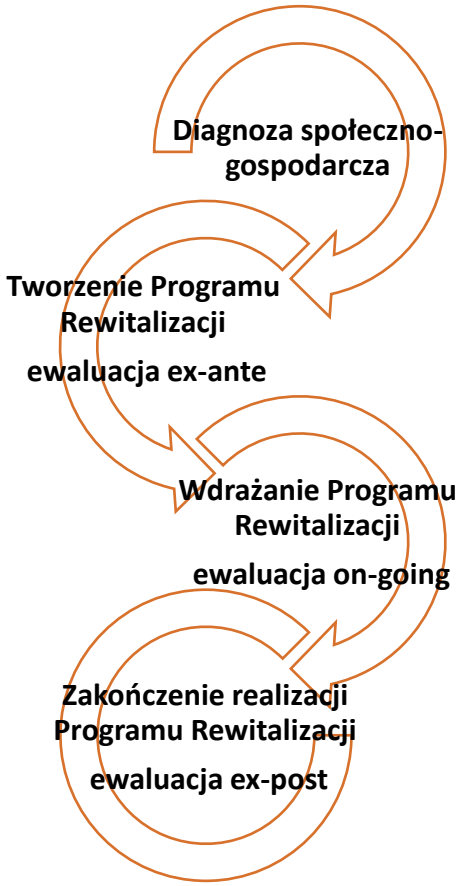
Wskaźniki oddziaływania na obszarze rewitalizacji	Wartość bazowa (rok 2016)	Wartość docelowa (rok 2023)	Źródło danych
Liczba osób z obszaru rewitalizacji korzystających ze wsparcia pomocy społecznej z powodu ubóstwa (os.)	**123**	**116**	**Dane OPS**
Liczba osób z obszaru rewitalizacji korzystających ze wsparcia pomocy społecznej z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo – wychowawczych (os.)	**100**	**95**	**Dane OPS**
Liczba zarejestrowanych osób bezrobotnych z obszaru rewitalizacji (os.)	**125**	**118**	**Dane PUP**
Liczba nowo zorganizowanych wydarzeń kulturalnych na obszarze rewitalizacji (szt.)	**0**	**5**	**Dane Urzędu Gminy**
Liczba nowo powstałych miejsc pracy na obszarze rewitalizacji (szt.)	**0**	**15**	**Dane Urzędu Gminy**

Źródło: opracowanie własne.

19.2. Ewaluacja

Ewaluacja Programu Rewitalizacji polegać będzie na badaniu wpływu przedsięwzięć rewitalizacyjnych na poszczególne aspekty funkcjonowania miasta oraz dekoncentracji negatywnych zjawisk na podobszarach rewitalizacji. W procesie ewaluacji jednostka wdrażająca współpracować będzie z jednostkami organizacyjnymi w Mieścisku oraz interesariuszami Programu.

Ewaluacja będzie prowadzona na wszystkich etapach wdrażania Programu Rewitalizacji w cyklu **co trzy lata**:

Ewaluacja **ex-ante** jest istotna na etapie tworzenia Programu Rewitalizacji, ponieważ pomaga dokonać oceny zasadności poszczególnych działań i przedsięwzięć rewitalizacyjnych oraz ich wpływu na społeczność lokalną i obszary strategiczne. Podczas wdrażania Programu Rewitalizacji należy realizować ewaluację **on-going**, która skupia się na doraźnych problemach i barierach. Jej funkcją jest przede wszystkim stymulowanie usprawnień oraz poprawa jakości zarządzania Programem. Ten typ ewaluacji polega również na ocenianiu sprawności przepływu informacji, dokumentów oraz obserwowaniu warunków zewnętrznych. Ewaluację **ex-post** realizuje się na zakończenie wdrażania Programu Rewitalizacji i jest oceną przeprowadzonej interwencji w zakresie zaspokajania potrzeb, na które miała odpowiadać oraz badaniem wpływu i trwałości zrealizowanych przedsięwzięć na społeczność lokalną i poszczególne grupy interesariuszy.

19.3. Aktualizacja PR

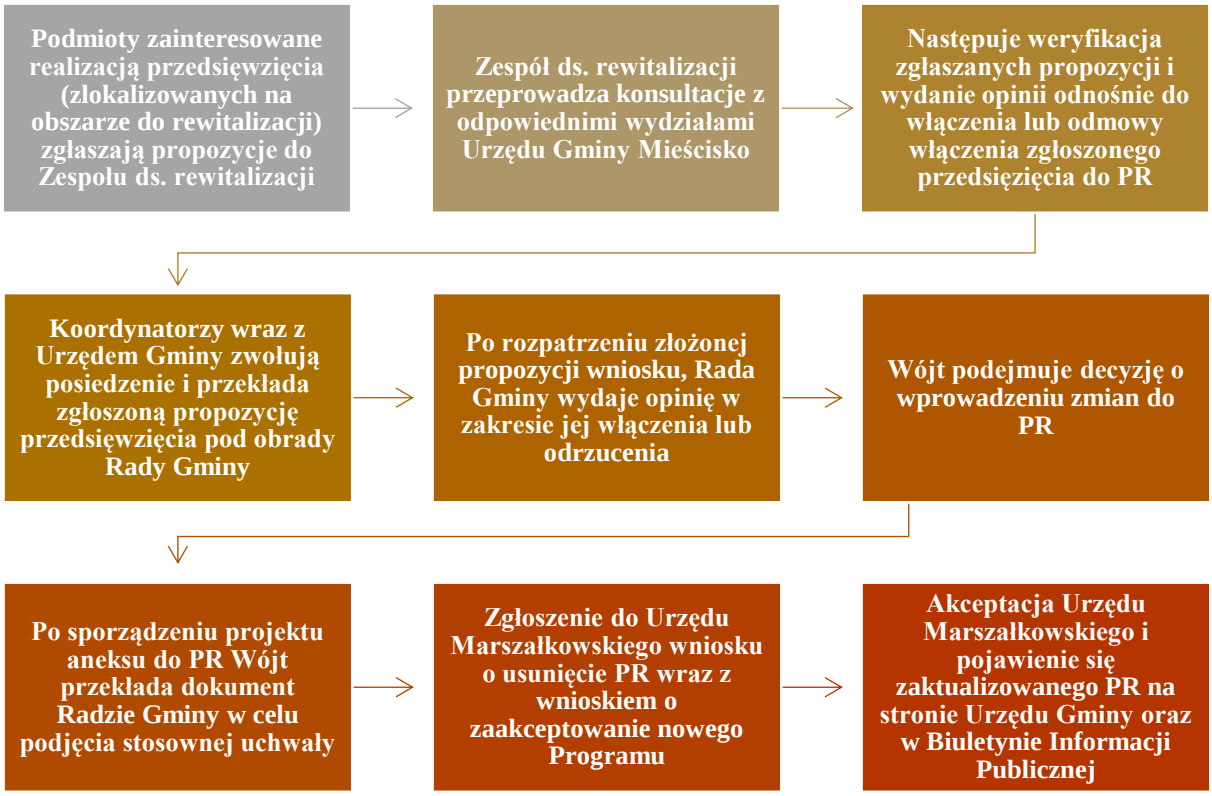
Uwzględnienie procesu aktualizacji dokumentu przy tworzeniu Programu Rewitalizacji pozwoli na wprowadzenie wszelkich modyfikacji, które wynikać będą ze zmian w bieżącej sytuacji Gminy. Wszystkie zaplanowane działania są określone na podstawie analizy potrzeb i zidentyfikowanych deficytów na obszarze wsparcia. Wpisują się one w zakres publicznych i niepublicznych zadań samorządu gminnego zgodnie z Ustawą z dnia 8 marca 1990r. o Samorządzie Gminnym uzupełnioną obwieszczeniem Marszałka Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 17 marca 2016 roku (Dz.U. 2016 poz.446). Jednostką uzupełniającą proces rewitalizacji, będącą jednocześnie głosem społeczności lokalnej jest Rada Gminy Mieścisko. Kompetencje jednostki regulowane są za pomocą powszechnie obowiązujących aktów prawnych, aktów wykonawczych oraz Statutu Rady Gminy Mieścisko. Dodatkowo *Program Rewitalizacji dla Gminy Mieścisko na lata 2017*-2023 oraz każda jego aktualizacja wymaga przyjęcia stosownej uchwały Rady Gminy Mieścisko.

Aktualizacja Programu możliwa jest m.in., gdy:

- Nastąpi wzrost liczby osób korzystających z pomocy OPS;
- Nastąpi wzrost liczby osób bezrobotnych;
- Planowane przedsięwzięcia okażą się nieskuteczne, nie będą zaspokajać potrzeb mieszkańców;
- Planowane przedsięwzięcia nie uzyskają potrzebnego dofinansowania;
- Możliwe do zrealizowania będą nowe przedsięwzięcia, które wpłyną na ograniczenie zjawisk kryzysowych.

W zakresie propozycji nowych przedsięwzięć zgłaszanych do Programu, stosowana będzie następująca ścieżka postępowania:

Rysunek 23 Aktualizacja Programu Rewitalizacji

Źródło: Opracowanie własne

20. Spis tabel, wykresów i rysunków

20.1. Spis tabel

Tabela 1. Jednostki pomocnicze – powierzchnia i liczba ludności Gminy Mieścisko 22
Tabela 2. Wskaźniki degradacji 27
Tabela 3 Liczba ludności Gminy Mieścisko w latach 2010-2015 na tle powiatu, województwa i kraju 30
Tabela 4. Dane statystyczne placówek oświatowych w 2010 i 2015 r. 32
Tabela 5. Wyniki ze sprawdzianu szóstoklasisty i z egzaminu gimnazjalnego w Roku Szkolnym 2014/2015 i 2015/2016 uczniów szkół podstawowych i gimnazjalnych w Gminie Mieścisko na tle powiatu wągrowieckiego 33
Tabela 6. Liczba udzielonych świadczeń przez Ośrodek Pomocy Społecznej dla mieszkańców danego sołectwa w przeliczeniu na 100 udzielonych świadczeń w gminie 36
Tabela 7 Udział osób samotnie wychowujących dzieci do liczby osób korzystających z pomocy społecznej w powodu bezradności w sprawach opiekuńczo wychowawczych. 39
Tabela 8. Liczba udzielonych świadczeń przez Ośrodek Pomocy Społecznej z powodu niepełnosprawności dla mieszkańców danej miejscowości w przeliczeniu na 100 udzielonych świadczeń z powodu niepełnosprawności w całej gminie 42
Tabela 9 Struktura bezrobocia w Gminie Mieścisko 47
Tabela 10. Działalność biblioteczna na terenie Gminy Mieścisko w latach 2010-2015 49
Tabela 11. Liczba interwencji Policji w danej miejscowości w przeliczeniu na 100 mieszkańców danego sołectwa 55
Tabela 12. Wskaźnik degradacji – strefa społeczna 58
Tabela 13. Działalność gospodarcza prowadzona w Gminie Mieścisko 62
Tabela 14. Występowanie pokryć azbestowych w Gminie Mieścisko 65
Tabela 15. Budynki korzystające z OZE 67
Tabela 16. Struktura użytkowa gruntów Gminy Mieścisko w 2014 r. 69
Tabela 17. Liczba budynków podłączonych do sieci ciepłowniczej 77
Tabela 18 Wyposażenie mieszkań w WC i łazienkę 79

Tabela 19. Liczba mieszkań niepodłączonych do sieci wodociągowej w danym sołectwie w przeliczeniu na 100 mieszkań w gminie 82
Tabela 20. Niewypoażenie w sieć kanalizacyjną 83
Tabela 21. Udział [%] liczby mieszkań wybudowanych przed 1970 rokiem w ogólnej liczbie mieszkań w danym sołectwie 87
Tabela 22 Podsumowanie analizy wskaźnikowej 91
Tabela 23 Wskazanie degradacji w poszczególnych sferach w podziale na sołectwa 93
Tabela 24. Cele rewitalizacji i kierunki działań zaproponowane w ramach Programu Rewitalizacji 112
Tabela 25 Miejsca realizacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych 142
Tabela 26 Wpływ przedsięwzięć rewitalizacyjnych na poszczególne aspekty funkcjonowania obszaru rewitalizacji 146
Tabela 27 Komplementarność międzyokresowa 150
Tabela 28 Szacunkowe ramy finansowe przedsięwzięć oraz potencjalne źródła finansowania 156
Tabela 29 Drugie spotkanie konsultacyjne – wyniki pracy warsztatowej 162
Tabela 30 Wyniki spotkania warsztatowego 167
Tabela 31 Wskaźniki realizacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych 175
Tabela 32 Wskaźniki oddziaływania na obszarze rewitalizacji 184

20.2. Spis wykresów

Wykres 1. Przyrost naturalny na terenie Gminy Mieścisko w latach 2010-2015 (dane przedstawiono liczbowo, w osobach) 31
Wykres 2. Liczba gospodarstw domowych oraz osób korzystających z pomocy społecznej na terenie Gminy Mieścisko w latach 2010-2015(dane przedstawiono liczbowo, jednostkowo) 35
Wykres 3. Liczba bezrobotnych zarejestrowanych na terenie Gminy Mieścisko w latach 2010-2015 (dane podane liczbowo, w osobach) 45
Wykres 4. Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w Gminie Mieścisko w latach 2010-2015 [%] 46

Wykres 5. Podmioty gospodarki narodowej wpisane do rejestru REGON na terenie Gminy Mieścisko w latach 2010-2015 (dane przedstawiono liczbowo, jednostkowo) 61
Wykres 6. Korzystający z instalacji wodociągowej i kanalizacyjnej w % ogółu ludności Gminy Mieścisko w latach 2010-2015 81
Wykres 7. Zasoby mieszkaniowe w Gminie Mieścisko w latach 2010-2015 86

20.3. Spis rysunków

Rysunek 1 Podział Gminy na jednostki analityczne 21
Rysunek 2 Schemat przedstawiający metodologię wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji 23
Rysunek 3. Metody wykorzystane do diagnozy 24
Rysunek 4 Korzystanie z pomocy społecznej – kartogram 38
Rysunek 5 Liczba osób samotnie wychowujących dzieci – kartogram 41
Rysunek 6 Osoby korzystające z pomocy społecznej z powodu niepełnosprawności – kartogram 43
Rysunek 7 Liczba osób bezrobotnych – kartogram 48
Rysunek 8 Liczba interwencji Policji w danym sołectwie w przeliczeniu na 100 mieszkańców – kartogram 56
Rysunek 9 Koncentracja zjawisk negatywnych w sferze społecznej 60
Rysunek 10 Liczba podmiotów gospodarczych działających w danej miejscowości w przeliczeniu na 100 mieszkańców danego sołectwa 63
Rysunek 11. Rozmieszczenie wyrobów zawierających azbest na terenie Gminy Mieścisko ... 67
Rysunek 12. Położenie Gminy Mieścisko 73
Rysunek 13 Liczba zjawisk kryzysowych w sferze społecznej sołectw 96
Rysunek 14 Obszar zdegradowany i obszar rewitalizacji 97
Rysunek 15 Podobszar rewitalizacji – Mieścisko 100
Rysunek 16 Podobszar rewitalizacji – Popowo Kościelne 103
Rysunek 17 Podobszar rewitalizacji – Gołaszewo 107

Rysunek 18 Mapa przedstawiająca przestrzenne rozmieszczenie przedsięwzięć – Podobszar I 140
Rysunek 19 Mapa przedstawiająca przestrzenne rozmieszczenie przedsięwzięć – Podobszar II 141
Rysunek 20 Mapa przedstawiająca przestrzenne rozmieszczenie przedsięwzięć – Poobszar III 142
Rysunek 21 Działania promocyjne PR 172
Rysunek 22 Promocja Programu Rewitalizacji 173
Rysunek 23 Aktualizacja Programu Rewitalizacji 187